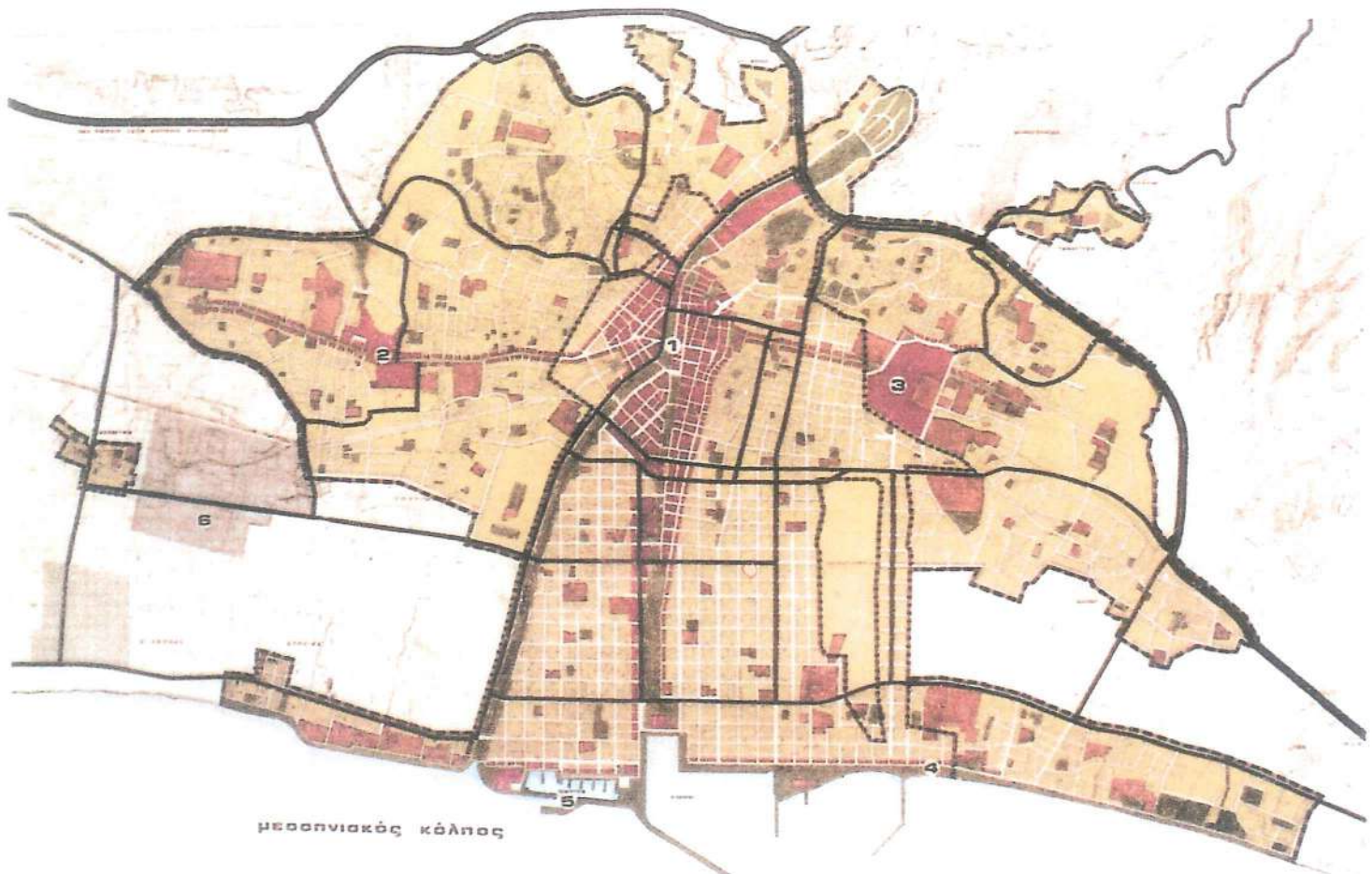

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ

μπορεί να υπάρξει **πριν** το σεισμό ?

του Αρχιτέκτονα – Πολεοδόμου Γρηγόρη Διαμαντόπουλου

- η περίπτωση "Καλαμάτα" 1980 - 1990 ● πόλη και σεισμός ●

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ

Μπορεί να υπάρξει πριν το σεισμό;

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- Α. Από την ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ και όχι ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ οπτική γωνία.
- Β. Η ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΜΑΣ [Θήβα – Καλαμάτα – Δυτική Αθήνα]
- Β/1. Η εμπειρία της Θήβας – 1981
  - Β/2. Η εμπειρία της Δυτικής Αθήνας – 1999
  - Β/3. Η εμπειρία από τους ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ – 1986 – 89 πριν το σεισμό.
- Γ. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΦΑΣΕΙΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΕΙΣΜΟΥ
- Γ/1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΦΑΣΕΙΣ.
  - Γ/2. Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ για την Καλαμάτα ΠΡΙΝ ΤΟ ΣΕΙΣΜΟ.
  - Γ/3. Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.
  - Γ/4. Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.
  - Γ/5. ΣΗΜΕΙΩΜΑ προς ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ Π.Ε.ΧΩ.ΔΕ.
- Δ. Η ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΤΟΙΚΟ.
- Δ/1. Ο κοινωνικός εξοπλισμός: κέντρα κοινωνικής ζωής- ελεύθεροι χώροι- πράσινο...
  - Δ/2. ΤΟ ΠΑΡΚΟ ΤΩΝ ΤΡΑΙΝΩΝ.
  - Δ/3. ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΟ ΠΡΩΗΝ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ.
  - Δ/4. Το δυτικό κέντρο- εξεύρεση γης με βάση το Ν. 1337/83-, ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΕ ΓΗ.
  - Δ/5. Μετασεισμικές ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ.
  - Δ/6. Οι όχθες του Νέδοντα στην υπηρεσία των αντισεισμικών μέτρων.
  - Δ/7. ΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ - ΕΝΑ ΜΕΛΛΟΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ.

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ

Μπορεί να υπάρξει πριν το σεισμό;

Του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου, αρχιτέκτονα – πολεοδόμου.

A. Από την ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ και όχι ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ οπτική γωνία.

• Η ενδημική πληγή της χώρας μας, οι σεισμοί, ήταν φυσικό να μας απασχολήσει σοβαρά τα τελευταία 25 χρόνια, όχι όμως από την ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ – κατασκευαστική οπτική γωνία (των προβλημάτων δηλαδή που δημιουργούνται στα κτίρια και των δυνατοτήτων αντιμετώπισης τους), αλλά από την οπτική γωνία της ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΘΩΡΑΚΙΣΗΣ.

B. Η ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΜΑΣ [Θήβα – Καλαμάτα – Δυτική Αθήνα]

• ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ αισθάνομαι την υποχρέωση να αναφερθώ στις πηγές που οφείλουμε την σχετική εμπειρία μας

B/1 Η εμπειρία της Θήβας - 1981

• Το έτος 1981 μας δόθηκε η επαγγελματική και εξωεπαγγελματική δυνατότητα στενής επαφής με τον σεισμό στην περιοχή της Θήβας (Πλαταιές – Κριεκούκι – Περαχώρα – Καπαρέλι...). Συγκεκριμένα, δημιουργήθηκε σχετικά στα πλαίσια του Τ.Ε.Ε., μια ευρύτατη πολυμορφική επιτροπή κορυφαίων επιστημόνων (απ' όλες τις σχετικές ειδικότητες), εκπροσώπων των κατοίκων και μελών του Τ.Ε.Ε. (όπου ο Γ.Δ. συμμετείχε ενεργά, ως εκπρόσωπος της διοικούσας του Τ.Ε.Ε.).

Οι πρώτοι πολεοδομικοί προβληματισμοί μας δημιουργήθηκαν τότε, μήπως πρέπει δηλαδή παράλληλα με την απαραίτητη προσεισμική κτιριολογική αντισεισμική θωράκιση της πόλης, να είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί στην χώρα μας θεωρία και πρακτική της πολεοδομικής οπτικής γωνίας της αντισεισμικής θωράκισης, η οποία νομοθετικά θα συμβάλει στην ποιότητα του Γ.Π.Σ (προληπτικά standards).

**ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΕΛΛΑΔΑΣ**

**ΟΛΟΠΛΕΥΡΗ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ
ΤΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ
ΣΕ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ
ΑΠΟ ΣΕΙΣΜΟΥ**

ΑΘΗΝΑ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1981

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενικό πλαίσιο έρευνών & μελετών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εμφανίζονται σε οικισμούς μετά από σοβαρές βλάβες από σεισμό

Η Δ.Ε. του Τ.Ε.Ε. σε πρόσφατη συνεδρίασή της ένεπρινε ένα γενικό πλαίσιο έρευνών και μελετών που είναι αναγκαίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εμφανίζονται σε οικισμούς μετά από σοβαρές βλάβες από σεισμό, το οποίο έλεξεργάστηκε ειδική επιτροπή επιστημόνων που συγκροτήθηκε στο Τ.Ε.Ε. ύστερα από αίτηση των κατείκων των οικισμών Περσχωράς — Καπκρελίου — Πλαταιών — Κρικουμι για να μελετήσει τα προβλήματα που προέκυψαν από τους πρόσφατους σεισμούς (βλέπε Ε.Δ. 1150).

Για την σωστή αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών και για να

αποφευχθούν προχειρότητες και αυτοσχεδιασμοί, είναι αναγκαίες οι αρμόδιοι φορείς και οι κάτοικοι των περιοχών αυτών να γνωρίσουν ποιές είναι οι αναγκαίες επιστημονικές έρευνες και διαδικασίες, με βάση τα στοιχεία της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας της περιοχής.

Και για το μονιμότερο συμφέρον των κατείκων των περιοχών που επλήγησαν, εφ' όσον πρέπει να επιδιώκεται η θελίωση των συνεπικρών διαβίωσης τους, με την ευκαιρία της αντιμετώπισης των ζημιών του σεισμού.

Το Τ.Ε.Ε. με πρόσφατη απόφασή του μετά από αίτηση των κατοίκων, συνέστησε επιτροπή από ειδικούς επιστήμονες όλων των ειδικοτήτων που πρόκειται να εξετάσει τα προβλήματα που προέκυψαν από τους τελευταίους σεισμούς στους οικισμούς Περσχωράς — Καπκρελίου — Πλαταιών — Κρικουμι.

Επιδιώξη του Τ.Ε.Ε. είναι να υποδείξει προς τους αρμόδιους φορείς και τους κατοίκους των περιοχών τις βασικές επιστημονικές έρευνες και διαδικασίες που απαιτούνται, ώστε να αντιμετωπισθούν σωστά τα πιο πάνω προβλήματα γωός προχειρότητες και αυτοσχεδιασμούς.

Με την ευκαιρία αυτή το Τ.Ε.Ε. επιδιώκει να προσδιορίσει ένα γενικό πλαίσιο έρευνών και μελετών για παράμοια περιπτώσεις, ώστε, παράλληλα με τα αναγκαία μόνα μέτρα ασφαλείας από σεισμούς για τις οικοδομές, να υπάρξει ένας σωστός τρόπος αντιμετώπισης της μεταφοράς ή όχι οικισμών με βάση τα στοιχεία της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας των περιοχών.

Σε περίπτωση σοβαρών βλαβών ενός οικισμού μετά από ένα σεισμό, θα πρέπει να έρευνηθούν το έξης δύο βασικά προβλήματα:

- α) Το αν θα μεταφερθεί ο οικισμός ή θα παραμείνει και
- β) Αν παραμείνει ο οικισμός στή θέση του, πώς θα παρασταυθεί αποτελεσματικά σε περίπτωση νέου σεισμού.

Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να έρευνηθούν τα παρακάτω θέματα και να έκπληθηθούν οι σχετικές μελέτες.

1) Τοπογραφικές — Φωτογραμμετρικές Μελέτες

α) Σύνταξη τοπογραφικών/φωτογραμμετρικών διαγραμμάτων σε κλίμακα 1:5.000, 1:2.000 (και 1:1.000 όπου απαιτούνται)

β) Φωτοσημειωτική αξιοποίηση αεροφωτογραμμετρικών λήψεων πριν και μετά το σεισμό, για τη συνολική παρατήρηση της κοινότητας.

2) Γεωλογικές Έργασίες

α) Ανάλυση της γεωλογικής κλίμακας 1:5.000 του εύρου

τερου οικοδομικού χώρου, με λεπτομερή περιγραφή των φυσικών χαρακτηριστικών των σχηματισμών και καθορισμός των όριων των σχηματισμών.

β. Μελέτη και αποτύπωση ρηγμάτων.

γ. Διατύπωση προτάσεων για τη συσχέτιση μεταξύ βλαβών και έδαφικών συνθηκών.

δ. Γεωφυσικές έρευνες και διορθωτικές έργασίες, όπου απαιτείται.

ε. Διατύπωση προτάσεων για τη μετακίνηση ή διατήρηση του οικισμού.

3) Σεισμολογικές Έργασίες

α. Προϊστορία της περιοχής.

β. Χρόνοι επαναλήψεως σεισμών, ανάλογα με το μέγεθος.

γ. Κατανομή των προσφάτων μετασεισμικών επικών των στο χώρο.

δ. Μοντέλο του όλου μηχανισμού γενέσεως.

ε. Σεισμική επιτάχυνση στην περιοχή και κατανομή των σεισμικών εντάσεων.

4) Έδαφοτεχνικές Έργασίες

α. Διάκριση των έδαφικών υλικών, με βάση το γεωλογικό και σεισμολογικό χαρακτηριστικό τους.

β. Έκτέλεση γεωτρήσεων σε χαρακτηριστικές θέσεις.

γ. Έκτιμηση των έδαφικών συνθηκών του έδαφους θεμελιώσεως όταν τούτο θεωρηθεί:

—σάν υλικό έδρασεως των θεμελιών (Έδαφοτεχνική ανάλυση, μικρό βάθος ενδιαφέροντος).

—σάν φορέας της σεισμικής επιβαρύνσεως (Έδαφοτεχνική ανάλυση, μεγάλο βάθος ενδιαφέροντος).

δ. Ανάλυση ευστάθειας πρανών.

ε. Έκτιμηση δυναμικών χαρακτηριστικών του έδαφους (πιθανώς έκτέλεση δοκιμών), συσχέτιση των χαρακτηριστικών με τις ζημιές από τον τελευταίο σεισμό και αξιο-

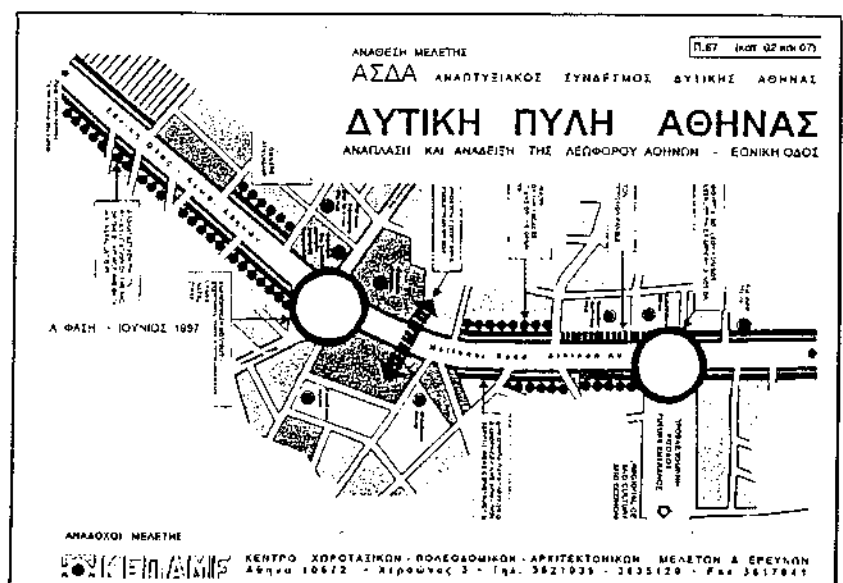
B/2 Η εμπειρία της Δυτικής Αθήνας – 1999

• Από το 1990 μέχρι το 1999 εκπόνησε το ΚΕΠΑΜΕ σειρά μελετών αρχιτεκτονικών και πολεοδομικών για τον "Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Δυτικής Αθήνας (Α.Σ.Δ.Α.)," αλλά συνεργαστήκαμε και εξωεπαγγελματικά σε ημερίδες – εκπονήσεις εκδηλώσεων Κ.Π.Σ – συνεντεύξεις κτλ.

Τον Οκτώβριο του 1999, αμέσως μετά το μεγάλο σεισμό στην Αθήνα και τις σημαντικές ζημιές στη Δυτική Αθήνα (που χτυπήθηκε ιδιαίτερα), μας έκανε η διοίκηση του ΑΣΔΑ πρόταση να αναλάβουμε επαγγελματικά τη μετασεισμική αναθεώρηση και προσαρμογή του Ρυθμιστικού Σχεδίου Δυτικής Αθήνας (700.000 κάτοικοι). Ήμασταν δυστυχώς υποχρεωμένοι να αρνηθούμε την πρόταση, όχι μόνο γιατί δεν ήταν δυνατό να επέμβουμε στο έργο του Γ.Π.Σ. Δυτικής Αθήνας που μόλις είχαν ολοκληρώσει άλλοι αρχιτέκτονες, αλλά και για σοβαρότερους λόγους επαγγελματικής δεοντολογίας απέναντι στην διοίκηση του ΑΣΔΑ.

Αποφασίσαμε όμως να προσφέρει ο εκπρόσωπος μας, Γρηγόρης Διαμαντόπουλος, σε βάση εξωεπαγγελματική (αποκλειστικά) ένα δωδεκασέλιδο κείμενο: "Μερικές Σκέψεις για την Αντισεισμική Πολεοδομική Θωράκιση της Δυτικής Αθήνας", το οποίο (μετά σύμφωνη γνώμη και του Προέδρου του ΑΣΔΑ) δημοσίευσε στο τεύχος 2072 το Ενημερωτικό Δελτίο του ΤΕΕ (25^{ης} Οκτωβρίου 1999, σελ. 78-96). Πρέπει να τονίσουμε πως δεν μπορεί φυσικά να θεωρηθεί ότι αποτελεί, το κείμενο αυτό, τίποτε άλλο από συμβολή για ένα Γ.Π.Σ. Δυτικής Αθήνας που να λαμβάνει υπόψη και την ανάγκη Πολεοδομικής Αντισεισμικής Θωράκισης.

Και ο τύπος αντιμετώπισε με θερμά λόγια τις προτάσεις μας αυτές...(Όσο ήταν όλα ζεστά...)

ΤΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΑΜΕΣΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ»

- 1' Να δοθεί, όσο πιο γρήγορα γίνεται (με δεδομένες τις χρονοβόρες διαδικασίες μελέτης από τους ειδικούς επιστήμονες) η **ΜΙΚΡΟΖΩΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ** (και τα σχετικά συμπεράσματα των ειδικών) στον ΑΣΔΑ. Γιατί χωρίς αυτήν δεν επιτρέπεται να ολοκληρωθεί η Μετασεισμική Προσαρμογή και Αναθεώρηση του υφιστάμενου «Ρυθμιστικού Σχεδίου Δυτικής Αθήνας» καθώς και των επίσης υφιστάμενων «Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων» και «Πολεοδομικών Μελετών Επέκτασης - Αναθεώρησης».
- 2' Να υπάρξει ταχύτατα ο ακριβής **ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΖΗΜΙΩΝ** από το σεισμό στην περιοχή της Δυτικής Αθήνας, ώστε να καταστεί δυνατή η δημιουργία πλήρους συγκριτικής εικόνας των μετασεισμικών αναγκών και της δυνατότητας αντιμετώπισης τους.
- 3' Να επισημανθούν οι ιδιαίτερες μετασεισμικές **ΑΝΑΓΚΕΣ** καθώς και οι αντίστοιχες **ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥΣ**, ώστε να διευκολυνθεί ο σχεδιασμός και η πραγματοποίηση ενός πλήρους κυκλοφοριακού δικτύου ταχείας και σχετικά ακίνδυνης εκκένωσης της περιοχής των 700.000 κατοίκων, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
- 4' Να επισπευθεί η εκπόνηση του απαραίτητου «**ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟΥ ΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ**» (που θα είναι ταυτόχρονα και «καθημερινής ανάγκης».)
- 5' Να προχωρήσει ταχύτατα η επιλογή και νομοθετική κατοχύρωση των αδόμητων εκτάσεων για τη δημιουργία των απαραίτητων για την πολεοδομική αντισεισμική θωράκιση εξοπλισμένων **ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΧΩΡΩΝ** έκτακτης ανάγκης, με βάση τον χάρτη των ζημιών, τη μικροζωνική και τις επιταγές του γενικότερου σχεδιασμού. Όπως και στην περίπτωση του κυκλοφοριακού πλέγματος οι ελεύθεροι αυτοί χώροι μπορούν ταυτόχρονα να συμβάλλουν στη ζωντανή παρουσία των μόνιμων εκτατικών «κέντρων κοινωνικής ζωής» για τον Δήμο, μετά την περίοδο των σεισμών.

6' Να εκπονηθεί η γ' φάση **ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ**, με αναθεώρηση - προσαρμογή του υφιστάμενου «Ρ.Σ. Δυτικής Αθήνας», με βάση και τα αποτελέσματα της Μικροζωνικής, τον χάρτη των ζημιών από το σεισμό, το κυκλοφοριακό πλέγμα έκτακτης ανάγκης και το πλέγμα εξοπλισμένων «ελεύθερων χώρων έκτακτης ανάγκης».

7' Να προηγηθεί παντός άλλου η λεπτομερειακή **ΤΟΠΟΓΡΑΦΗΣΗ** στην αναγκαία κλίμακα της **ΖΩΝΗΣ** όπου θα διερευνηθεί η δυνατότητα χάραξης της **ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΜΕΤΡΙΚΗΣ ΑΡΤΗΡΙΑΣ**, καθώς και άλλων έργων, για τα οποία δεν υπάρχει η αντίστοιχη (χρονοβόρα) τεχνική προετοιμασία.

8' Να αντιμετωπισθεί πολεοδομικά ο κίνδυνος δημιουργίας **ΕΝΤΟΝΟΥ «ΜΕΤΑΣΕΙΣΜΙΚΟΥ ΣΥΝΔΡΟΜΟΥ»**, της πολύ δυσάρεστης αυτής ομαδικής ψυχολογικής κατάστασης που δημιουργείται από την αρνητική επιρροή που έχει στην φυσιολογική καθημερινή ζωή η κατάληψη, για ανάγκες σεισμοπαθών των οργανωμένων χώρων αναψυχής - πολιτιστικών εκδηλώσεων - αθλητικών παιχνιδιών κτλ.

9' Να αποσοβηθεί επιστημονικά και κοινωνικά η πρόθεση **ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ** συμπαγών τμημάτων της Δυτικής Αθήνας σε **ΚΑΤΑΛΗΛΟΤΕΡΑ ΕΔΑΦΗ**, και να αντικατασταθεί από την αποτελεσματική καταπολέμηση κάθε προσπάθειας μίζας - ρουσφετιού - αυθαιρεσίας - κυριαρχίας του πολιτικού και χρηματικού κόστους... (που έχει σαν αποτέλεσμα να χτίζονται στα ρέματα και χωρίς κάθε κανόνα αντισεισμικής πρόβλεψης).

10' Να εξασφαλισθεί η **ΑΜΕΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ** των αποφάσεων - έργων - ενεργειών, που θα στηρίζονται στα πάρα πάνω εννέα σημεία.

ΕΠΩΝΥΜΩΣ

Μερικές σκέψεις για την αντισεισμική πολεοδομική θωράκιση της Δυτικής Αθήνας

Του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου, Α.Μ. - πολεοδόμου

Ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αθήνας (ΑΣΔΑ) κάλεσε τον αρχιτέκτονα - πολεοδόμο Γρηγόρη Διαμαντόπουλο, εξωεπαγγελματικά, να εκφράσει τις σκέψεις του πάνω στο θέμα της αντιμετώπισης της «πολεοδομικής αντισεισμικής θωράκισης» της περιοχής της Δυτικής Αθήνας.

• Το σύντομο αυτό κείμενο αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο στην πολεοδομική πλευρά του θέματος «αντισεισμική θωράκιση της πόλης», χωρίς καμία νύξη στην κτιριολογική - αρχιτεκτονική - κατασκευαστική αντισεισμική θωράκιση και τον αντισεισμικό κανονισμό, για τα οποία υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί... μελέτη για τη Δυτική Αθήνα!

• Είναι γεγονός πως παρουσιάζει μεγάλη δυσκολία η εκ των προτέρων πλήρης πολεοδομική θωράκιση για σεισμό γιατί υπάρχουν σημαντικές διαφορές από σεισμό σε σεισμό, από πόλη σε πόλη. Οι παράγοντες που αποφασίζουν για τον πολεοδομικό αντισεισμικό σχεδιασμό σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση είναι πάρα πολλοί και αφορούν: τον ίδιο το σεισμό, το μέγεθος της πόλης, το έδαφος και το υπόδαφος, τις οικοδομές, το ιστορικό δημιουργίας της πόλης, τη σημερινή δομή της κ.λπ.

Μόνο λοιπόν κατά περίπτωση μπορεί να αντιμετωπίζουμε ολοκληρωμένα το θέμα, στηριγμένοι σε δεδομένα

από πολλές επιστήμες και ειδικότητες για κάθε επιμέρους παράγοντα.

• Υπάρχουν όμως μερικές γενικές αρχές και πολεοδομικές συνιστώσες οι οποίες ισχύουν πάντα και συμβάλλουν οπωσδήποτε θετικά στην άμεση και στην απώτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί ο κάθε σεισμός στη ζωή και στο περιβάλλον των κατοίκων. Ας προσπαθήσουμε να τις μαζέψουμε σε ένα δεκάλογο πίνακα, έτσι, σαν πρόλογο και επίλογο στο σημείωμα αυτό.

1 Η ΜΙΚΡΟΖΩΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

• Η μικροζωνική μελέτη αποτελείται από καμιά δεκαριά ειδικές μελέτες επιστημονικών φορέων για τη διερεύνηση του εδάφους και του υπεδάφους της περιοχής, ώστε να λειτουργήσουν συνθετικά και να υπάρξουν συγκεκριμένα συμπεράσματα και προτάσεις. Είναι δηλαδή η μικροζωνική η συλλογισμένη μιας σειράς ερευνών και μελετών για το έδαφος από διάφορες οπτικές γωνίες.

Έτσι, π.χ., τη μικροζωνική μελέτη της Καλαμάτας (1987) αποτέλεσαν οι

μελέτες:

- «Γεωτεχνική μελέτη» • (το ΥΠΕΧΩΔΕ)
- «Μελέτη και αξιολόγηση βλαβών ανωδομών στους σεισμούς της Καλαμάτας» • (το Πανεπιστήμιο Πατρών).
- «Πρόγραμμα καθορισμού των ισόβλαβων καμπύλων των σεισμών της Καλαμάτας» • (το ΑΠΘ, ΙΤΣΑΚ).
- «Ανάλυση επιτακτυσιογραφμάτων του σεισμού της Καλαμάτας» • (το ΕΜΠ).
- «Αξιολόγηση ζημιών των σεισμών της Καλαμάτας» • (το ΥΠΕΧΩΔΕ).
- «Αξιολόγηση σεισμικής συμπεριφοράς θεμελίωσης δομικών έργων και υπεδάφους στην Καλαμάτα» • (το ΔΠΘ).
- «Δυναμική απόκριση εδαφικών σχηματισμών και συνθετικά επιτακτυσιογραφήματα» • (το ΕΜΠ).
- «Εκπόνηση μετρήσεων μικροδομημάτων στην πόλη της Καλαμάτας» • (το ΕΜΠ).
- «Έρευνα συμπεριφοράς τυπικών κατασκευών οπλισμένου σκυροδέματος κατά τους σεισμούς της Καλα-

B/3. Η εμπειρία από τους ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ • (1986 – 89)
πριν το σεισμό.

- Η εξάχρονη (1979-1986) ενεργή ενασχόληση του ΚΕΠΑΜΕ, πριν το σεισμό με πολεοδομικά θέματα – προβλήματα – μελέτες για την πόλη της Καλαμάτας συνέβαλε σημαντικά στην κατανόηση των έκτακτων προβλημάτων που έπρεπε να αντιμετωπιστούν μετά το σεισμό της. Η συμβολή μας όμως αφορούσε κατ' αρχήν την οπτική γωνία της πολεοδομικής αντισεισμικής θωράκισης.

Το 1986 ο σεισμός της Καλαμάτας έδωσε την δυνατότητα να αποδειχθούν τα θετικά αποτελέσματα που προσφέρει στην πόλη η έγκαιρη, πριν από τον σεισμό ή άλλες καταστροφές, αντισεισμική ουσιαστική πολεοδομική θωράκιση, καθώς και η ενεργή συμμετοχή ομάδας μελετητών πολεοδόμων και άλλων ειδικών επιστημόνων κατά τις πρώτες μετασεισμικές περιόδους. Πάνω από όλα όμως απέδειξε πως, μόνον η απρόσκοπτη – διαρκής – αγαστή συνεργασία της Αυτοδιοίκησης με τους πολεοδόμους μπορεί να θωρακίσει ένα πυκνοκατοικημένο αστικό κέντρο κατά την ώρα της δοκιμασίας.

Χωρίς κανέναν να υποτιμήσει ότι η απασχόληση, χωρίς διακοπή επί 10 χρόνια, μετά πολεοδομικά προβλήματα της ίδιας πόλης, έδινε στους αρχιτέκτονες - πολεοδόμους την δυνατότητα κατανόησης της ψυχολογίας των κατοίκων, της φυσιολογικής ("ή συμφεροντολογικής") αντίδρασης τους, και τις εναλλακτικές δυνατότητες.

- Τα ενδιαφέροντα και οι προβληματισμοί Δήμων (μεταξύ άλλων στην Κρήτη – Κύπρο – Κεφαλονιά...) για το σοβαρό θέμα πολεοδομικής αντιμετώπισης των σεισμών, οδήγησαν σε πρόσκληση των μελετητών της Καλαμάτας για διαλέξεις, οι οποίες κατά κανόνα είχαν την εξέλιξη πολύ ενδιαφέρουσας σχετικής διαλογικής συζήτησης.

- Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε η επιλογή της Καλαμάτας (στις 27.01.1988) για την οργάνωση της πρώτης ημερίδας του 9^{ου} Πανελλαδικού Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου (ΣΑΔΑΣ) με τίτλο "Αρχιτεκτονική και σεισμός", όπου ο Γ.Δ. εισηγήθηκε το θέμα: "πόλη και σεισμός σε θεωρία και πράξη."

- Το Νοέμβρη του 1990, με πρόσκληση της Ecole Speciale d' Architecture στο Παρίσι, συμμετέχουμε στο Seminaire Vauban για την αντιμετώπιση των κάθε λογής κινδύνων καταστροφής στην πόλη (σεισμοί – πλημμύρες – πυρκαγιές κτλ...), όπου εισηγούμαστε στους Γάλλους ειδικούς το θέμα της «αντισεισμικής πολεοδομικής θωράκισης», παρουσιάζοντας και σχετικό πολυσέλιδο τεύχος.

- Είναι λοιπόν ίσως χρήσιμο να εραριστούμε τον σχετικό πρόλογο από το αντίστοιχο τεύχος του ΤΕΕ (έκδοση του ΤΕΕ πριν 15 χρόνια):

"Μελέτες για τις πόλεις στην Ελλάδα γίνονται ουκ ολίγες. Όμως η επιρροή τους πάνω στην εξέλιξη των πόλεων ελάχιστη. Γιατί;

Πάνω από μια τριακονταετία εμπειρίας από τέτοιες μελέτες, μας δίνει την ευκαιρία να παρουσιαστούν οι αιτίες για την λυπηρή αυτή κατάσταση, με βάση ένα παράδειγμα. Το παράδειγμα μιας πόλης που πέτυχε το αντίθετο. Μέσα σε μια δεκαετία αδιάκοπης, σκληρής προσπάθειας, με απόλυτη συνέπεια

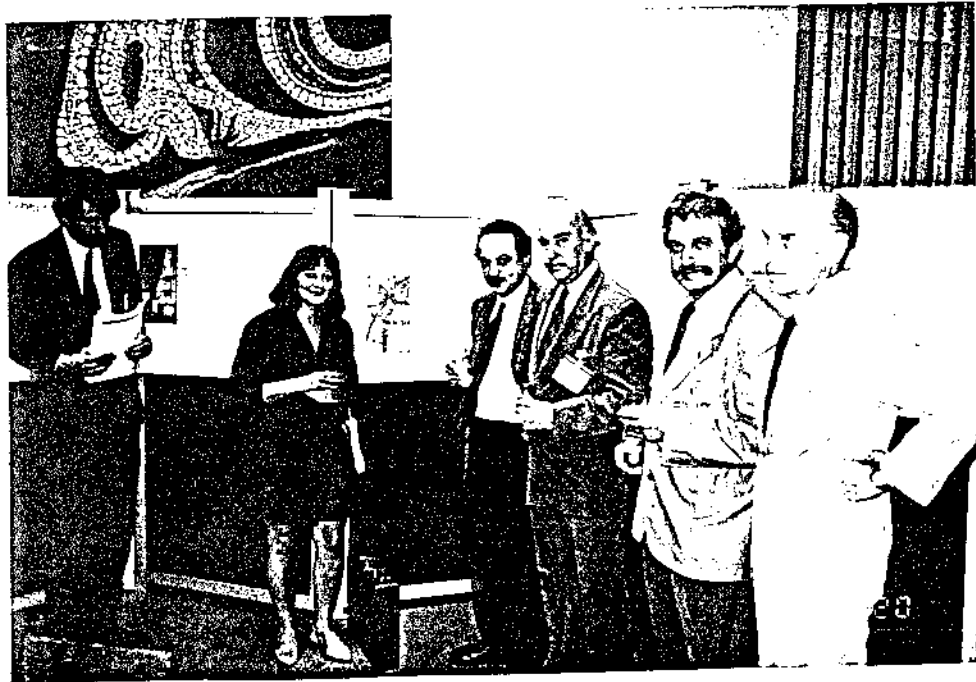
σχεδιασμού + προγραμματισμού + πραγματοποίησης πέτυχε το μεγάλο αυτό άθλο να μπει στην πόλη η σφραγίδα του ρυθμιστικής και πραγματοποίησης της ανάπτυξης. Γεγονός για το οποίο εξάλλου απονεμήθηκε στην περίπτωση Καλαμάτα (γιατί για αυτήν την πόλη μιλάμε), το βραβείο αστικού σχεδιασμού της ΕΟΚ και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου πολεοδομών, το 1991.

Η προσπάθεια πέτυχε φυσικά μόνο μέχρι ένα ορισμένο βαθμό. Γιατί τι είναι 10 χρόνια (1980 – 1990) για την εξέλιξη μιας πόλης 50.000 κατοίκων; Όταν μάλιστα μεσολάβησε ένας μεγάλος σεισμός (1986), τόσο καταστρεπτικός για τα οικοδομήματα και για την κοινωνική - οικονομική ζωή του τόπου;!"

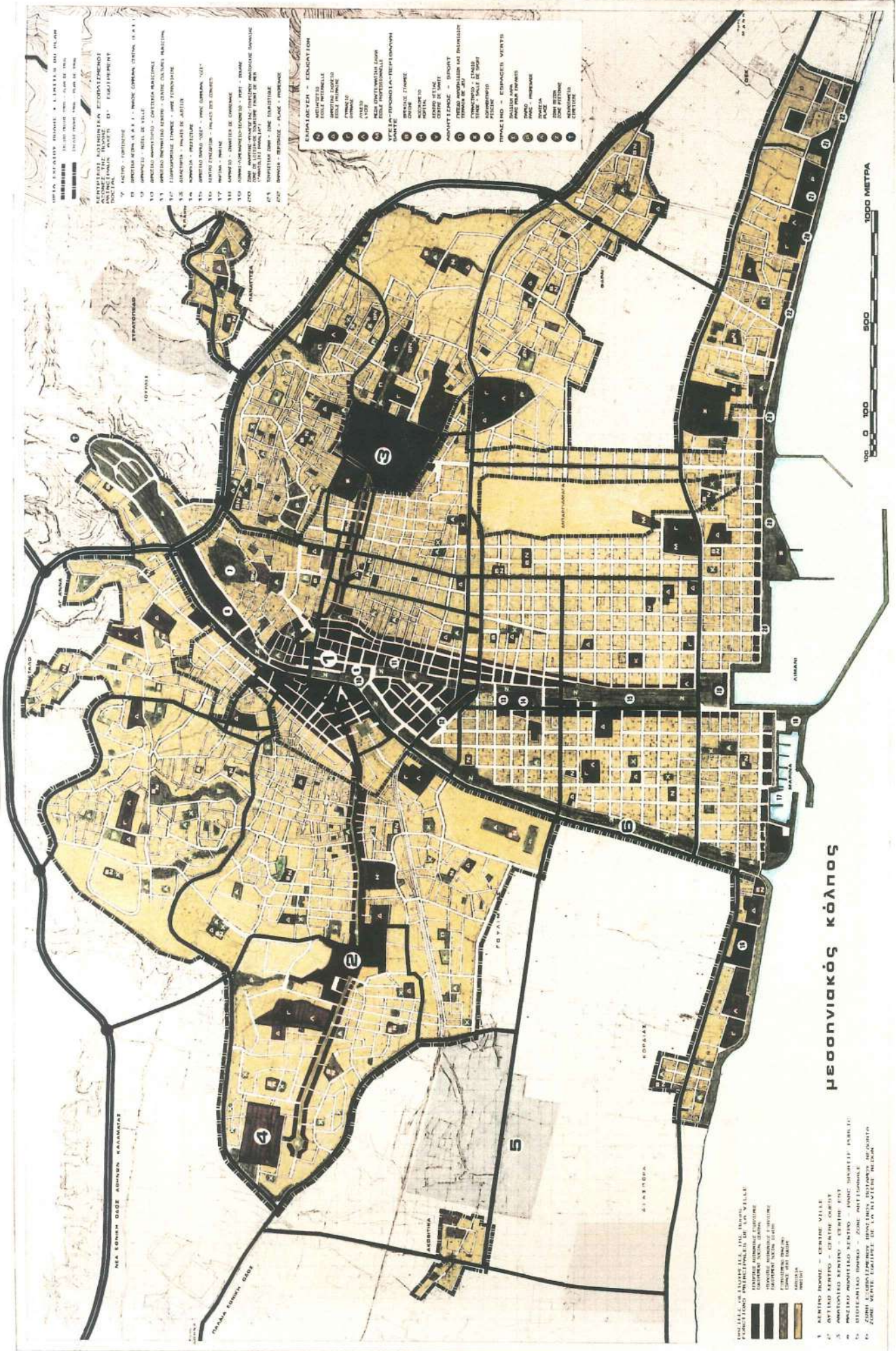
Μια «αφελής» ερώτηση δημοσιογράφου στις Βρυξέλλες, έδωσε την αφορμή να κάτσουμε να ξεδιαλύνουμε «ποιά ήταν τα βασικά στοιχεία που έφεραν το αποτέλεσμα σ' αυτή την πόλη και όχι στις υπόλοιπες 220 ευρωπαϊκές πόλεις που πήραν μέρος στον διαγωνισμό; Δεν μπορεί βέβαια να είναι μονάχα μια καλή μελέτη, (μια και τέτοιες γίνονται καθημερινά!).

Να λοιπόν τι θάπρεπε να χамε απαντήσει:

Η άριστη, εγκάρδια, μόνιμη, αποτελεσματική συνεννόηση και συνεργασία της τοπικής Αυτοδιοίκησης με την επιστημονική ομάδα μελετητών ΚΕ.Π.Α.Μ.Ε. για την πόλη της Καλαμάτας. Μαζί εξασφάλισαν τις (κατά δύναμιν) σωστές επιστημονικά μελέτες, μαζί βρήκαν τους καταλληλότερους συνδυασμούς για την εφαρμογή του Ρυθμιστικού Σχεδίου, μαζί εύρισκαν τρόπους να αποφύγουν τις τρικλοποδιές της διοίκησης και της γραφειοκρατίας, μαζί φάγαν ξύλο (όχι μόνο μεταφορικά)!... Ούτε η μελετητική ομάδα, ούτε ο Δήμαρχος θεωρούσαν τα σχέδια μίαν επιστημονική άσκηση επί χάρτου αλλά παράταξη μάχης πάνω στο έδαφος της πόλης."

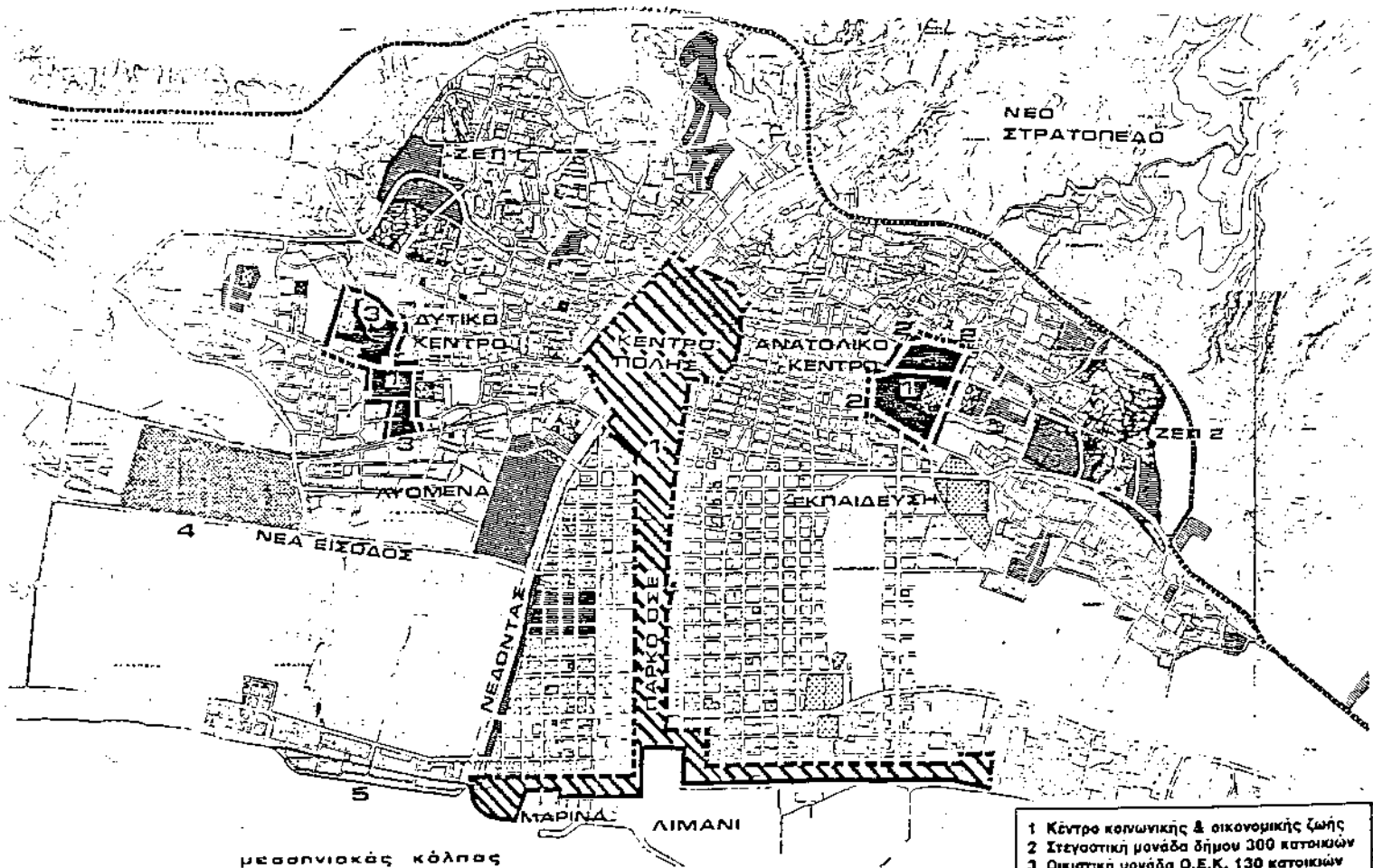
"VILLE ET SEISME" KALAMATA 1979 - 1989

K.E.P.A.M.E. centre d'études et de recherche en architecture, urbanisme et planification grigorios diamantopoulos : athènes juin 1989 architects - urbanistes

ΣΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΗ ■ ΣΕ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

Ανακοίνωση στην πρώτη θεματική ενότητα
 "Πολεοδομικός Αντισεισμικός Σχεδιασμός"
 του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου

μεσοηλιακός κόλπος

■ Προσαρμογή του πολεοδομικού σχεδίου της Καλαμάτας τον Οκτώβριο του 1986 για τις άμεσες μετασεισμικές ανάγκες.

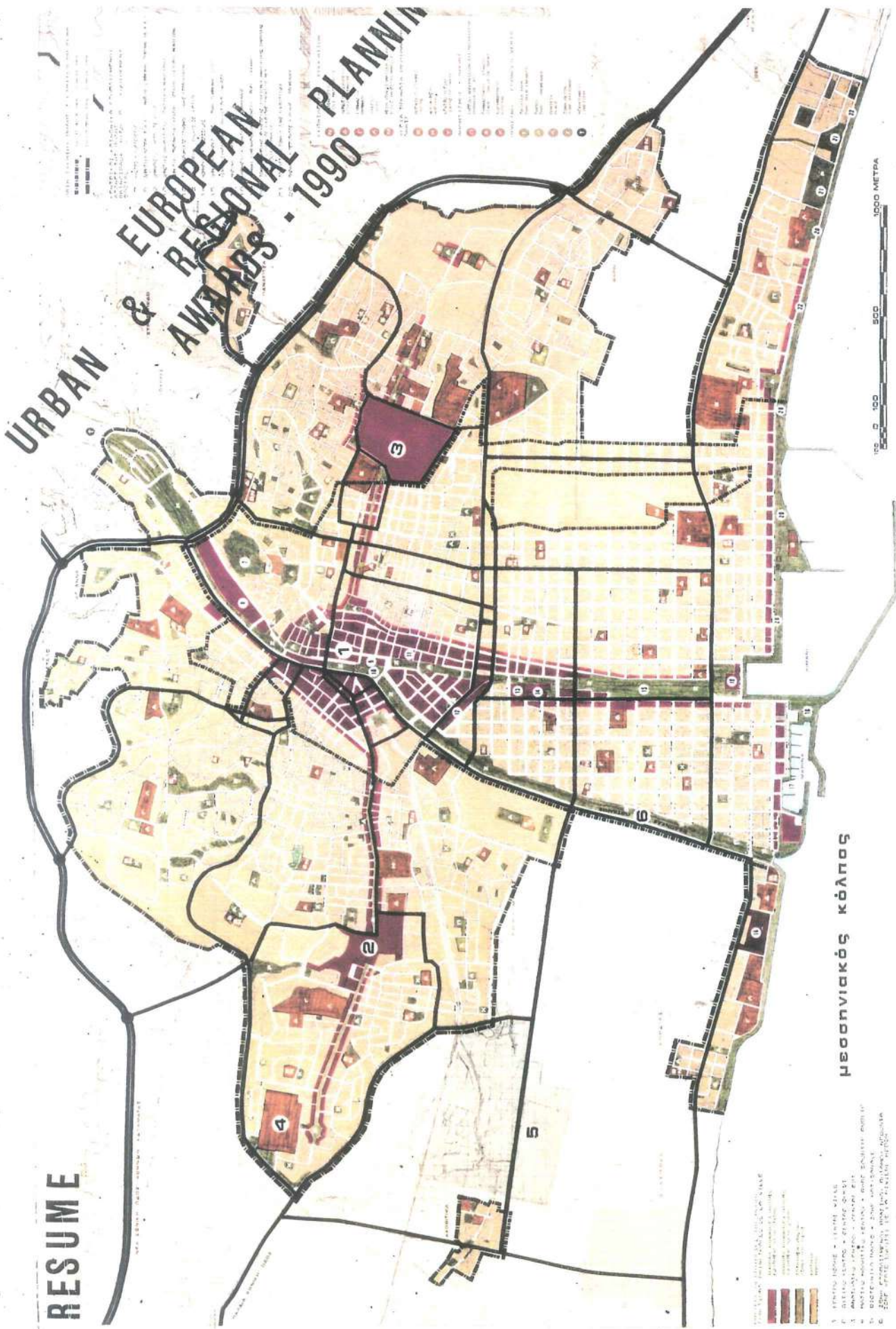
- 1 Κέντρο κοινωνικής & οικονομικής ζωής
- 2 Στεγαστική μονάδα δήμου 300 κατοικιών
- 3 Οικιστική μονάδα Ο.Ε.Κ. 130 κατοικιών
- 4 Βιοτεχνικό πάρκο
- 5 Έργα προστασίας δυτικής παραλίας

Φωτογραφίες από τις καταστροφές των

RESUME

10 ANS DE PLANIFICATION POUR KALAMATA - VILLE ET SEISMES
KE.P.A.ME. CENTRE D'ÉTUDES ET DE RECHERCHE EN ARCHITECTURE - URBANISME ET PLANIFICATION
 GR. DIAMANTOPOULOS & ASSOCIES - HERSONOS 3 106 72 ATHENES - TEL 3621035-3635129 FAX 3617041

1041

Β. Γ. ΤΣΑΓΡΗ

ΠΟΛ. ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ

Η
ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ
ΤΗΣ
ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ",
1929

Γ. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΦΑΣΕΙΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΕΙΣΜΟΥ

Γ/1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΦΑΣΕΙΣ

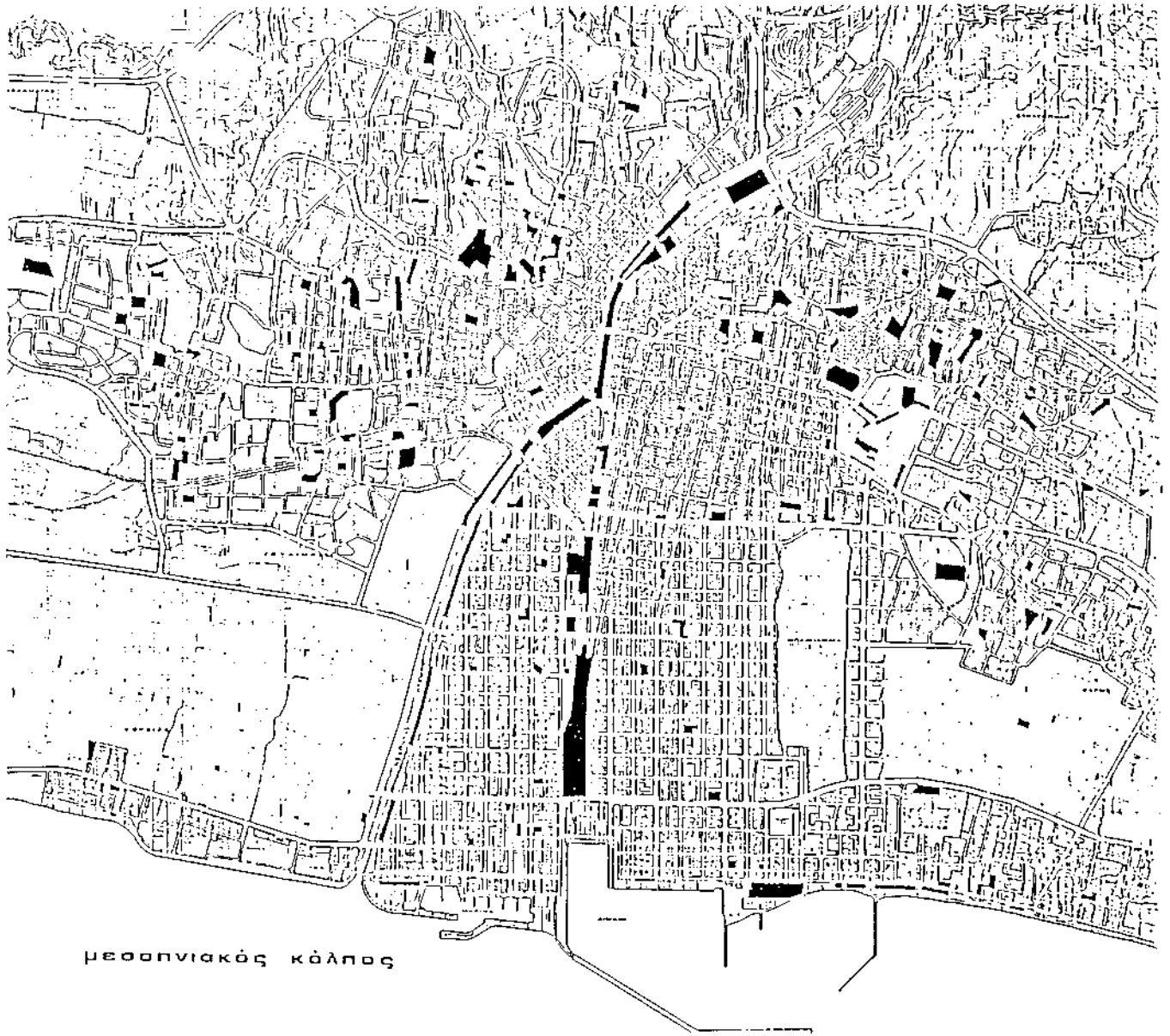
• Ο αντισεισμικός πολεοδομικός σχεδιασμός είναι κατ' αρχήν πολεοδομικός και κατά δεύτερο λόγο αντισεισμικός, σε αντίθεση με τον κτιριολογικό αντισεισμικό σχεδιασμό όπου οι αντισεισμικές – τεχνικές απαιτήσεις έχουν τον πρώτο λόγο.

Μπορούμε λοιπόν να διακρίνουμε, τρεις φάσεις, που διαφέρουν ουσιαστικά μεταξύ τους:

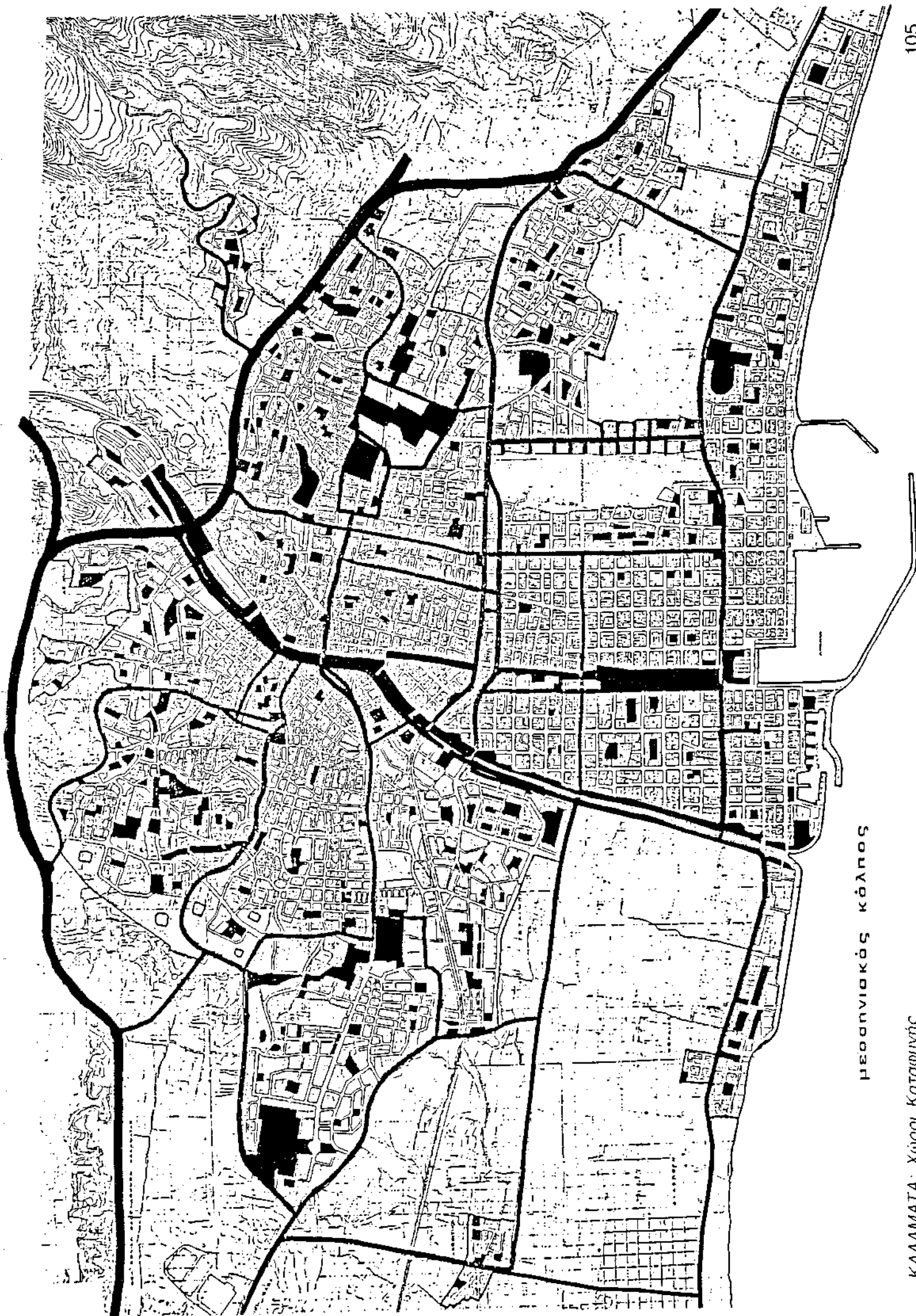
- η πρώτη φάση περιλαμβάνεται στην πριν το σεισμό εκπόνηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου, και, όσο πιο σωστός πολεοδομικά είναι αυτός ο σχεδιασμός, τόσο μεγαλύτερο το όφελος για το δήμο και τους σεισμόπληκτους κατοίκους, τόσο λιγότερα θα χρειαστεί να προστεθούν κατά την μετασεισμική αναθεώρηση.
  - η δεύτερη φάση η μετασεισμική κατά την περίοδο των "σκηνών" (τουλάχιστον 6-8 μήνες), αφορά κυρίως τις έκτακτες – προσωρινές ανάγκες που προέκυψαν από τις ζημιές και τους επικρεμάμενους κινδύνους.
  - η τρίτη φάση που ακολουθεί μπορεί πια να στηριχτεί στα συμπεράσματα (είδος και μέγεθος) των ζημιών και τα δεδομένα των επιστημονικών ερευνών και μελετών (μικροζωνική πρώτα από όλα), αλλά και στις οικονομικές – κοινωνικές – διοικητικές και κυρίως πολιτικές δυνατότητες, στις οποίες μπορεί να στηριχτεί η μετασεισμική προσαρμογή του σχεδιασμού – προγραμματισμού της πολεοδομικής ανάπτυξης της πόλης.
- Όσο και αν μια ιδιαίτερα σωστή πολεοδομική μελέτη έχει προβλέψει άνετους ελεύθερους πράσινους χώρους καθώς και δρόμους σωστούς με καλά οργανωμένα κυκλοφοριακά δίκτυα, εάν δεν είχε την τύχη να πληροφορηθεί τις συγκεκριμένες απαιτήσεις μετά από σεισμό, είναι πολύ δύσκολο να εξυπηρετήσει άμεσα τις ειδικές μετασεισμικές ανάγκες:
- Χώρους καταφυγής των κατοίκων, αμέσως μετά το σεισμό και μόνο για το διάστημα που υπάρχει φόβος και άλλων σεισμικών δονήσεων. Υπολογίζεται πως οι ελεύθεροι αυτοί χώροι, όπου μπορούν να στήνονται και προσωρινές σκηνές, πρέπει να βρίσκονται όχι μακρύτερα από 250 μέτρα από κάθε σπίτι και να παρέχουν 2μ²/κάτοικο.
  - Χώρους καταυλισμού, όπου θα στηθούν τα λυόμενα ή άλλα παρόμοια, και θα μείνουν οι χώροι σκλαβωμένοι (έστω για 2 χρόνια), ώσπου να αποκατασταθούν τα σπίτια που έπαθαν πολύ σοβαρές ζημιές ή που γκρέμισαν τελείως. Γι' αυτούς τους ελεύθερους χώρους υπολογίζουν οι ειδικοί ότι χρειάζονται γύρω στα 15μ²/κάτοικο, δεν πρέπει όμως οι χώροι αυτοί να είναι απαραίτητοι για την απρόσκοπτη λειτουργία της κοινωνικής ή της οικονομικής ζωής της πόλης (εμπόριο, διοίκηση, εκπαίδευση, αναψυχή, οργανωμένο πράσινο, αθλητικά, ψυχαγωγία, πολιτιστικές δραστηριότητες...) στις εκτάσεις αυτές πρέπει να έχουν προβλεφθεί χώροι υγιεινής, αναμονές για αποχέτευση, παροχή νερού και ηλεκτρικού, τηλέφωνα...
  - Χώρους πρώτης βοήθειας, εγκατάσταση υπηρεσιών, κοινωνικών λειτουργιών κλπ., επί πλέον από τις μόνιμες σχετικές εγκαταστάσεις της πόλης.

ΚΑΛΑΜΑΤΑ:
ΧΩΡΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΚΗΝΕΣ

■ Σκηνές

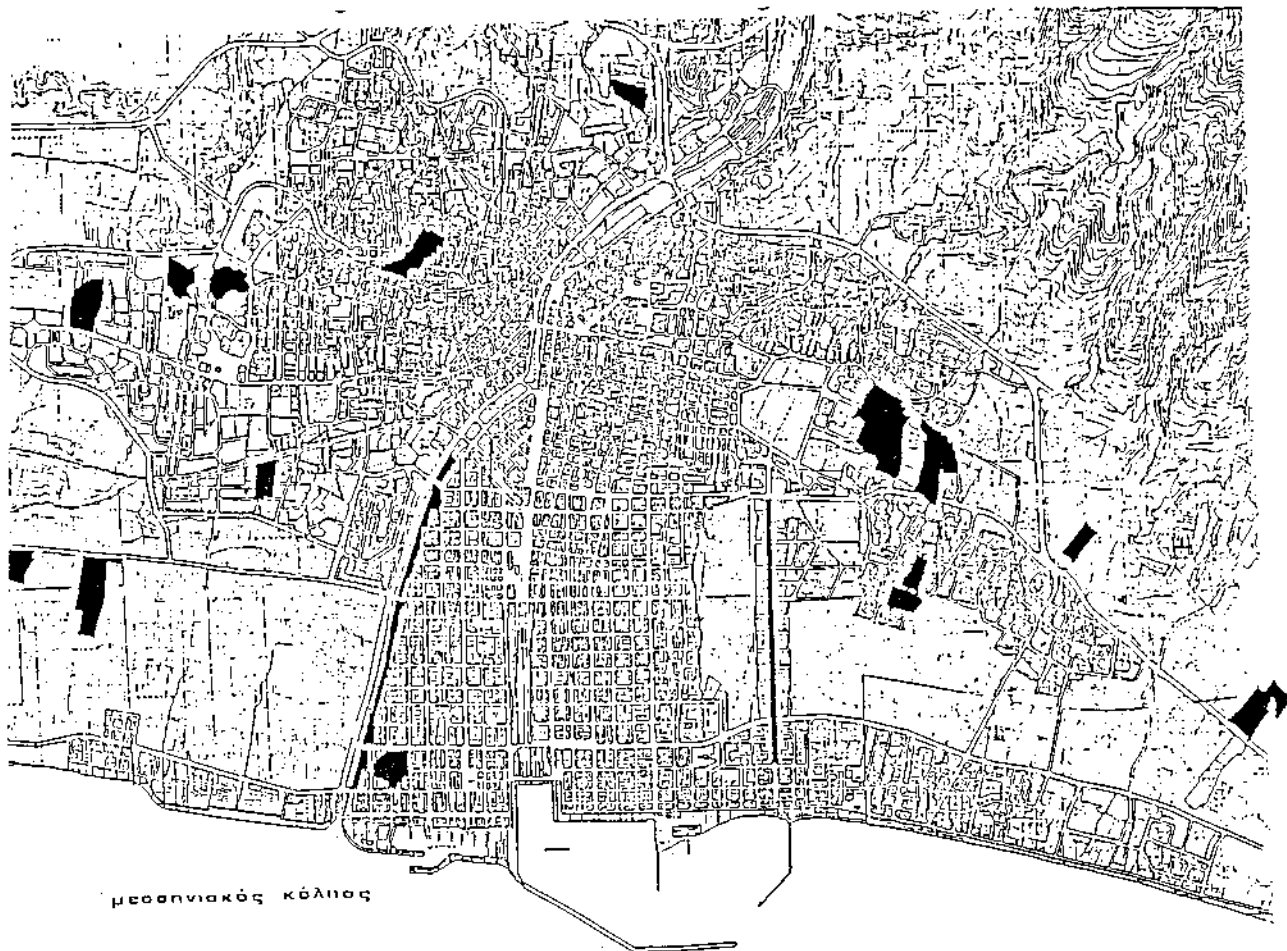
μεσοσηνιακός κόλπος

μεσσηνιακός κόλπος

ΚΑΛΑΜΑΤΑ: Χώροι Καταφυγής

ΚΑΛΑΜΑΤΑ: ΧΩΡΟΙ ΚΑΤΑΓΛΙΣΜΟΥ (ΛΥΟΜΕΝΟΙ ΟΙΚΙΣΚΟΙ)

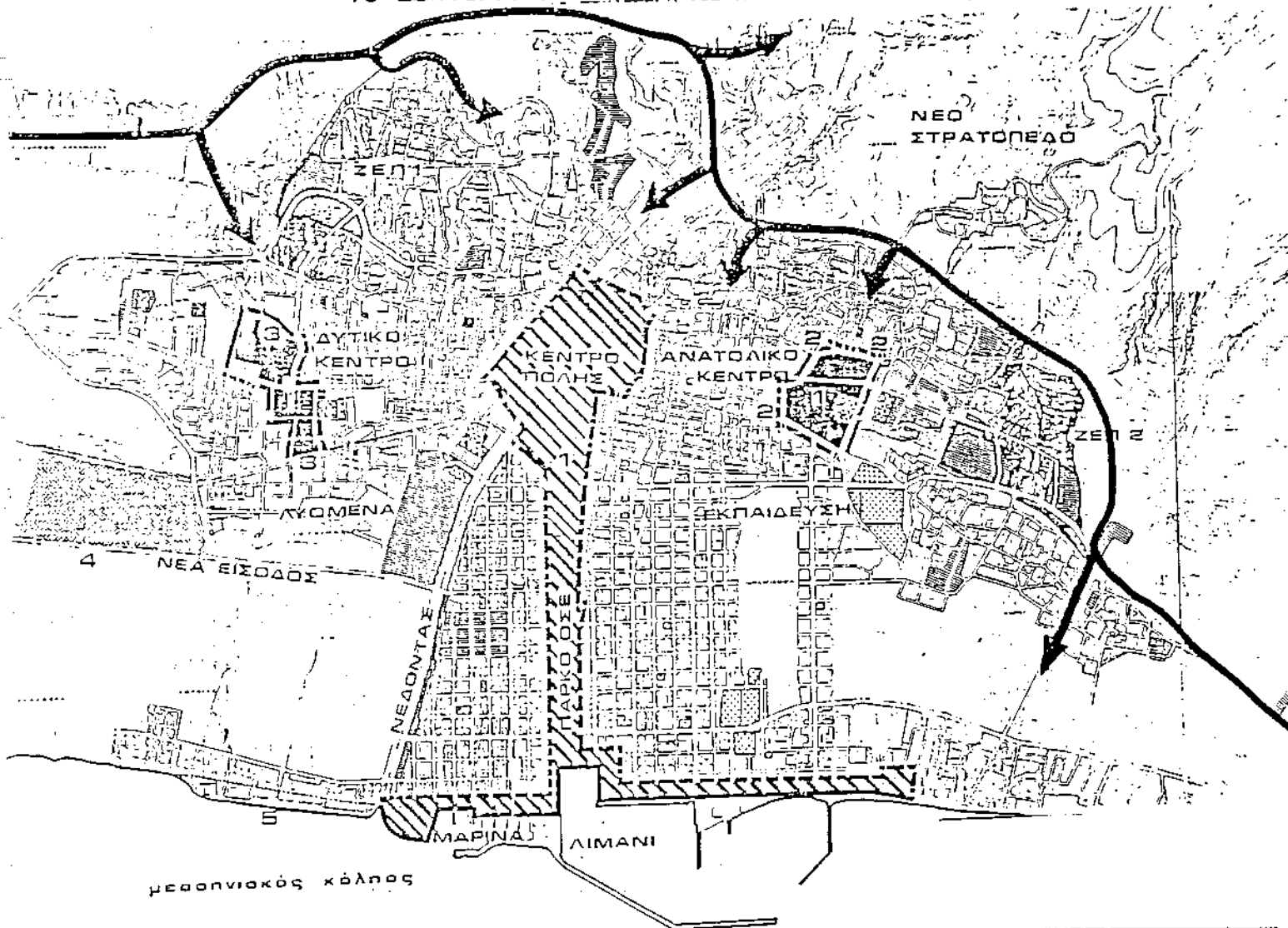

μεσοσηνιακός κόλπος

μεσοσηνιακός κόλπος

Μετασεισμικός σχεδιασμός για την άμεση εξυπηρέτηση
των έκτακτων αναγκών (σκιπές, λυόμενα, σχολεία κλπ)
το Σεπτέμβριο του 1985

- 1 Κέντρο κοινωνικής & οικονομικής ζωής
- 2 Στεγαστική μονάδα δήμου 300 κατοικιών
- 3 Οικιστική μονάδα Ο.Ε.Κ. 130 κατοικιών
- 4 Βιοτεχνικό πάρκο
- 5 Έργα προστασίας δυτικής παραλίας

Γ/2. Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ για την Καλαμάτα ΠΡΙΝ ΤΟ ΣΕΙΣΜΟ.

- Το Γ.Π.Σ. της Καλαμάτας, του οποίου η έγκριση δημοσιεύτηκε δυό τρεις μήνες πριν το σεισμό στην εφημερίδα της κυβερνήσεως, αποτελεί ουσιαστικά την πρώτη φάση της Πολεοδομικής Αντισεισμικής Θωράκισης για τον σεισμό της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 1986.

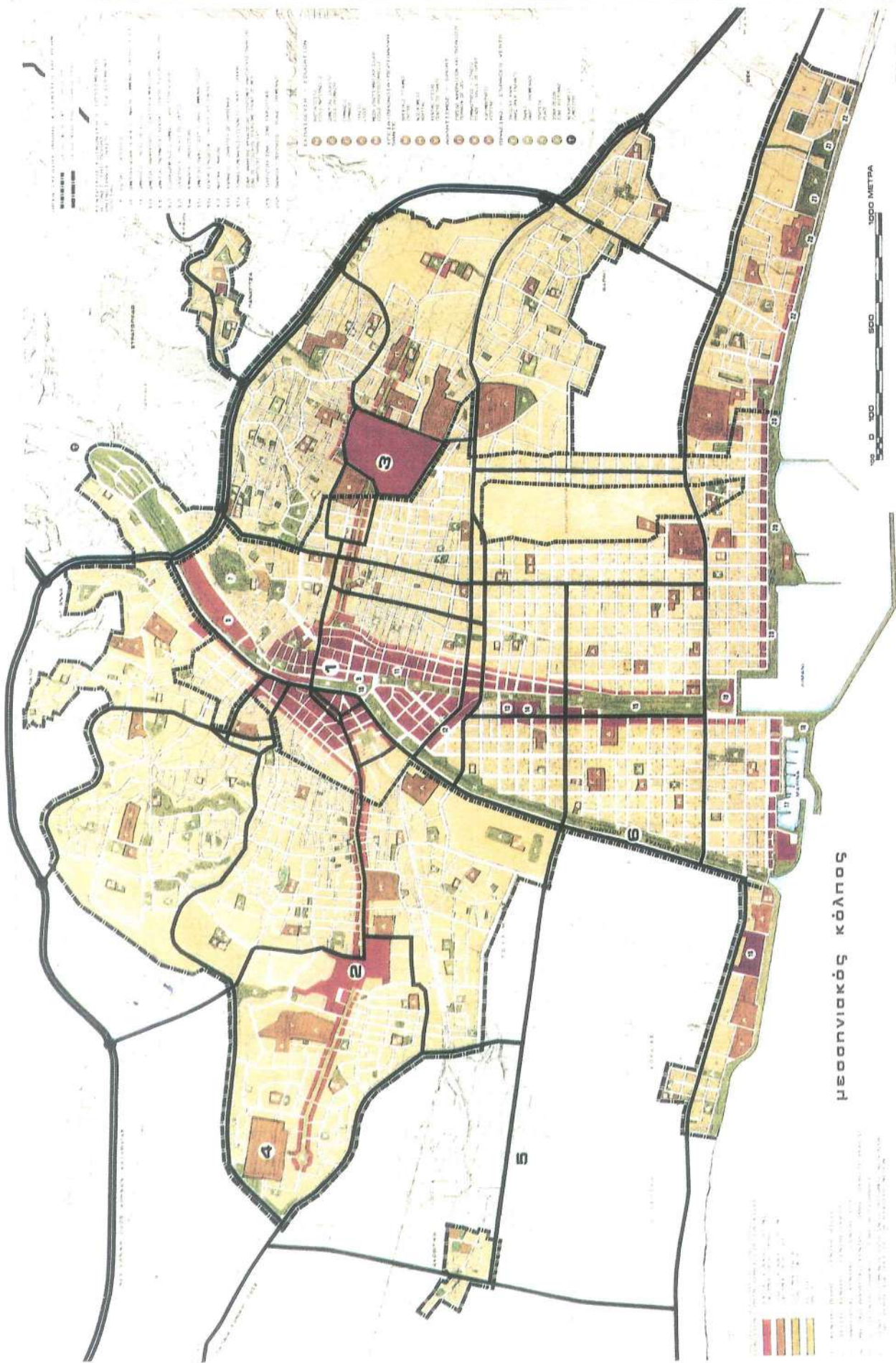
Η πόλη της Καλαμάτας ήταν δημιούργημα του σχεδίου πόλης του 1905 (που δεν κατοικήθηκε ούτε στα 2/3 του), καθώς και απέραντων άναρχων εκτάσεων με αυθαίρετες κατοικίες. Στο Γ.Π.Σ. του 1986 η προτεινόμενη δομή της πόλης επιδίωξε:

- να εξισορροπήσει την κοινωνική εξυπηρέτηση των κατοίκων στα διάφορα τμήματα της πόλης, μειώνοντας τη ψαλίδα ανάμεσα στο κεντρικό τμήμα και την περιφέρεια
  - να μειώσει σημαντικά τις περιπτώσεις μετακινήσεις με τροχοφόρα μέσα στην πόλη, αυξάνοντας το διαθέσιμο χρόνο του καθένα για αναψυχή – μόρφωση – ψυχαγωγία – αθλητισμό – πολιτιστικές εκδηλώσεις...
  - να ξαλαφρώσει το κέντρο της πόλης από ρέουσα και σταθμευμένη κυκλοφορία, καναλιζάροντας τις κινήσεις τροχοφόρων απ' ευθείας προς το στόχο τους, με τη μικρότερη δυνατόν διαδρομή μέσα από πυκνοδομημένα και πολυάνθρωπα τμήματα της πόλης. Αυτό είναι απαραίτητο στοιχείο, όχι μόνο για την καθημερινή ζωή, αλλά και για την περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
  - να συσφίξει τους δεσμούς ανάμεσα στους κάτοικους (χρήστες) και τις τοπικές μονάδες κοινωνικού εξοπλισμού και εργασίας (σχολεία, καταστήματα, πολιτιστικά, λέσχες...)
  - να προωθήσει αποτελεσματικά το θεσμό της ΑΥΤΟ – διοίκησης
  - να βελτιώσει, τελικά, τις συνθήκες ζωής των κατοίκων στην πόλη.
-
- Δομή της πόλης μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τη σχέση που συνδέει σε ένα σύνολο τα τέσσερα βασικά στοιχεία που την απαρτίζουν:
    - τη θέση της κάθε κατοικίας, σε σχέση με
    - τον κοινωνικό εξοπλισμό, ο οποίος κυρίως περιλαμβάνει (εκτός από τις γνωστές άπειρες κοινωνικές εξυπηρετήσεις) τα εμπορικά – πολιτιστικά – ιστορικά κέντρα, τις πλατείες και τους άλλους ελεύθερους χώρους...
    - τους τόπους εργασίας, καθώς και
    - τη συνύπαρξη και συνεργασία μεταξύ τους, που εκφράζεται από το κυκλοφοριακό δίκτυο (τροχοφόρων και πεζών σε κίνηση και σε στάση.)
-
- Η συγκεκριμένη δομή που καθορίζει το Ρ.Σ. για την πόλη της Καλαμάτας φαίνεται πολύ καλύτερα στο αντίστοιχο σκίτσο. Τα χαρακτηριστικά της στοιχεία αποτελούν:
    - το γραμμικό κέντρο της πόλης (σε σχήμα αντεστραμμένου ΤΑΦ) και τα δυο βασικά συνοικιακά, το Δυτικό (Αγία Τριάδα) και το Ανατολικό (Στρατόπεδο)
    - η νέα περιμετρική αρτηρία, βόρεια και έξω απ' το σχέδιο πόλης, που τροφοδοτεί τα διάφορα τμήματα της πόλης απ' ευθείας.
    - Βασική επιδίωξη του κυκλοφοριακού σχεδιασμού ήταν η δημιουργία ενός περιφερειακού άξονα βόρεια της πόλης (πλάτους 24 μέτρων) και

- η σύνδεση του με το εθνικό οδικό δίκτυο. Ο προορισμός αυτού του άξονα: εξασφάλιση μιας κυκλοφοριακής αυτοτέλειας του ανατολικού, του δυτικού και του κεντρικού τομέα της πόλης, αναφορικά με τις υπερτοπικές μετακινήσεις εθνικής και περιφερειακής κλίμακας. Η αυτοτέλεια περιορίζει τις δυσάρεστες συνέπειες των διαμπερών μετακινήσεων και της ανισόμερης υπερφόρτισης του δυτικού τομέα της πόλης, ενώ ταυτόχρονα πετυχαίνει να απαλλάξει σε μεγάλο βαθμό τις διάφορες πολεοδομικές ενότητες από κινήσεις οχημάτων που δεν έχουν στόχο ή αφετηρία μέσα στην ίδια αυτή πολεοδομική ενότητα. Αυτή η προβλεπόμενη από το ρυθμιστικό σχέδιο βόρεια περιμετρική της Καλαμάτας (μαζί με τις αρτηρίες διανομής προς τα διάφορα τμήματα της πόλης), αποτελεί την ιδεώδη λύση σύνδεσης με την Πελοπόννησο – την Αθήνα και την υπόλοιπη χώρα. Παράλληλα αποτελεί και την αναμφισβήτητη ενδεδειγμένη λύση για περίπτωση έκτακτης ανάγκης, σεισμούς κλπ.

ΚΑΛΑΜΑΤΑ: ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ - PLAN GENERAL

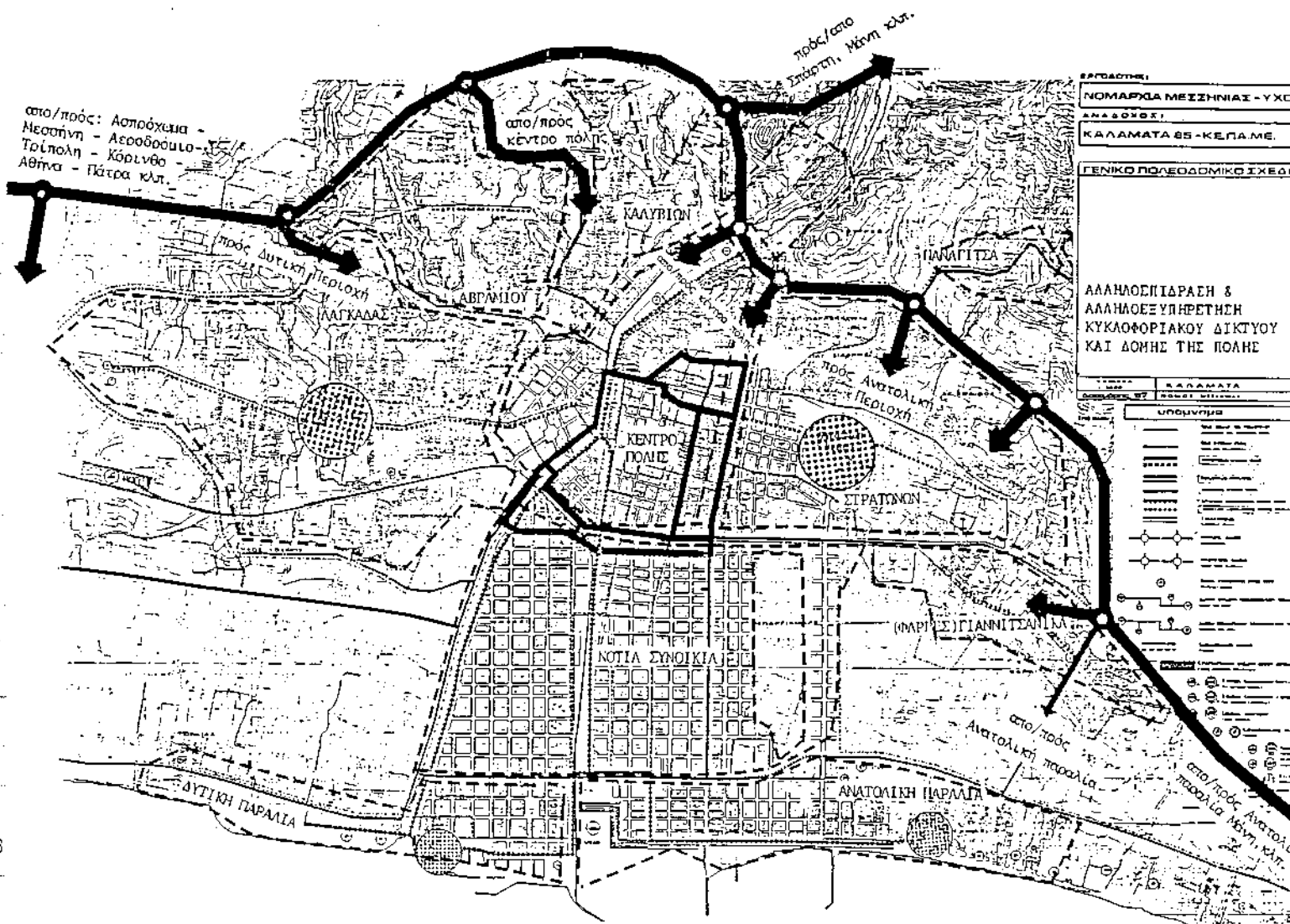
ΜΕΣΣΟΝΙΑΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ: ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ - ΝΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ Δ.-ΚΑΛΩΡΕΑ Β.-ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Σ.
 ΜΠΕΛΛΟΥ Ε.-ΡΟΖΙΕ Μ.-ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ Κ.-ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Μ.-ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Δ.-ΚΡΕΜΟΣ Π.-ΝΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΓ.
 ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Γ.-ΚΑΛΩΡΑΚΑΚΟΥ Β. - ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΣ: ΖΕΚΚΟΣ Κ. - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ: ΚΙΤΣΙΔΗΣ Θ.

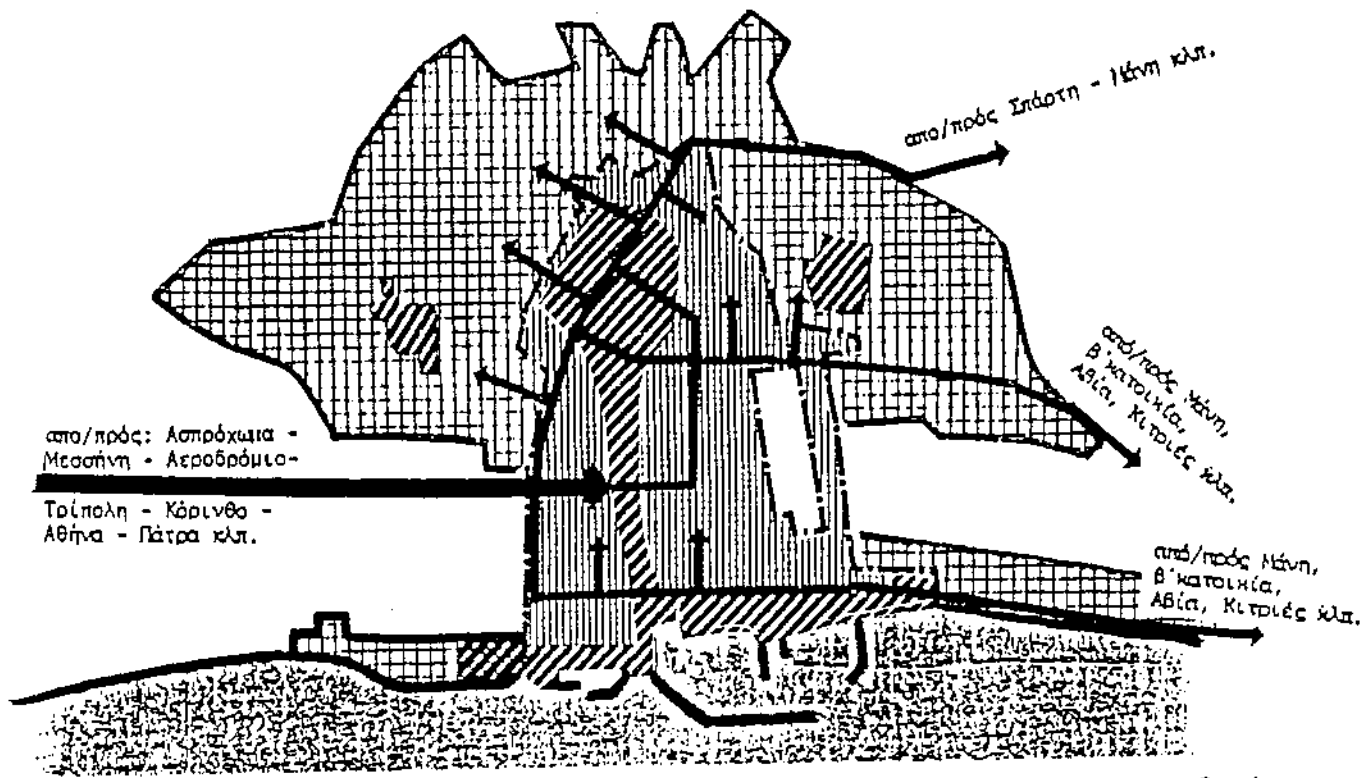
1980-1988 ΚΕΠΑΜΕ
 ΧΕΡΣΗΝΟΣ 2 ΑΘΗΝΑ 10570039 3035 99

Η ΡΑΧΟΚΟΚΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΘΥΜΗΤΗΣ ΔΟΜΗΣ

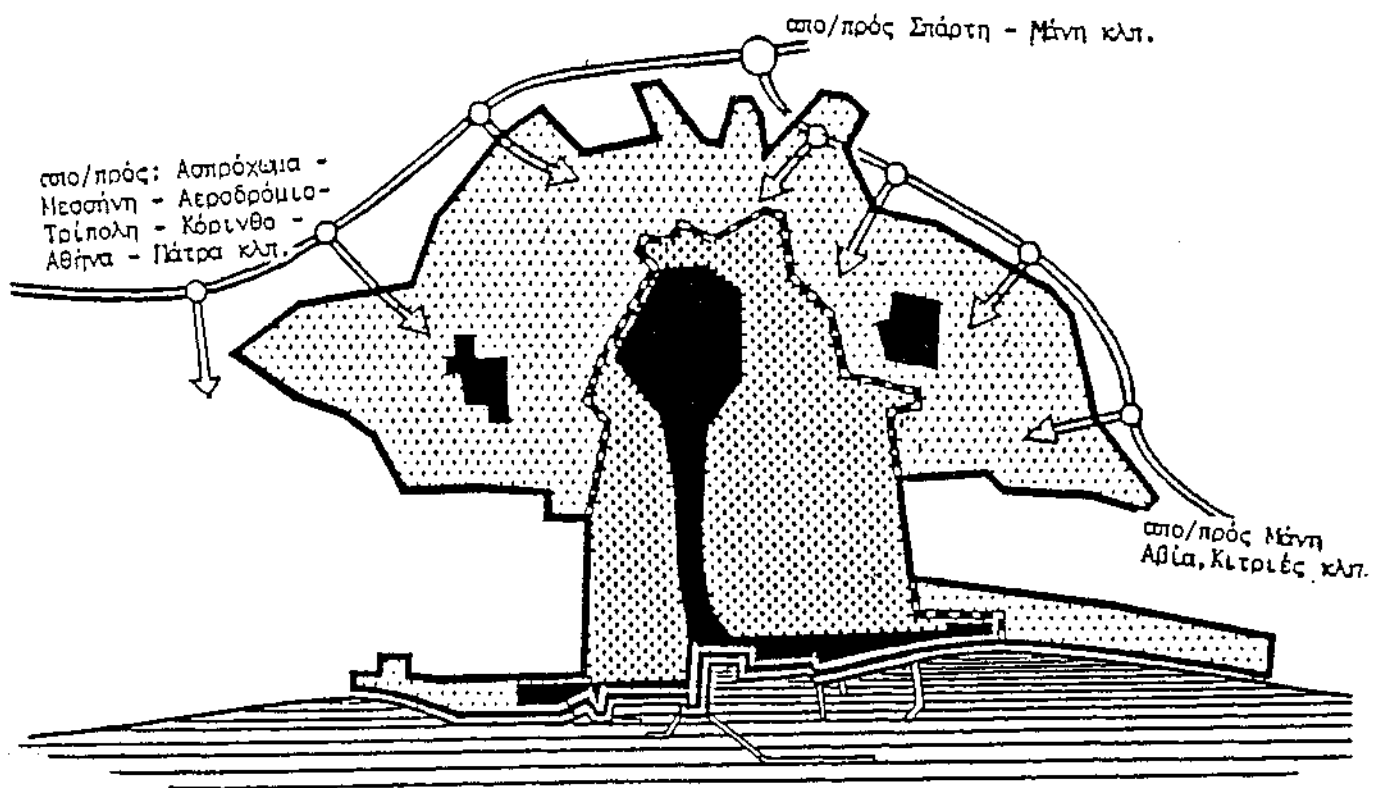
Η κάθε είσοδος (ή έξοδος, αν προτιμάτε) εξυπηρετεί ένα τμήμα της Καλαμάτας (όπως φαίνεται από τα βέλη). Συμβάλλει έτσι αποτελεσματικά στη διασπορά του κυκλοφοριακού φόρτου και στην απαλλαγή του κεντρικού δακτυλίου από περιττές κινήσεις.

- Η δομή που καθορίζεται από το Ρ.Σ. για την Καλαμάτα
  - * το «αστορικό» κέντρο της πόλης και τα δύο βασικά συνοικιακά, το Δυτικό και το Ανατολικό
  - * γύρω από την περιοχή του ιστορικού κέντρου δημιουργείται ένα ζεύγος μονοδρομημένων ομόκεντρων δακτυλίων, που διευκολύνουν την εξυπηρέτηση των διαμπερών μετακινήσεων, χωρίς φόρτιση του κρίσιμου κεντρικού πυρήνα της πόλης
  - * η νέα περιμετρική αρτηρία ψηλά πάνω, που τροφοδοτεί τα τμήματα της πόλης απ' ευθείας. [βλ. βέλη]
  - * ο κεντρικός κοινωνικά εξοπλισμένος άξονας της πόλης Β. - Ν. αποτελεί τον βασικό πυρήνα του δικτύου «αεζοδρόμων». Σ' αυτόν συμβάλλει πληθώρα μικρότερων πεζόδρομων.
  - * από τον περιμετρικό δρόμο κάθε συνοικίας ξεκινούν οι «συλλεκτήριες αρτηρίες», που έχουν κατά κανόνα το σχήμα θηλιάς, (η οποία έχει και τα δύο της άκρα πάνω στο «διασυνοικιακό άξονα») και εξυπηρετούν ένα τμήμα της συνοικίας. Είναι κατά προτίμηση «αμφίδρομοι» και διαθέτουν λωρίδα παρκαρίσματος, όταν το επιτρέπει το πλάτος τους.

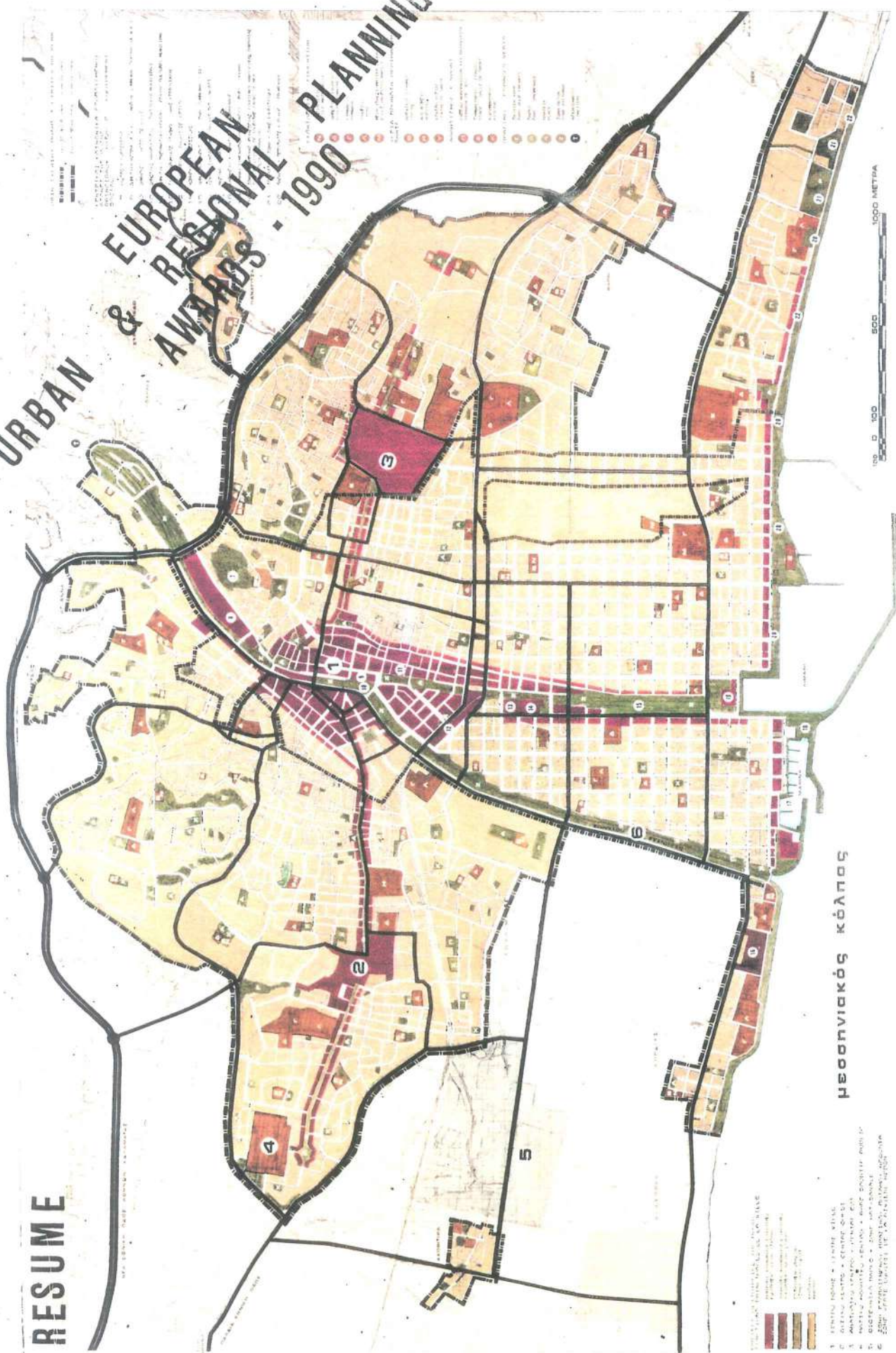
Λαθεμένη αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού οδηγεί σε ανατροπή της απαιτούμενης δομής :
 είσοδος από σημείο « στην κοιλιά » της πόλης σημαίνει απαράδεκτη επιβάρυνση της Καλαμάτας,
 ιδιαίτερα σε έκτακτες καταστάσεις.

Το σωστό για την επιθυμητή δομή της Καλαμάτας βασικό κυκλοφοριακό σύστημα λύνει τα
 προβλήματα για καθημερινή χρήση και έκτακτη ανάγκη : είσοδος από πολλά σημεία της
 περιφέρειας, ανάλογα με το πού θέλω να πάω, χωρίς να φορτώνεται η πόλη και ιδιαίτερα το
 κέντρο της.

RESUME

URBAN & EUROPEAN AWARDS - REGIONAL PLANNING 1990

ΜΕΣΟΝΗΟΚΟΣ ΚΩΛΠΟΣ

- 1 ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ - ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΩΛΠΟΣ
- 2 ΔΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ - ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΩΛΠΟΣ
- 3 ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ - ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΩΛΠΟΣ
- 4 ΝΟΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ - ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΩΛΠΟΣ
- 5 ΒΟΡΕΙΟ ΚΕΝΤΡΟ - ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΩΛΠΟΣ
- 6 ΕΣΤΙΟΝΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

10 ANS DE PLANIFICATION POUR KALAMATA - VILLE ET SEISMES

KE.P.A.ME. CENTRE D'ÉTUDES ET DE RECHERCHE EN ARCHITECTURE - URBANISME ET PLANNIFICATION
 GR. DIAMANTOPOULOS & ASSOCIES - HERSONOS 3 106 72 ATHENES - TEL 3621035-3635129 FAX 3617041

Γ/3. Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.

- Η Πολεοδομική Μελέτη Καλαμάτας είχε ήδη ολοκληρωθεί, εγκριθεί και δημοσιευθεί, όταν (το Σάββατο 13 Σεπτέμβρη 1986) ισχυρός σεισμός μεγέθους 6,2 Ρίχτερ έπληξε την πόλη της Καλαμάτας. Είναι 8 και 24' το βράδυ. Δυο μέρες αργότερα, στις 15 Σεπτέμβρη, ενώ η πόλη δεν έχει συνέλθει ακόμα από το σοκ, ισχυρός μετασεισμός 5,4 Ρίχτερ αποτελείώνει ό,τι άφησε ο πρώτος.

- Στην πρώτη περίοδο η δουλειά της πολεοδομικής μελετητικής ομάδας έχει τη μορφή άμεσης – εντατικής – ταχύρυθμης κινητοποίησης και αφορά τα μέτρα που πρέπει να παρθούν με βάση τα στοιχεία του συγκεκριμένου σεισμού. Είναι η περίοδος των σκηνών και αφορά τις έκτακτες ανάγκες που πιέζουν αόρητα κατά την έκρυθμη αυτή περίοδο: εγκατάσταση του πληθυσμού στις σκηνές και κατασκευή όλων των απαραίτητων έργων υποστήριξης της ζωής στους καταυλισμούς, (όπως ύδρευση, W.C., αποχέτευση κλπ.) Σε 6.000 περίπου σκηνές στεγάστηκε όλος ο πληθυσμός, καθώς και οι υπηρεσίες της σεισμόπληκτης πόλης. (Διοίκηση, σχολεία, ιατρεία, καταστήματα, κλπ.). Το πρόγραμμα αυτό ολοκληρώθηκε στα βασικά του σημεία σε μερικές βδομάδες.

Απ' την επόμενη μέρα της καταστροφής, ξεκίνησε η ομάδα των πολεοδόμων και αρχιτεκτόνων, σε στενή επαφή με τους αρμόδιους του Δήμου, το σχεδιασμό για την αντιμετώπιση των φάσεων έκτακτης ανάγκης. Το ένα σχέδιο ανόρθωσης ακολουθούσε το άλλο, σχεδιάζοντας και προγραμματίζοντας τις αλληπάλληλες φάσεις, δίνοντας την απάντηση σε κάθε νέα ανάγκη που παρουσιαζόταν: συγκέντρωση σκηνών, καταυλισμοί προκατασκευασμένων οικισμών, συγκροτήματα προκατασκευασμένων καταστημάτων, διαγωνισμός για τα προκατασκευασμένα κτίρια των κέντρων (Ανατολικό και Δυτικό), τα σχολεία κλπ...Αυτές οι αποφάσεις δεν υπήρχαν στο ρυθμιστικό σχέδιο, έπρεπε όμως να περιληφθούν στην αναθεώρησή του, χωρίς να κοντράρουν τα υπόλοιπα, χωρίς να κάνουν ζημιά. Αυτή η μεγάλη μάχη τις μέρες, τις εβδομάδες και τους μήνες που ακολούθησαν την καταστροφή, μας έμαθε πολλά.

- Ο πιο μεγάλος κίνδυνος που διατρέχει μια πόλη, τόσο σοβαρά τραυματισμένη, είναι απλούστατα η διακοπή της οικονομικής και κοινωνικής διαδικασίας της ζωής. Είναι σχεδόν ακατόρθωτο, στην αρχή κυρίως, να βολέψεις τους αναγκαίους ελεύθερους χώρους για σκηνές και προκατασκευασμένα αλλού απ' τις πλατειές, τα πάρκα, τις αυλές των σχολείων, τα γυμναστήρια και τα στάδια. Χάνουν λοιπόν το χώρο λειτουργίας τους οι βασικές εκδηλώσεις της κοινωνικής ζωής.

Θα μπορούσε βέβαια να χρησιμοποιηθούν μεγάλοι χώροι ελεύθεροι μακριά, γύρω απ' την πόλη, όμως ιδιαίτερα στην Καλαμάτα είναι όλοι φυτεμένοι. Εκτός αυτού, δεν ήταν καθόλου η επιθυμία του κάτοικου να πάει να μείνει έστω και προσωρινά μακριά από το σπίτι του.

- Ένα ενδιαφέρον θέμα είναι η δυσκολία να πραγματοποιηθούν (αλλά και να ψηφιστούν ακόμα) πολεοδομικά μέτρα που θεωρούνται ασύμφορα για το "σπιτάκι μας" από πολλούς κατοίκους. Η δυσκολία όμως που υπάρχει να πείσεις τον κάτοικο πως είναι για το συμφέρον του και τους αρμόδιους να δεχτούν το πολιτικό και οικονομικό κόστος εξαφανίζεται όταν μπορείς να μιλήσεις για αντισεισμική θωράκιση αντί για βελτίωση της ποιότητας ζωής. Γιατί τότε, όποιος έζησε την περίοδο των σεισμικών δονήσεων, ξέρει την

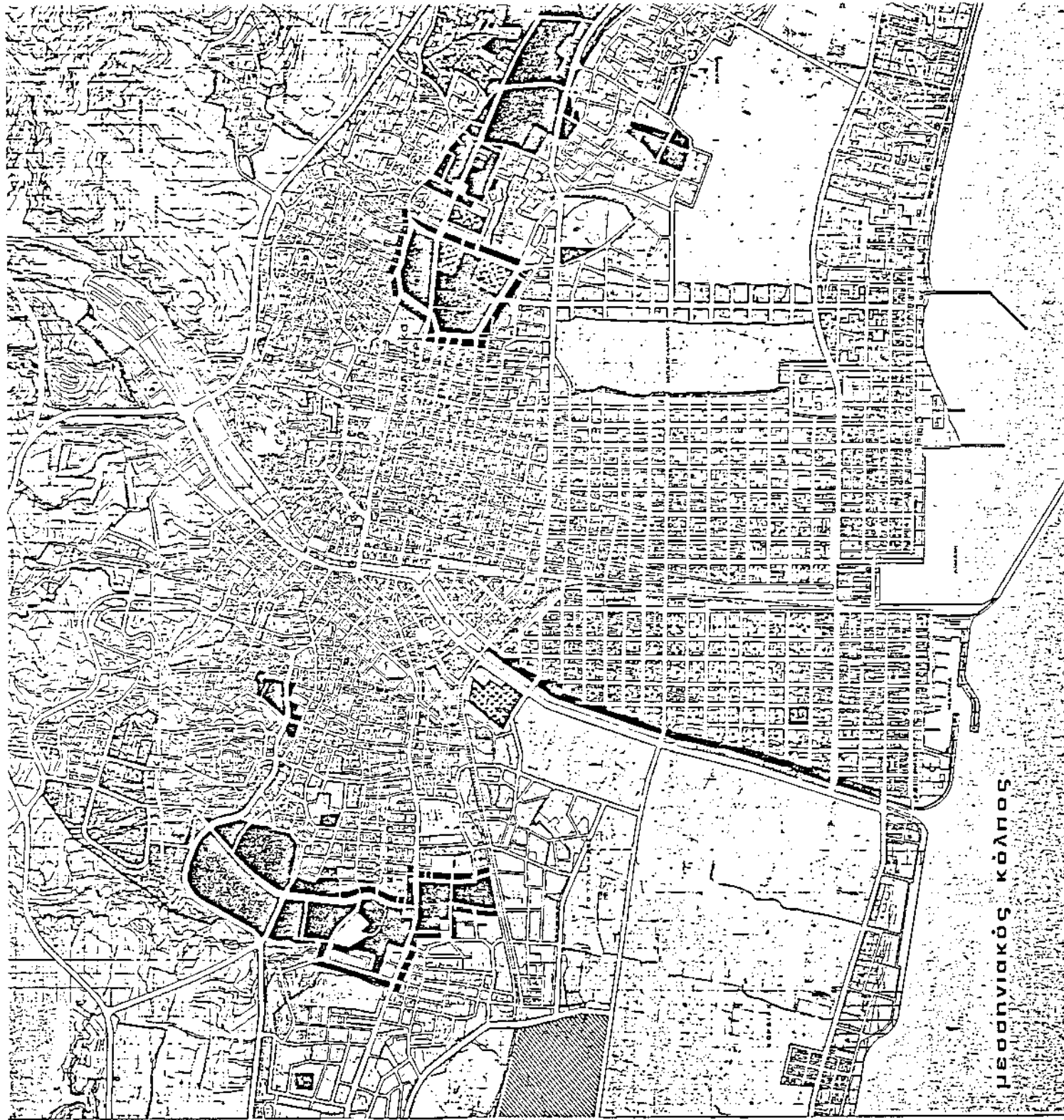
ανάγκη των χαμηλών κτιρίων, του μικρού σ.δ. των μεγάλων ελεύθερων χώρων, της ανεμπόδιστης κυκλοφορίας των τέλειων δικτύων τεχνικής υποδομής. Παρόλο που ο φόβος των πρώτων ημερών του σεισμού γρήγορα ξεχνιέται, πάντα κάτι μένει στην ανάμνηση, από την κατάσταση και την ατμόσφαιρα της περιόδου εκείνης.

Από την στιγμή που προκύψουν πολεοδομικά standards μεγεθών – ορόφων – αποστάσεων που θα ισχύουν απαράβατα, δεν μπορούν οι αρμόδιοι φορείς παρά να δεχτούν κάτι που είναι εντολή από τον πολεοδομικό κανονισμό και όχι πρόγραμμα ανάπτυξης από τους "αιθεροβάμονες"...

9.3A
 PREMIERE PHASE D' ACTION
 FACE AUX BESOINS PROVISOIRES
 ET DEFINITIFS

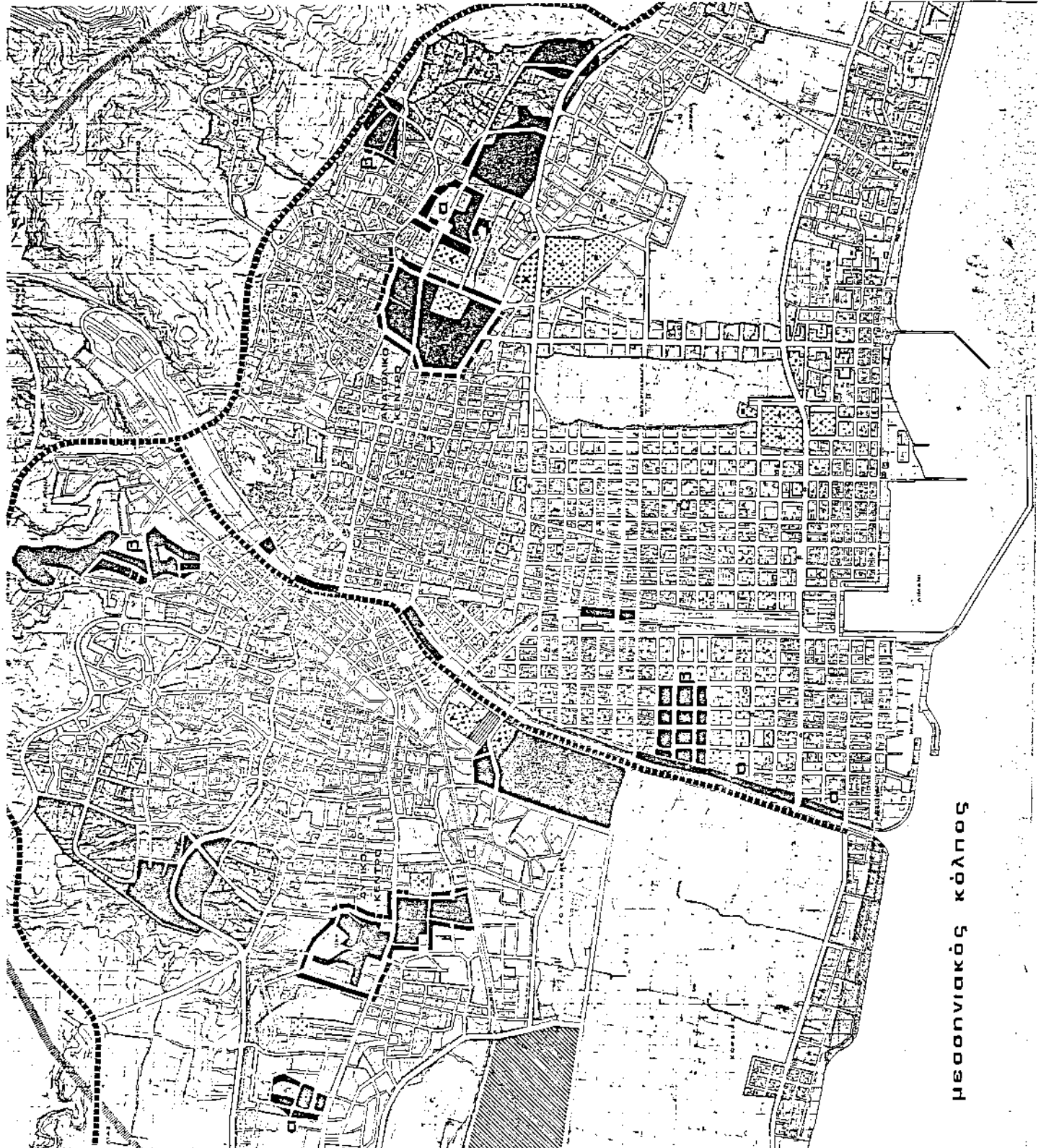
- ZONES D' INSTALLATION DE L' HABITAT PROVISOIRE
- ZONES DE PROGRAMMES DE CONSTRUCTION
- NOUVEAUX CENTRES COMMERCIAUX
- ZONE D' INSTALLATION D' ARTISANAT
- EDUCATION - INSTALLATIONS PROVISOIRES
- ESPACES VERTS - LOISIRS
- ZONE DE PLANIFICATION ACTIVEE

ΜΕΣΣΟΝΙΑΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

S.3B
 DEUXIEME PHASE D' ACTION
 FACE AUX BESOINS PROVISOIRES
 ET DEFINITIFS

	CODE	DESCRIPTIF
	CEE	INSTALLATION DE SERVICES COMMERCIAUX
	1.4	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.5	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.6	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.7	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.8	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.9	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.10	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.11	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.12	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.13	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.14	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.15	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.16	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.17	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.18	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.19	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.20	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.21	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.22	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.23	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.24	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.25	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.26	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.27	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.28	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.29	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.30	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.31	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.32	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.33	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.34	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.35	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.36	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.37	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.38	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.39	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.40	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.41	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.42	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.43	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.44	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.45	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.46	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.47	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.48	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.49	INSTALLATION DE BUREAUX
	1.50	INSTALLATION DE BUREAUX

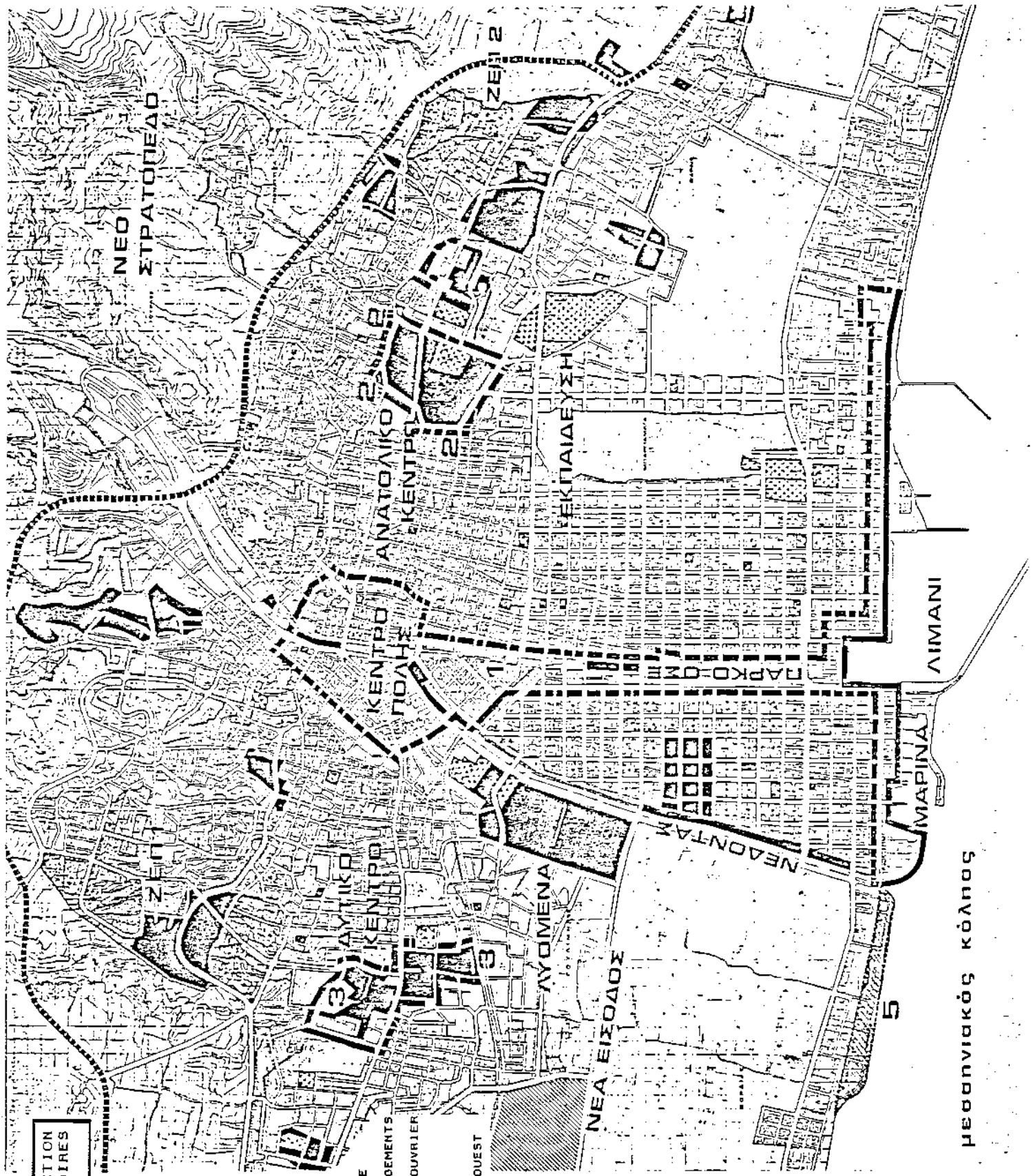
Μεσσηνιακός κόλπος

S.3C
 TROISIEME PHASE D' ACTION
 FACE AUX BESOINS PROVISOIRES
 ET DEFINITIFS

LEGENDE

- 1. CENTRE DE VIE ECONOMIQUE ET SOCIALE
- 2. UNITE D'HABITAT COMMUNAL DE 300 LOGEMENTS
- 3. UNITE DE L'ORGANISME DE L'HABITAT OUVRIER DE 130 LOGEMENTS
- 4. PARC ARTISANAL
- 5. OUVRAGES DE PROTECTION DU LITORAL OUEST

MESSONIKOS KOLPOS

Λησμόνησαν τον Εγκέλαδο, αυξάνουν τους συντελεστές

ΝΩΠΕΣ οι μνήμες, ανά το πανελλήνιο, από τους μεγάλους σεισμούς στην Καλαμάτα, τον Σεπτέμβριο του 1986. Όμως κάποιοι στην πρωτεύουσα της Μεσσηνίας δεν φαίνεται να έχουν βγάλει τα σωστά συμπεράσματα και, ύστερα από πολλές απόπειρες, κατάφεραν να αποσπάσουν απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της πόλης για *αύξηση των συντελεστών δόμησης*. Αυτό σημαίνει *αύξηση ορόφων και μείωση των ελεύθερων χώρων*, σε μια πόλη που δοκιμάστηκε από τον Εγκέλαδο και *το συνολικό ύψος των ζημιών υπολογίζεται σε 200 δισ.*, σε τιμές του 1986.

Οι αυτοψίες, που είχαν γίνει από ειδικά συνεργεία, έδειξαν ότι τα πολυόροφα κτίρια ήταν πιο ευάλωτα στις σεισμικές δονήσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι *ένα στα δύο επταόροφα κτίρια της πόλης είχαν παρυσιαστεί σοβαρές ζημιές*, ενώ στα δώροφα το ποσοστό βλάβης ήταν 21%.

Με αυτά τα δεδομένα, η προηγούμενη δημοτική αρχή της Καλαμάτας έδωσε ιδιαίτερο βάρος στον σωστό πολεοδομικό σχεδιασμό και πήρε τη θαρραλέα απόφαση για μείωση των συντελεστών δόμησης. Μια προσπάθεια που βραβεύτηκε πρόσφατα στον 1ο Πανευρωπαϊκό Διαγωνισμό της Κοινότητας και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πολεοδομίας για τον σχεδιασμό των πόλεων.

Οι απόπειρες για αύξηση των συντελεστών δόμησης είχαν εκδηλωθεί από παλιά. Ο πρώην υπουργός ΠΕΧΩΔΕ και σημερινός υπουργός Εθνικής Οικονομίας **Στέφανος Μάνος**,

που είχε ερωτηθεί για το θέμα, είχε πει: «Η γενικότερη πολιτική του υπουργείου είναι αντίθετη με αυξήσεις συντελεστών δόμησης, ιδίως σε περιοχές μεγάλων αστικών κέντρων».

Σήμερα υπάρχει η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της Καλαμάτας για αύξηση των συντελεστών δόμησης και το θέμα βρίσκεται στα χέρια του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ Αχ. Καραμανλή.

Οκτώ βουλευτές της αντιπολίτευσης, η **Μελίνα Μερκούρη**, ο **Στ. Μπένος**, ο **Α. Φιλίππου** και η **Μαρία Φαραντούρη** από το ΠΑΣΟΚ, ο **Α. Λεντάκης** και **Α. Σεβαστάκης** από τον ΣΥΝ, ο **Π. Κοσιώνης** από το ΚΚΕ και η **Καίτη Ιατροπούλου** από τους Οικολόγους, με ερώτηση που κατέθεσαν στη Βουλή ζητούν να μάθουν ποια είναι η γνώμη του ΟΑΣΠ για την αύξηση των συντελεστών και κυρίως *ποιος θα αναλάβει την ευθύνη για πιθανά θύματα και ζημιές από έναν ενδεχόμενο μελλοντικό σεισμό*, που φυσικά όλοι απεύχονται.

Χ. ΤΖ.

Ζημιές σε κτίρια από οπλισμένο σκυρόδεμα

Αριθμός ορόφων	Βλάβες
7	50%
6	44%
5	42%
4	35%
3	30%
2	21%
1	6%

GENERALI LIFE
ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ
ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝ. ΕΙ
ΔΕΛΦΟΙ
ΔΙΕΘΝΙΚΗ ΜΙΚ
ΔΙΕΘΝΙΚΗ ΕΙΣC
ΕΛΛΗΝΟΒΡΕΤΑ
ΕΡΜΗΣ
INTERAMERICAN
INTERAMERICAN «
INTERAMERICAN «
ΝΑΣ. ΝΕΝΤΕΡΛΑΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ
SCHWEIZ FUND

ΧΡΥΣΟ

20ής Φεβρουαρί

(Σε δολ. ανά

Λονδίνο
Παρίσι
Φρανκφούρτη
Ζυρίχη
Χονγκ Κονγκ

ΣΥΝΤΑΞΗ

**ΑΓΟΡΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΜΓ**
187,790 18
113,490 11
33,229 2
327,591
124,828
5,49
100,36
15
30
16
30,9
28,6
155,82
139,76
146,560
406,791
1,822
1,315
41,303
231,192

Μικρό ημερολόγιο μετασεισμικού σχεδιασμού αποκατάστασης και ανάπτυξης της Καλαμάτας

13,15 Σεπ/Βρη 1986-	οι πρώτοι και μεγαλύτεροι σεισμοί
20 Σεπτέμβρη 1986 -	Χάρτης Σ.3α : α' αντιμετώπιση προσωρινών και μόνιμων αναγκών, 1:5.000
23 Σεπτέμβρη 1986 -	"Προτάσεις για άμεσες ενέργειες στην Καλαμάτα" (συνεργασία Δήμου - της ειδικής ομάδας του ΥΠΕΧΩΔΕ - των μελετητών της ΕΠΑ)
24 Σεπτέμβρη 1986 -	Χάρτης Σ.2 : χώροι εγκατάστασης σκηνών, 1:5.000
30 Σεπτέμβρη 1986 -	Κοινά επεξεργασμένο υπόμνημα του Δήμου στον εκπρόσωπο της ΕΟΚ κ. Γ. Βαρφή για τροχόσπιτα και αναπτυξιακό πρόγραμμα.
01 Οκτώβρη 1986 -	Σημείωμα των μελετητών ΕΠΑ προς τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ με συμπερασματικές "παραδοχές" και "προτάσεις για - προτεραιότητες"
05 Οκτώβρη 1986 -	Χάρτης Σ.3β : β' αντιμετώπιση προσωρινών και μόνιμων αναγκών, 1:5.000
20 Οκτώβρη 1986 -	Χάρτης Σ.3γ : γ' αντιμετώπιση προσωρινών και μόνιμων αναγκών, 1:5.000
30 Οκτώβρη 1986 -	"Πρόγραμμα Ανασυγκρότησης της Πόλης" του Δήμου Καλαμάτας, στο ΥΠΕΘΟ
Οκτώβρης 1986 -	Αλληπάλληλα TELEX, αναλύσεις, περιγραφές σε ΕΟΚ για πρόγραμμα γραμμής 550
29 Νοέμβρη 1986 -	Χάρτης Σ.5 : Τροποιώσεις ρυμοτομικού σχεδίου, 1:5.000
29 Νοέμβρη 1986 -	Χάρτης Σ.6 : χώροι καταυλισμού - καταφυγής, 1:10.000
12 Δεκέμβρη 1986 -	Απόφαση της ΕΟΚ (Ε/86/2338) "για τη θέσπιση στην περιοχή της Καλαμάτας μιας προπαρασκευαστικής δράσης για την εφαρμογή των ΜΟΠ" με βάση τις προτάσεις του Δήμου.
17 Δεκέμβρη 1986 -	Πρόγραμμα του Δήμου για έργα με δάνειο ΤΑΣΕ και Ευρωπαϊκής Τράπεζας.
Γενάρης 1987 -	Χάρτης Σ.1α : Χάρτης Ζημιών, 1:2.000
23 Φλεβάρη 1987 -	Χάρτης Σ.4 : Επιτάξεις, 1:10.000

3.5 Η ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ "ΑΙΘΕΡΟΒΑΜΟΝΕΣ" ΚΑΙ ΤΟΥΣ "ΡΕΑΛΙΣΤΕΣ"

• Οι εφημερίδες του '87 καθιερώνουν (σαρκαστικά αλλά και με παράπονο) τους χαρακτηρισμούς αυτούς. Ο τύπος συχνά μπαίνει πιο γρήγορα απ' τους "αρμόδιους" στο νόημα, και τολμάει να πεί τα πράγματα με το όνομά τους. Έτσι τα παρακάτω λήμματα μας δίνουν πολύ υλικό για να καταλάβουμε ποιές είναι βασικά οι διαφορές ανάμεσα στα δύο "στρατόπεδα", ανάμεσα στο Δήμο απ' τη μία μεριά και στους κρατικούς αρμόδιους για την Καλαμάτα από την άλλη.

Να καταλάβουμε ποια είναι η διαφορά της ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ανάμεσα στις δύο τάσεις.

• Γράφει η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ στις 21.5.87 :

Στην Καλαμάτα έχει ήδη κορυφωθεί η μάχη ανάμεσα στους «ρομαντικούς» και τους «ρεαλιστές».

Οι «αιθεροβάμονες» - του Δήμου Καλαμάτας κυρίως - μιλούν για τα διατηρητέα κτίρια της πόλης για την πολιτιστική κληρονομιά και την ιστορία της. Προσπαθούν να την κάνουν πιο ανθρώπινη και να εξαλείψουν τις τερατώδεις διαφορές ανάμεσα στις αναβαθμισμένες και τις υποβαθμισμένες περιοχές.

Αντίπαλός σ' αυτά τα οράματα, έχουν τους «ρεαλιστές» των κρατικών υπηρεσιών, την αφορητή γραφειοκρατία και δυσκαμψία των κάθε είδους οργανισμών, τη χυδαία καθημερινότητα, αλλά και τις υστερόβουλες αντιδράσεις αρκετών ευπόρων δημοτών τους.

Θα περιμένουμε να δούμε ποιος θα επικρατήσει.

Προς το παρόν θα σημειώσουμε εκείνο που μας είπαν μελαγχολικά παράγοντες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

«Προσπαθούμε να φτιάξουμε σχεδόν από την αρχή μια πιο ανθρώπινη πόλη, με σεβασμό στην ιστορία της και στις πραγματικές ανάγκες του λαού της.

Δυστυχώς, περισσότερη κατανόηση βρίσκουμε σ' αυτά τα οράματα από τους ξένους της ΕΟΚ, παρά από τους δικούς μας»...

Η «περεστρόικα» αυτή που διαπιστώνει ο επισκέπτης στην Καλαμάτα, δυστυχώς δεν είναι ομοιογενής. Δεν κινείται και δεν κατευθύνεται από την ίδια αντίληψη για το μέλλον της πόλης.

Δεν εκπηγάει από το ίδιο κέντρο και δεν στοχεύει στους ίδιους σκοπούς. Διότι, τελικά, υπάρχουν δύο αντίληψεις και δύο περεστρόικες (ανασυγκροτήσεις):

• Η «περεστρόικα» του κράτους. Και,

• Η «περεστρόικα» του δήμου.

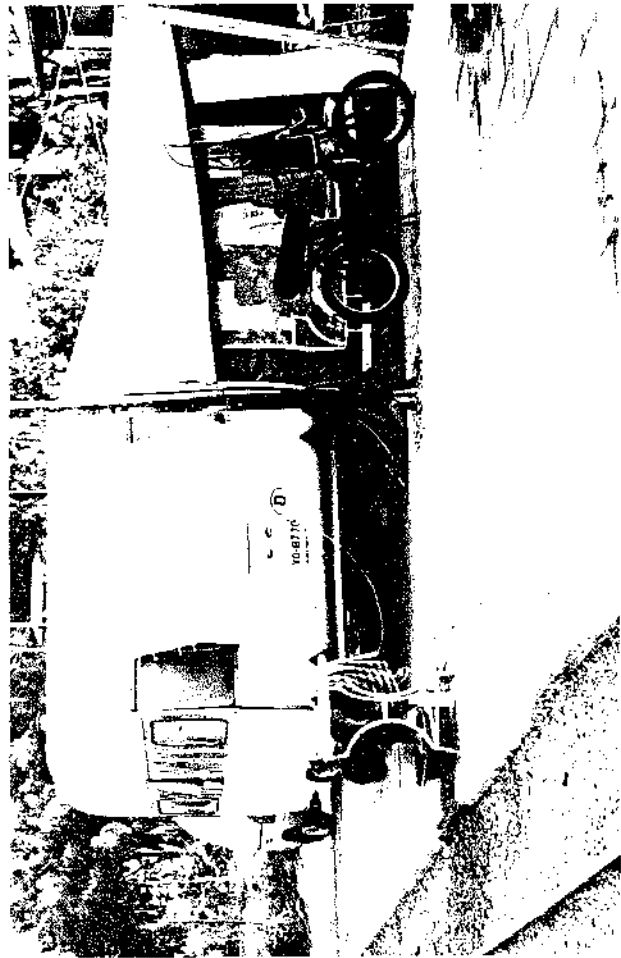
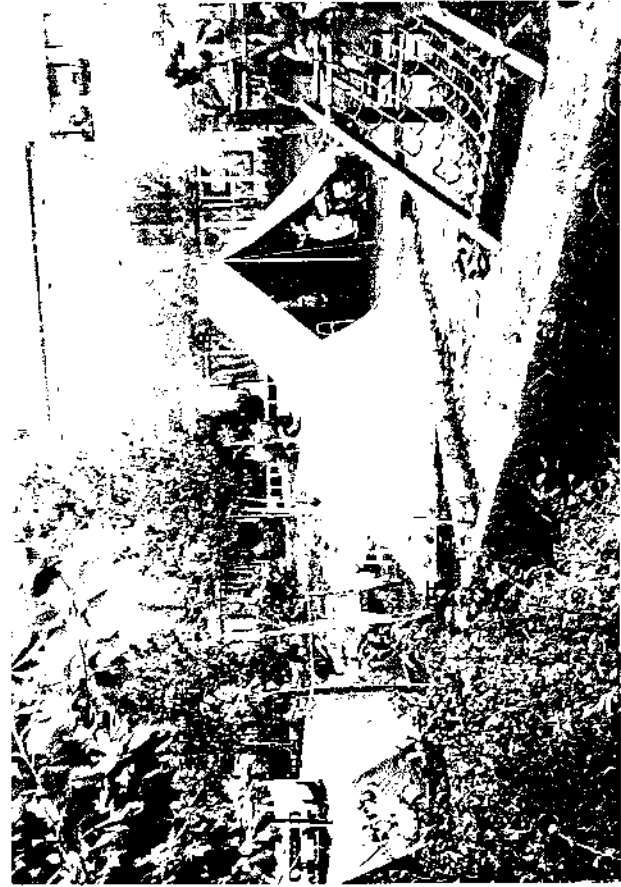
Η «περεστρόικα του κράτους» έχει ως κύριο (αν όχι και μοναδικό) στόχο, να ξαναστήσει την Καλαμάτα όσο γίνεται γρηγορότερα στα πόδια της - θυσιάζοντας πάνω στη σκοπιμότητα αυτή προγραμματισμούς, σχεδιασμούς, προτεραιότητες και μέλλον, και αρκούμενη να αποκαταστήσει τα πράγματα, όπως ήταν το βράδυ της 13ης Σεπτεμβρίου 1986, λίγο πριν από το σεισμό.

Η «περεστρόικα του δήμου», έχει ως κύριο στόχο να κατακτήσει την κρατική (και κοινοτική) βοήθεια προς ανασυγκρότηση της Καλαμάτας, μοχλό για την προγραμματισμένη και σχεδιασμένη ανάπτυξη της πόλης - βελτιώνοντας τις προσεισμικές συνθήκες και βάζοντας τα θεμέλια της αυριανής Καλαμάτας, της Καλαμάτας του 21ου αιώνα.

• ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΓΡΑΦΕΙ ΣΤΙΣ
9.8.87

Ε. ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΤΟΥ '86

Οι σεισμοί που έπληξαν την Καλαμάτα, το Σεπτέμβριο του 1986, ορισαν ένα νέο ρόλο στο δημοτικό πάρκο. Η μάλλον δύο ρόλους. Πρώτα, κατά τη διάρκεια του σεισμού το Σαββατοβράδυ έσωσε πολλές ζωές, γιατί συγκέντρωνε χιλιάδες κατοίκους στην περιοχή του, μακριά απ' τα κτίσματα (άλλος τόσος και περισσότερος κόσμος σώθηκε γιατί έπαυσε να υπάρχει - στο λιμάνι, στα εγκαίρια του φέρου - μπόουτ για την Κρήτη). Ο δεύτερος ρόλος φάνηκε απ' τις πρώτες μέρες μετά το σεισμό: πλημμύρισε από εκατοντάδες σκηνές σεισμοπαθών, που δεν μπορούσαν βέβαια να κατοικούν σπίτι τους. Εκεί φιλοξενήθηκαν και μονάδες περιθαλάφης καθώς και στίσις. Μετά άρχισε η αναζωογόνηση του πάρκου, αν και πρέπει να τονισουμε ότι σ' όλη αυτή τη διάρκεια ούτε οι σεισμοπληκτικοί έκαναν ιδιαίτερη ζημιά γύρω απ' τις σκηνές του, ούτε το συνεργείο του Δήμου, η ψυχή του πάρκου, λυπήθηκε κόπους και θυσίες για να το φροντίζει. Το πράσινο και τα βαγόνια διασώθηκαν, οι λειτουργίες ξανάρχισαν να ζουν.

Γ/4. **Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.**

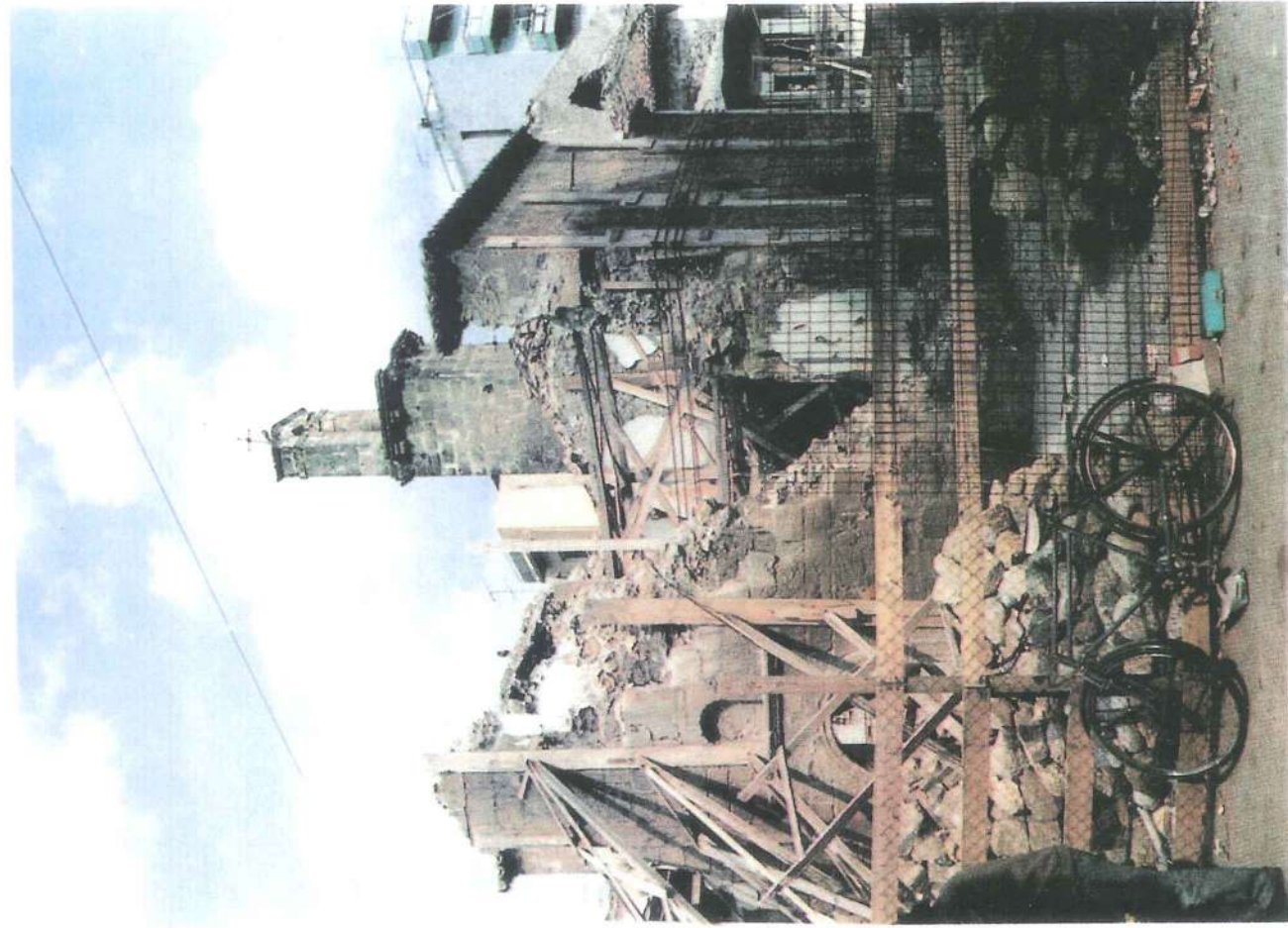
- Είναι τελείως παράλογο το να υποστηρίξει κανένας ότι μετά από τέτοιο καταστρεπτικό σεισμό, πρέπει να υπάρξει αναθεώρηση – προσαρμογή της πολεοδομικής μελέτης μόνο εφ' όσον έχουν υπάρξει λάθη (δεν μιλάμε βέβαια παρά μόνο από την πολεοδομική οπτική γωνία). Σε κάθε περίπτωση εμφανίζεται ανάγκη να ξανακοιταχτεί ο εγκεκριμένος και εφαρμοσμένος σχεδιασμός,

- ώστε να ληφθούν υπόψη τα συμπεράσματα των ειδικών (γεωλόγων, γεωτεχνικών, γεωφυσικών, σεισμολόγων, στατικών κτλ),
- για να προσαρμοστούν τα σχέδια μετά τις ιδιαίτερα σημαντικές ζημιές σε ορισμένα κτίρια, που θα άνοιγαν, ίσως νέες προοπτικές (για διάνοιξη ή βελτίωση δρόμων, εξεύρεση κοινοχρήστων χώρων, χωροθέτηση χρήσεων, έλεγχος συντελεστή δόμησης, ύψη κτιρίων κτλ.)
- Αποφασιστική σημασία για να εξαχθούν συμπεράσματα έχει πάντα η μικροζωνική μελέτη.
- Η χρησιμότητα της αναθεώρησης των πολεοδομικών δεδομένων είναι πιο φανερή όταν μετασεισμικά μπούνε στο παιχνίδι και οι νέες δυνατότητες (π.χ. ειδική συμβολή της πολιτείας, των διαφόρων υπουργείων, οικονομική βοήθεια ή δανεισμός από ξένους διεθνείς οργανισμούς κ.λ.π.), οι προθέσεις (ή μάλλον η πολιτική βούληση) του Δήμου, της νομαρχίας, της κυβέρνησης, αλλά ακόμα και οι αντιδράσεις των κατοίκων και, κάποτε, οι αποφάσεις των δικαστηρίων).

- Τα πρώτα συμπεράσματα για τους λόγους των ζημιών και για την πολεοδομική εξέλιξη της πόλης, συγκεντρώθηκαν σε προκαταρκτική έκθεση του ΟΑΣΠ το Γενάρη του 1987 και ολοκληρώθηκαν σε οριστικές προτάσεις σε 8 – 10 μήνες. Τα τελικά αποτελέσματα (Αύγουστος 1987) επιβεβαίωσαν ότι ούτε η πόλη πρέπει να μεταφερθεί σε άλλη θέση, ούτε κάποια κομμάτια της θα θεωρηθούν μη κατοικήσιμα ένεκα χαλαρών εδαφών ή κάτι άλλο. Και το ΥΠΕΧΩΔΕ δηλώνει: «Γενικά διαπιστώνεται ότι, στην περιοχή της Καλαμάτας που διερευνήθηκε, οι αντοχές του εδάφους από στατική άποψη είναι σχετικά ικανοποιητικές».

- Στην Καλαμάτα τελικά κανένα από τα βασικά σημεία του Ρυθμιστικού Σχεδίου δε χρειάστηκε να αναπροσαρμοστεί. Όμως έπρεπε να αντιμετωπισθούν οι νέες ανάγκες και δυνατότητες, αλλά και να υπάρξει καθημερινή δράση των μελετητών τις πρώτες μέρες/βδομάδες/μήνες μετά τους σεισμούς για τις έκτακτες μετασεισμικές απαιτήσεις, ειδικές περιπτώσεις σχεδιασμού.

Υπάρχουν πολλά και σοβαρά ερωτήματα κοινωνικής – ψυχολογικής – οικονομικής – παραγωγικής, διοικητικής – οργανωτικής, τεχνικής – επιστημονικής μορφής, που μένουν ακόμη αναπάντητα. Μόνον αν τα ζει από μέσα σε αδιάκοπη επαφή όχι μόνο με την πραγματικότητα, αλλά και με το Δήμο, τις επιτόπου κρατικές υπηρεσίες, τα αρμόδια Υπουργεία στην Αθήνα κλπ. μπορεί να βοηθήσει ικανοποιητικά η πολεοδομική μελετητική ομάδα στο σχεδιασμό και προγραμματισμό της αντισεισμικής αντιμετώπισης.

Ο ιστορικός ναός των Αγίων Αποστόλων της Καλαμάτας, μετά την καταστροφή.

Ο ωραιότερος ναός της πόλης, με μεγάλη ιστορική αξία (1821), έπαθε ολική σχεδόν καταστροφή. Χρειάστηκε να γκρεμιστεί και να ξαναχτιστεί πέτρα - πέτρα, αποκτώντας πάλι την παλιά του χάρη και ομορφιά.

Συγκρότημα λυόμενων καταστημάτων στο εμπορικό κέντρο της πόλης.

Βραχυπρόθεσμο πρόγραμμα ανασυγκρότησης

Η βραχυπρόθεσμη φάση της ανασυγκρότησης της Καλαμάτας ήταν ένα πρόγραμμα που εφαρμόστηκε σε τέτοια κλίμακα για πρώτη φορά στην πατρίδα μας.

Πρόκειται για ένα οργανωμένο πρόγραμμα εγκατάστασης λυόμενων μαζί με τα απαραίτητα έργα υποδομής τους (ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτροφωτισμό, οδοποιία και διαμόρφωση χώρων) που περιλαμβάνει:

- 22 καταυλισμούς με συνολικά 3.000 περίπου λυόμενες κατοικίες.
- 4 συγκροτήματα με συνολικά 280 λυόμενα καταστήματα.
- 10 συγκροτήματα με συνολικά 200 περίπου λυόμενες αίθουσες σχολείων, νηπιαγωγείων, παιδικών σταθμών κ.λπ.
- λυόμενες αίθουσες για κοινωνικές δραστηριότητες αλλά και για στέγαση πολιτιστικών και άλλων δραστηριοτήτων (σχολή χορού, ωδείο, πρόσκοποι, ΚΑΠΗ, φροντιστήρια κ.λπ.).

Το πρόγραμμα αυτό εκτελέστηκε σε διάστημα ενός έτους.

Ηδη έχει αρχίσει η σταδιακή μεταφορά των κατοίκων αλλά και των υπηρεσιών σε μόνιμες πια κατασκευές.

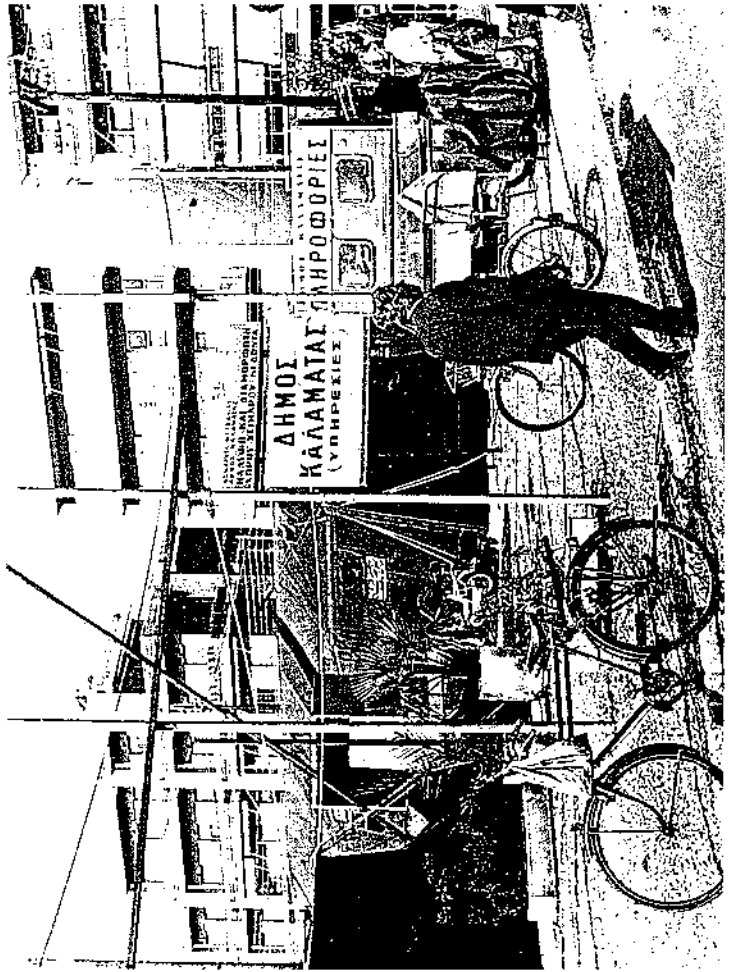
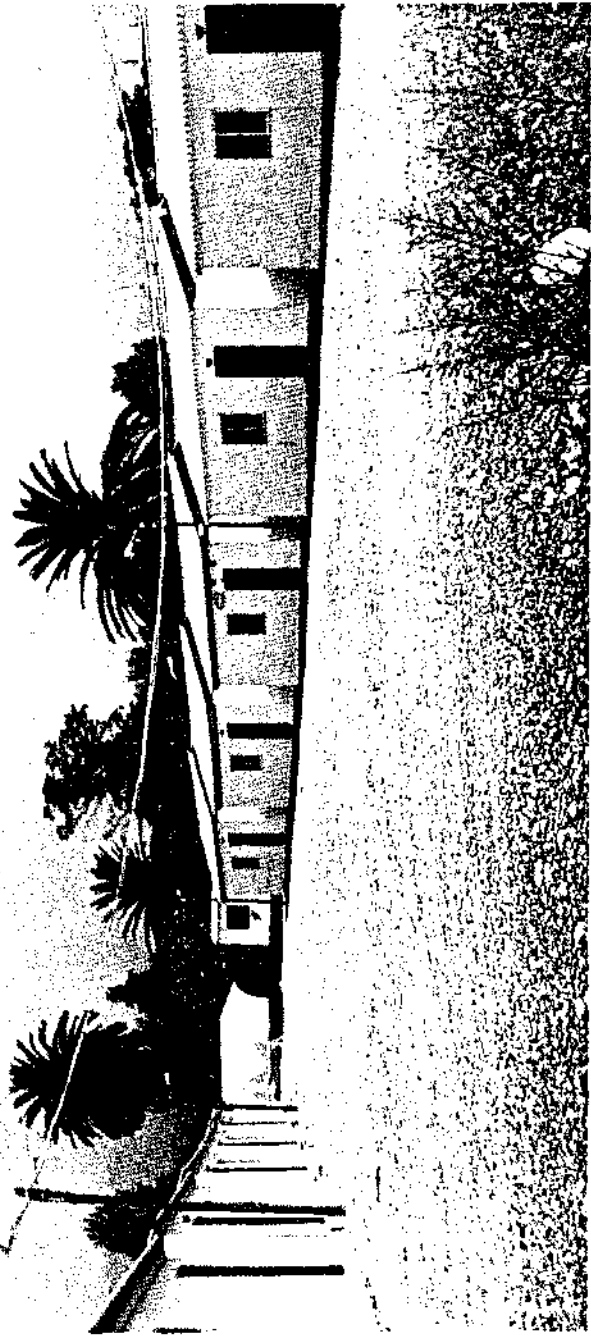
Ο στόχος είναι να ολοκληρωθεί η πλήρης μετακίνηση του πληθυσμού μέχρι τέλους 1989. Σ' αυτό θα βοηθήσει αποφασιστικά και το πρόσφατο κυβερνητικό μέτρο για την επιδότηση του ενοικίου» με 15.000 δρχ. ανά οικογένεια, για όσους παραδώσουν το λυόμενό τους.

Τα λυόμενα αυτά θα συγκεντρωθούν μετά την παράδοσή τους από τον ΟΑΣΠ και θα είναι σε ετοιμότητα προκειμένου να αντιμετωπισθεί μια νέα φυσική καταστροφή στην πατρίδα μας.

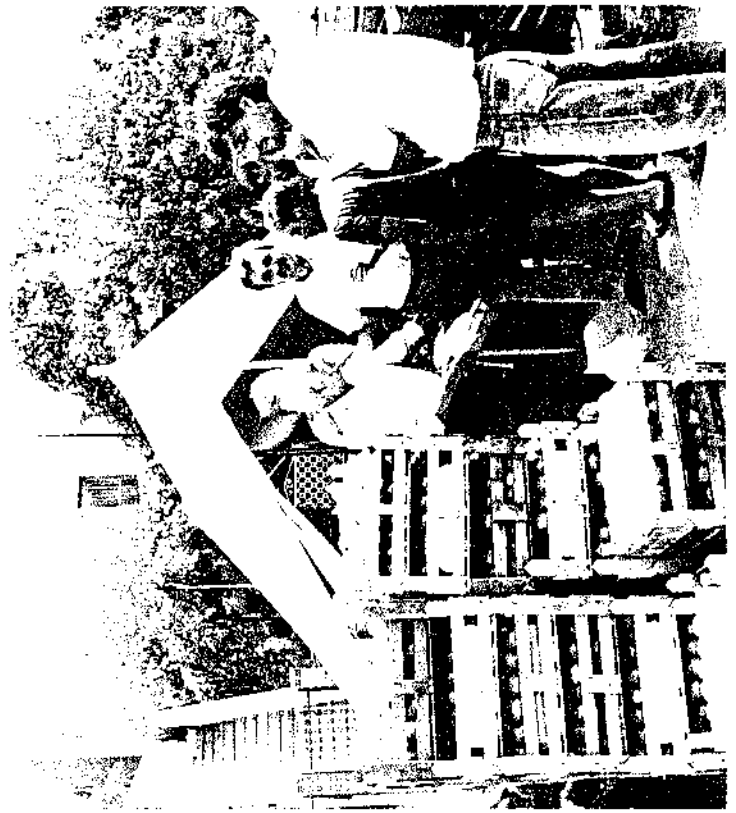
Ηδη 400 περίπου λυόμενα έχουν μεταφερθεί στην σεισμόπληκτη περιοχή της Ηλείας.

Συγκρότημα λυομένων αιθουσών σχολείων.

Στρατιωτικές σκηνές που στέγασαν τις υπηρεσίες του δήμου για αρκετούς μήνες.

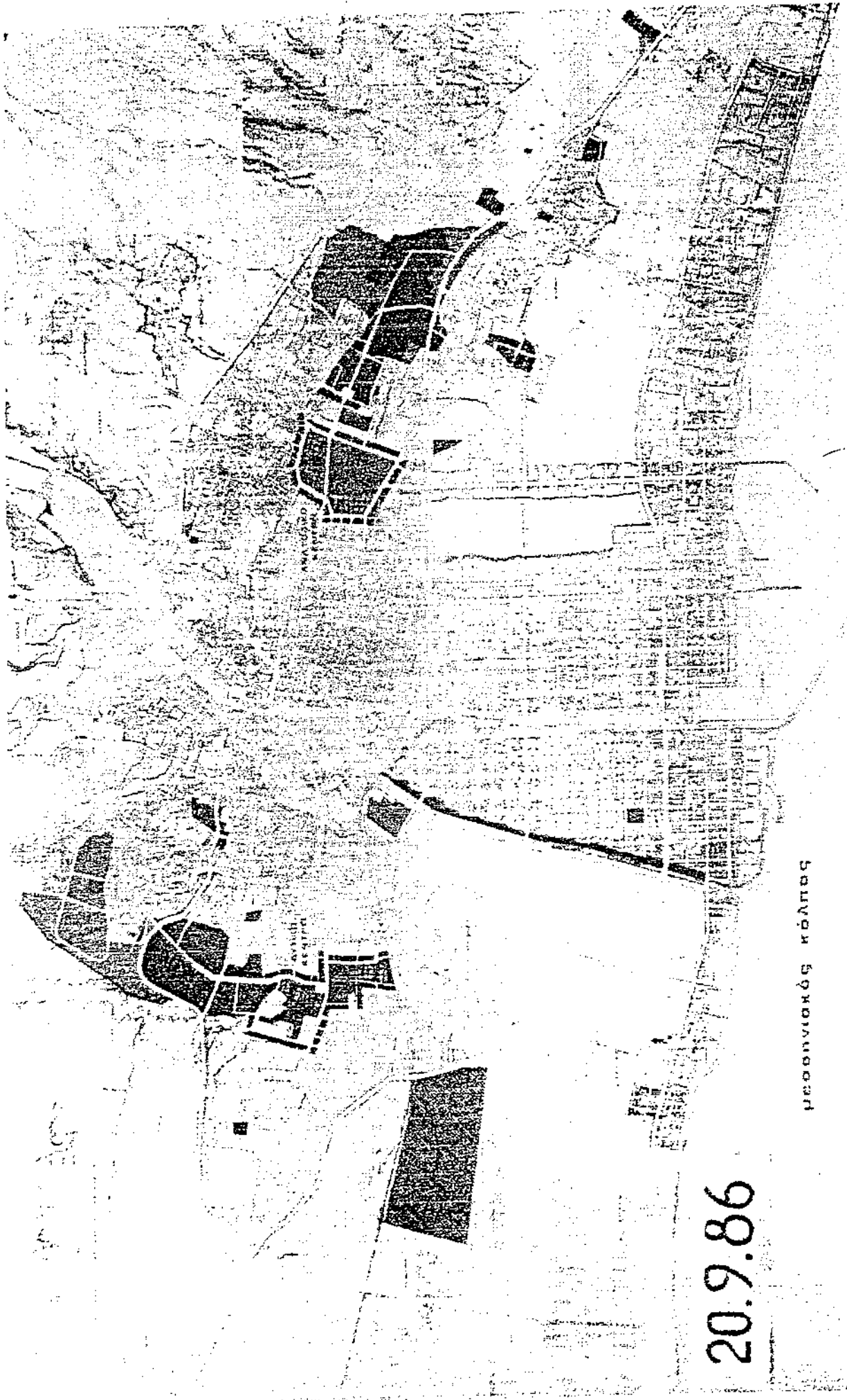

Ο δήμαρχος Σταύρος Μπένος στη διανομή εφοδίων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Μικροζωνική μελέτη Καλαμάτας - Ανάλυση προτεινόμενων εργασιών

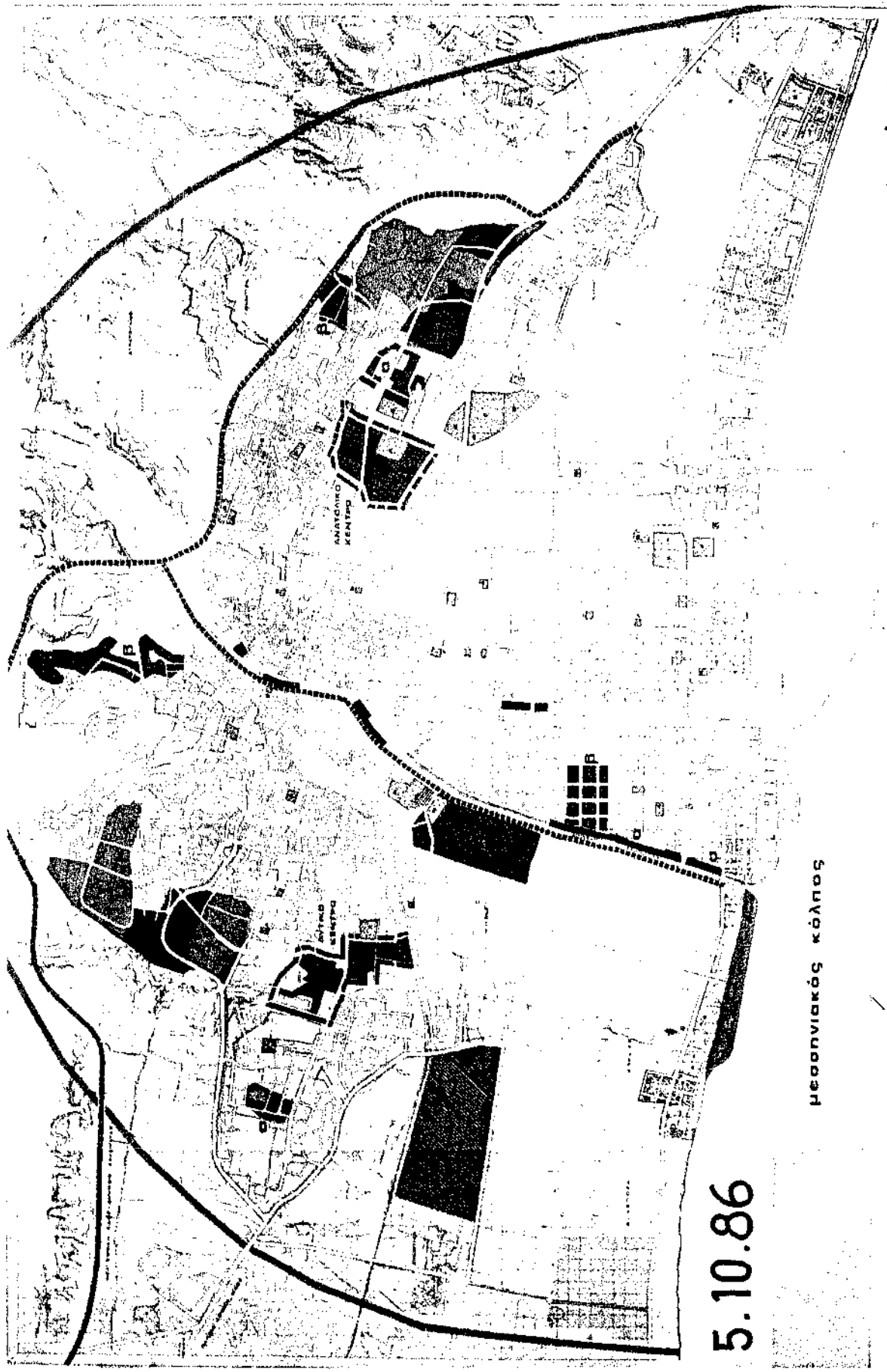
ΕΡΓΑΣΙΑ	ΦΑΣΗ Α (2 μήνες)	ΦΑΣΗ Β (2 μήνες)	ΦΑΣΗ Γ (4 μήνες)
1. Έλεγχος και αξιολόγηση γεωλογικών και γεωτεχνικών πληροφοριών	<ul style="list-style-type: none"> Επιλογή γεωλογικών κορών Επιλογή ενοτήτων από το Δημόσιο Αρχείο με 4 κενά ως φορείς αξιολόγησης πληροφοριών. 	—	—
2. Αξιολόγηση ζημιών από τους προαφαιρούς σεισμούς	<ul style="list-style-type: none"> Διασταθμιστική ανάλυση στατικών μελετών και φέρων-πρωταφαιρούς σεισμών Πρωταφαιρούς σεισμών επιβεβαίωση ζημιών 	<ul style="list-style-type: none"> Ισοζημιώτική ανάλυση των ζημιών σε σχέση με: <ul style="list-style-type: none"> τα όρια μελέτης, το είδος και την ποιότητα της ανωδομής, τοπογραφία επιβεβαίωση αποτύπωση υπερσεισμών 	—
3. Νεοτετονική Μελέτη	<ul style="list-style-type: none"> Αναγνώριση ενεργών γεωλογικών ρηχμάτων και ζωνών διάρρηξης στην ευρύτερη περιοχή 	<ul style="list-style-type: none"> Χάρτη πρόβλεψη ενεργών ρηχμάτων Επιβεβαίωση τύπου ρηχμάτων Προσδιορισμός τεκτονικών τάσεων Επιπέδωση ρηχμάτων με το γενικότερο σεισμικό υπόστρωμα 	—
4. Μελέτη Σεισμικής επιβιωσιμότητας	<ul style="list-style-type: none"> Ανάλυση επιταχύνσεων γειτονικών από τα πρόσφατα σεισμο-υποσημειωμένα (υδατοφόρων ανάλυση) Προσδιορισμός επιταχύνσεων γειτονικών μελέτης ή άλλων εξειδικευμένων Επιπέδωση γειτονικών έως τα βραχίονες, υποβάθρα Επιπέδωση δαμικών υποσταξείων Μέτρηση δαμικών Υ.Ο.π. Επιπέδωση δαμικών (SPT, ΠΕΥΕΡΜΕΤΡΗΣΗ) Επιπέδωση χαρακτηριστικών γεω-τεχνικών κορών 	<ul style="list-style-type: none"> Προσδιορισμός επιπέδων ευρύτερης περιοχής Χαρτιοποιησιμότητα σεισμών (μέγιστος επιπέδους επαναλήψιμος υ.ρ.η) Προσδιορισμός επιπέδων και διεύθυνση κορών υστεροσύνων πυλών Παρουσίαση σεισμικής δραστηριότητας περιοχής 	—
5. Γεωτεχνική Μελέτη	<ul style="list-style-type: none"> Επιπέδωση γειτονικών από περιοχή βραχίονων, εφοστρωμάτων και επιπέδων δαμικών (SPT) και ΠΕΥΕΡΜΕΤΡΗΣΗ Επιπέδωση δαμικών (ΜΕΤΡΗΣΗ CROSS-HOLE, ...) Εφοστρωσιμότητα δαμικών (RESONANT COLUMN, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> Επιπέδωση γειτονικών από περιοχή βραχίονων, εφοστρωμάτων και επιπέδων δαμικών (SPT) και ΠΕΥΕΡΜΕΤΡΗΣΗ 	<ul style="list-style-type: none"> Επιπέδωση ακριβήρηνων και βραχίονων, εφοστρωμάτων και επιπέδων δαμικών Επιπέδωση βραχίονων, Τεχνολογικών κορών - τριβών
6. Επιπέδωση Ειδών Δαμικών	—	—	—
7. Υπολογισμός Διασφινής Απουρίας Εδάφους	—	<ul style="list-style-type: none"> Αξιολόγηση της Μεθοδολογίας υπολογισμού σε σχέση με τις παρατηρήσεις από τον πρόσφατο σεισμό. Υπολογισμός από περιοχή επιταχύνσεων και βλάβων. 	<ul style="list-style-type: none"> Συμπληρωματικά υπολογισμοί Εφαρμογή προτεινόμενων μεθόδων υπολογισμού Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων
8. Παρακολούθηση Αποτελεσμάτων και προτάσεων	<ul style="list-style-type: none"> Παρακολούθηση παρακολούθησης αποτελεσμάτων της πρωταφαιρούς μελέτης 	—	<ul style="list-style-type: none"> Παρακολούθηση αποτελεσμάτων Προσδιορισμός επιπέδων αντιστάσεων βελτιστοποίηση

Ε΄ • 70 μέρες μετά τον πρώτο σεισμό.

20.9.86

μεσογειακός κόλπος

5.10.86

μεσσηνιακός κόλπος

Μεσογειακό Μεσοοριζήσιο
ΥΠΕΚΣ/Δ.Ε.

Ε.Ε. ΜΕΛΕΤΩΝ
Δ. Ντούραλλος - Γ. Κούρας
Συνομοίως Ε. Σουβέρτης
"ΚΑΛΑΜΑΤΑ 83"

Μετασεισμική προστασία
πρωην πολυεδαφικής
μελέτης
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΥΠΟΜΟΝΗΜΑ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

β' αντιμετώπιση
πρωηνών Ε
μονήτων αναγκών

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

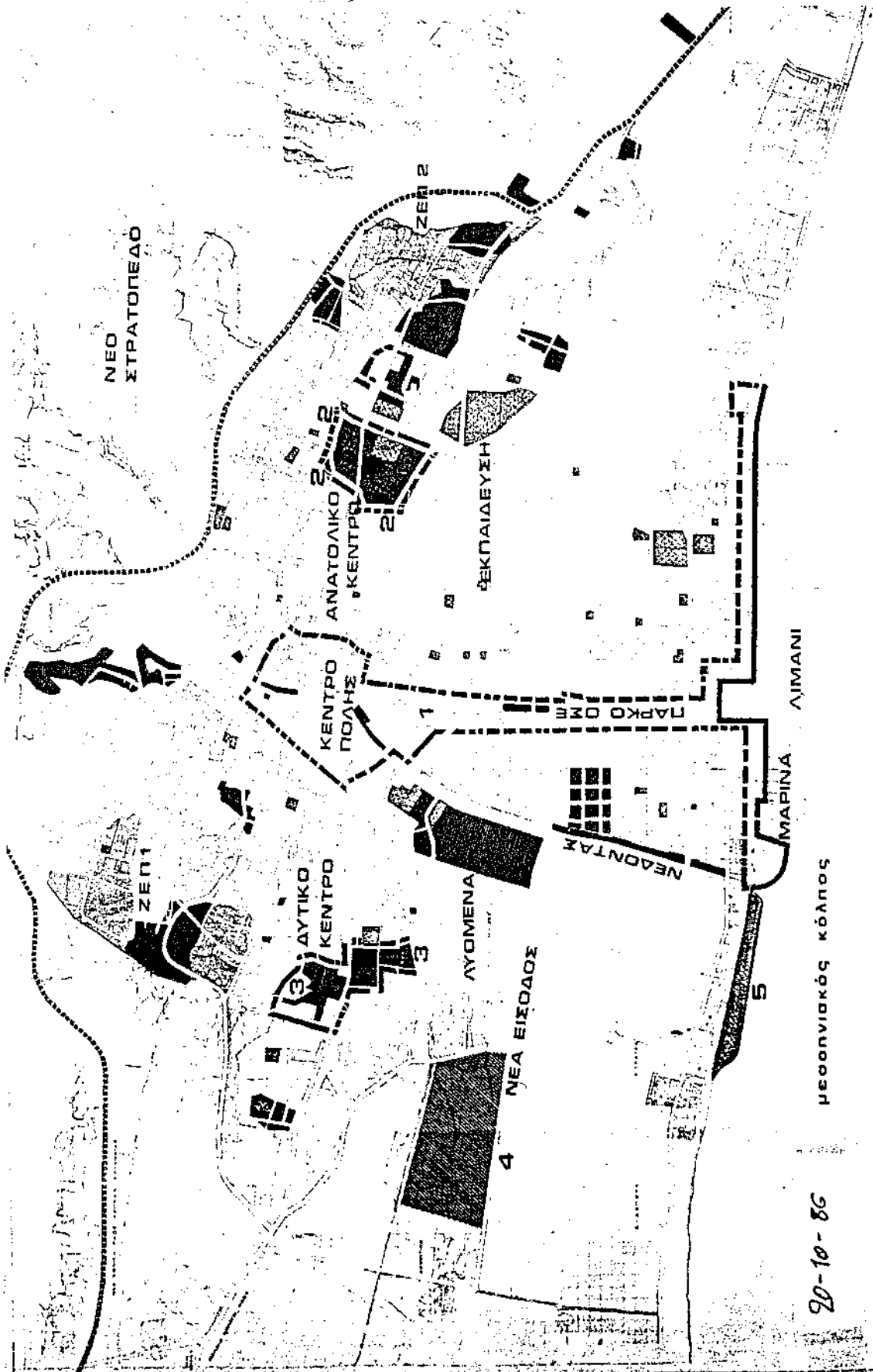
Νοηματα Μεσοαντίας
ΥΠΕΚΡΔΕ

Ε.Ε. ΜΕΛΕΤΡΝ
Δ. Νικολαυδης - Ε.Κυρια
Κορυδαλος 111 03
Τηλεφωνο: 210 241 21 21

μετασεισικη προοσ
ρηλογη πολεδρομικης
μελετης
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

- ΥΠΟΜΝΗΜΑ
- 1 ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙ-
ΚΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙ-
ΚΗΣ ΖΩΗΣ
  - 2 ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΜΟ-
ΝΑΔΑ ΔΗΜΟΥ
  - 3 300 ΚΑΤΟΙΚΙΣΗ
  - 3 ΔΙΚΙΣΤΙΚΗ ΜΟΝΑ-
ΔΑ Ο.Ε.Κ. 130 ΚΑ-
ΤΟΙΚΙΣΗ
  - 4 ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΡ-
ΚΟ
  - 5 ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΣ

Σ.3. Υ' αντιμετωπιση
προσφωριών &
μηνίμων ανασγκών
11/11/86
Π.27. ΚΑΛΑΜΑΤΑ - ΝΕΑΡΟΣ ΜΕΣΟΑΝΤΙΑΣ

μεσοαντικος κόλπος

20-10-86

Γ/5. ΣΗΜΕΙΩΜΑ προς ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ Π.Ε.ΧΩ.ΔΕ.

- Δεκαεπτά μέρες μετά τον πρώτο σεισμό (1.10.1986) απευθύνει ο εκπρόσωπος των αρχιτεκτόνων – μελετητών της Καλαμάτας υπηρεσιακό σημείωμα προς τον Υπουργό Π.Ε.ΧΩ.ΔΕ., με βάση τις πρώτες μετασεισμικές "παραδοχές" και στόχο να επιλεγούν μερικές προτεραιότητες (αλλά και να αντιμετωπιστούν κάποιες επιπόλαιες, αν όχι "κακοπροαίρετες", προτάσεις έγκαιρα):
  - Δεν μεταφέρεται αλλού η Καλαμάτα, ούτε ολικά ούτε τμηματικά.
  - Οι ζημιές δεν εντοπίζονται στο νησάκι, ούτε στις «επεκτάσεις» της πόλης, αλλά κυρίως στην περιοχή του σχεδίου πόλης του 1905.
  - Προσοχή στο άγριο πόλεμο που θα γίνει από εχθρούς, "θαρραλέους" φίλους (συκοφαντίες, ύπουλες προτάσεις : ναι στο σχέδιο πόλης – "όχι" στον 1337, «να καταστραφεί το πάρκο του ΟΣΕ για να ξαναγίνει η Αριστομένους για αυτοκίνητα»...)
  - Τη μικροζωνική γρήγορα, όχι σε 2 χρόνια!
  - Για 100 – 150 διατηρητέα επιλογή και πλήρης αποκατάσταση, όπως και για μερικά σύνολα. Πολεοδομικά – μορφολογικά μέτρα για τα υπόλοιπα.
  - Το ρ.σ δεν χρειάζεται πλήρη ανασύνταξη, αλλά ξανακοίταγα προσαρμογή, για να δημιουργηθούν πλατειούλες – ξανοίγματα – parking – φάρδεμα δρόμου όπου εξαφανίστηκαν ή θα εξαφανιστούν κτίρια. Επίσης αντικατάσταση κατεστραμμένων κτισμάτων κοινωνικού εξοπλισμού και κοινό μακροχρόνιο πρόγραμμα για σχολεία – πρόνοια και λοιπά, με αντίστοιχους κρατικούς φορείς.
  - Δημοτικό στεγαστικό πρόγραμμα 300 κατοικιών στους Στρατώνες (μέγιστη επιτυχία η απόκτηση της έκτασης αυτής, όμως αναξιοποίητη) για σεισμόπληκτους και απόκτηση ελεύθερων χώρων στην παλαιά πόλη.
  - Να γίνει ταχύτατα η μελέτη εφαρμογής
  - Αστραπιαία πραγματοποίηση των δυο συνοικιακών κέντρων της πόλης για επαγγελματική αποκατάσταση 100 – 150 σεισμοπαθών εμπόρων (η οικονομική ζωή του τόπου κινδυνεύει)
  - Προκατασκευασμένα μαγαζιά στο κέντρο της πόλης (προσωρινά) και στα 2 άλλα κέντρα (μόνιμα).
  - Ταχύτατες νομοθετικές ρυθμίσεις: Π.Δ. 1.3.79. (Φεκ 130 Δ) και Π.Δ. 7.3.80 για πλήρη αγνόηση ρυμοτομικών γραμμών κλπ, ολοκλήρωση εγκρίσεων Π.Μ.Ε., νομοθετικής επιβολής προσωρινότητας στα λυόμενα (όχι παραγκουπόλεις) οργανωμένη δόμηση με δάνεια σεισμοπαθών, όχι pilotis, νομοθετική αντιμετώπιση λαθών του 1337 (πενταετία κλπ.).
  - Μελέτη θέματος μεθοδολογία για ανέγερση νέων κατοικιών στη μετασεισμική Καλαμάτα.
  - Από τώρα συγκέντρωση στοιχείων, δημοσιεύσεων κλπ για μελλοντική επιστημονική αξιοποίηση.

Δ. Η ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΤΟΙΚΟ.

• Οι καινούργιες ανάγκες που προκάλεσε ο σεισμός, αλλά και οι καινούργιες δυνατότητες που προέκυψαν, πάλι από το σεισμό (ψυχολογικές, αλλά και οικονομικές, όπως η γραμμή 550 της ΕΟΚ), είχαν όχι αμελητέα επιρροή στην πολεοδομική αντισεισμική πραγματικότητα της πόλης της Καλαμάτας. Στην Καλαμάτα το θέμα των ελεύθερων χώρων είχε απασχολήσει σοβαρότατα το Δήμο και τους μελετητές της πόλης και είχε επιτευχθεί κατά την σύνταξη του Γ.Π.Σ. (πριν το σεισμό) ένα σχετικά ικανοποιητικό αποτέλεσμα, χωρίς απαλλοτριώσεις ή εξαγορές για δημόσια γη.

Δ/1. Ο κοινωνικός εξοπλισμός: κέντρα κοινωνικής ζωής- ελεύθεροι χώροι- πράσινο...

• Η ύπαρξη ελεύθερων χώρων σε ικανοποιητική ποσότητα και καταλληλότητα είναι απαραίτητο στοιχείο κάθε πολεοδομικής αντισεισμικής θωράκισης. Είναι ίσως το πιο τρωτό σημείο των ελληνικών πόλεων σήμερα, οι οποίες, μιμούμενες την Αθήνα, γίνονται όλο και πιο πυκνοχτισμένες (με πολυώροφα οικοδομήματα) και διαθέτουν ένα ελάχιστο ποσοστό από τους αναγκαίους ελεύθερους χώρους.

Η πόλη του 1905 στηρίζεται σε ένα και μόνο κέντρο, γύρω από το οποίο συγκεντρώνεται ο ιστορικός οικιστικός όγκος. Στον τομέα αναψυχής και πολιτιστικών εκδηλώσεων για τους Καλαματιανούς, ακόμα και στον τομέα του λιανικού εμπορίου, όλες οι περιοχές της περιφέρειας εξαρτώνται βασικά από το κέντρο όπου κατά κύριο λόγο διαδραματίζεται η εμπορική ζωή της πόλης. Το κέντρο της πόλης είναι το μόνο που παρέχει εξυπηρετήσεις τέτοιου είδους, με αποτέλεσμα η περιφέρεια να λειτουργεί κυρίως σαν υπνωτήριο.

Είναι ευτύχημα το ότι, μαζί με τα άμεσα αντισεισμικά μέτρα, μπόρεσαν να δουν το φως με την αρωγή των σεισμών και σημαντικά μόνιμα έργα και ενέργειες του δήμου, όπως προβλέπονταν από την πολεοδομική μελέτη:

- Το «Πάρκο των τραίνων», 54 στρέμματα πλούσια φυτεμένα.
- Το Δυτικό Κέντρο Κοινωνικής Ζωής, 65 στρέμματα (εφαρμογή Ν.1337 – εισφορά γης).
- Το Ανατολικό Κέντρο Κοινωνικής Ζωής, 110 στρέμματα (πρώην στρατόπεδο).
- Η πράσινη ζώνη του Νέδοντα, συνολικού μήκους 5 χλμ., 540 στρέμματα συνολικά. Η ζώνη αυτή πρέπει να παραμείνει με τεχνική υποδομή, για περιπτώσεις φυσικών καταστροφών.
- Η παραλιακή ζώνη πεζών, κατά μήκος της Ναυαρίνου.
- Η περιοχή της Μαρίας, ανατολικά και δυτικά των εκβολών του Νέδοντα.
- Η ελεύθερη έκταση του Βιοτεχνικού Πάρκου, 53 στρέμματα.

Η λειτουργία των ελεύθερων αυτών χώρων, που ολοκληρώνονται και εξοπλίζονται διαρκώς, εξυπηρετεί τις ανάγκες των Καλαματιανών σε καθημερινή βάση, αλλά και σε περίπτωση ανωτέρας βίας.

Δ/2. ΤΟ ΠΑΡΚΟ ΤΩΝ ΤΡΑΙΝΩΝ

• Το έτος 1981 γεννήθηκε, στα πλαίσια του ρυθμιστικού σχεδίου της Καλαμάτας, η ιδέα της δημιουργίας ενός πάρκου σε έκταση 54 στρεμμάτων, στο νότιο άκρο της πόλης. Η «πρωτοτυπία» είναι ότι δεν υπήρχε διαθέσιμη γη για τον αναγκαίο αυτό πράσινο πνεύμονα της πόλης, ούτε και χρήματα για την αγορά γης. Αποφασίστηκε η κατάργηση, στο κομμάτι αυτό, της κεντρικής κυκλοφοριακής αρτηρίας της Καλαμάτας (της οδού Αριστομένους) και η απόδοσή της στον πεζό και στο πράσινο, μαζί με μια λουρίδα γης, που αποτελούσε ένας παλιός (νεκρός πια) σιδηροδρομικός σταθμός. Η απόφαση αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να αποκτηθεί από τους Καλαματιανούς γη αξίας δισεκατομμυρίων, χωρίς τη διάθεση μιας δραχμής.

Το 1982 προκηρύχθηκε αρχιτεκτονικός διαγωνισμός (με βάση τον Ν. 716/77 και κριτές από το Ε.Μ.Π.- το Τ.Ε.Ε.- τον ΣΑΔΑΣ- το Δήμο- το Υπουργείο) και εγκρίθηκε το πρώτο «**θεματικό πάρκο αναψυχής**» στη χώρα μας. «**Δέντρο και βαγόνι και παιχνίδι**» είναι το σήμα του πάρκου. Φυτεύτηκαν χιλιάδες δέντρα και θάμνοι και λουλουδία, που δεν το πιστεύεις πότε φούντωναν τόσο. Από κάθε γωνιά της χώρας μας, από κάθε «νεκροταφείο σιδηροδρομικού υλικού» μαζεύτηκαν τα ωραιότερα **βαγόνια και ατμομηχανές**, έστω και αν διασώζονταν σε όχι καλή κατάσταση, και μεταφέρθηκαν με χίλια βάσανα στο «**Δημοτικό Πάρκο των Τραίνων**».

• Οι δυσκολίες ήταν μεγάλες, με οργανωμένες αντιδράσεις πολιτικής υφής (που έφτασαν μέχρι το ξερίζωμα χιλιάδων δέντρων και ...χειροδικίες), αλλά η σημαντικότερη δυσκολία ήταν η εξεύρεση των κατάλληλων βαγονιών, και κυρίως ατμομηχανών. Τα πολυτιμότερα, του ΧΙΧ αιώνα, μεταφέρθηκαν με θαλάσσιο μέσο και με μεγάλες πλατφόρμες από τη Θεσσαλία, ενώ οι ωραιότερες ατμομηχανές της χώρας μας διασώθηκαν από την πώλησή τους σε Ιάπωνες, που είχαν ήδη κερδίσει τη δημοπρασία αγοράς τους σαν ...παλιοσίδερα σε εξευτελιστικές τιμές (scrap). Χρειάστηκε να ακυρωθεί η πράξη αυτή από τον ΟΣΕ (με ενέργειες του Δήμου) και έτσι μερικά γιαπωνέζικα μουσεία έχασαν τα πολύτιμα αυτά εκθέματα.

• Η δημιουργία του Δημοτικού πάρκου μπόρεσε φυσικά να αποφασιστεί μόνον αφού υπήρξαν επισταμένες έρευνες και μελέτες για τις δυνατότητες του κυκλοφοριακού δικτύου της πόλης, από την ομάδα των μελετητών του Γ.Π.Σ με αποφασιστική συμμετοχή διακεκριμένου συγκοινωνιολόγου.

• Η πολύτιμη αυτή γη αποκτήθηκε με την συνένωση τεσσάρων παράλληλων λωρίδων, μήκους 600 μέτρων:

Στην ανατολική πλευρά, το νότιο άκρο της οδού Αριστομένους, προς τη θάλασσα. (22.400 τ.μ)

Μια φαρδιά λωρίδα στη μέση του χώρου του παλιού σταθμού του ΟΣΕ με τις νεκρές γραμμές του και το μικρό παλιό κτίριο. (24.000 τ.μ.)

Μια στενή λωρίδα 7.000 τ.μ. στη δυτική πλευρά, ιδιοκτησία του Δήμου.

Συνολικά 56 σχεδόν στρέμματα, αξίας πάνω από 1,5 δισεκατομμύριο το 1986, που μετατράπηκαν σε πάρκο καταπράσινο, ολοζώντανο με λειτουργίες κοινωνικές για όλες τις ηλικίες και ομάδες ενδιαφερόντων χειμώνα- καλοκαίρι.

• Παράλληλα με τον βασικό στόχο του πάρκου των Σιδηροδρόμων «το θεματικό αυτό άλσος αναψυχής» εκάλυπτε ποικιλία λειτουργιών, όπου παλιά βαγόνια και ατμομηχανές αποτελούν με την κατάλληλη αποκατάσταση και διαμόρφωσή τους, το επίκεντρο κοινωνικών λειτουργιών αναψυχής- ψυχαγωγίας- αθλητικού παιχνιδιού- μόρφωσης- παιδικού παιχνιδιού-

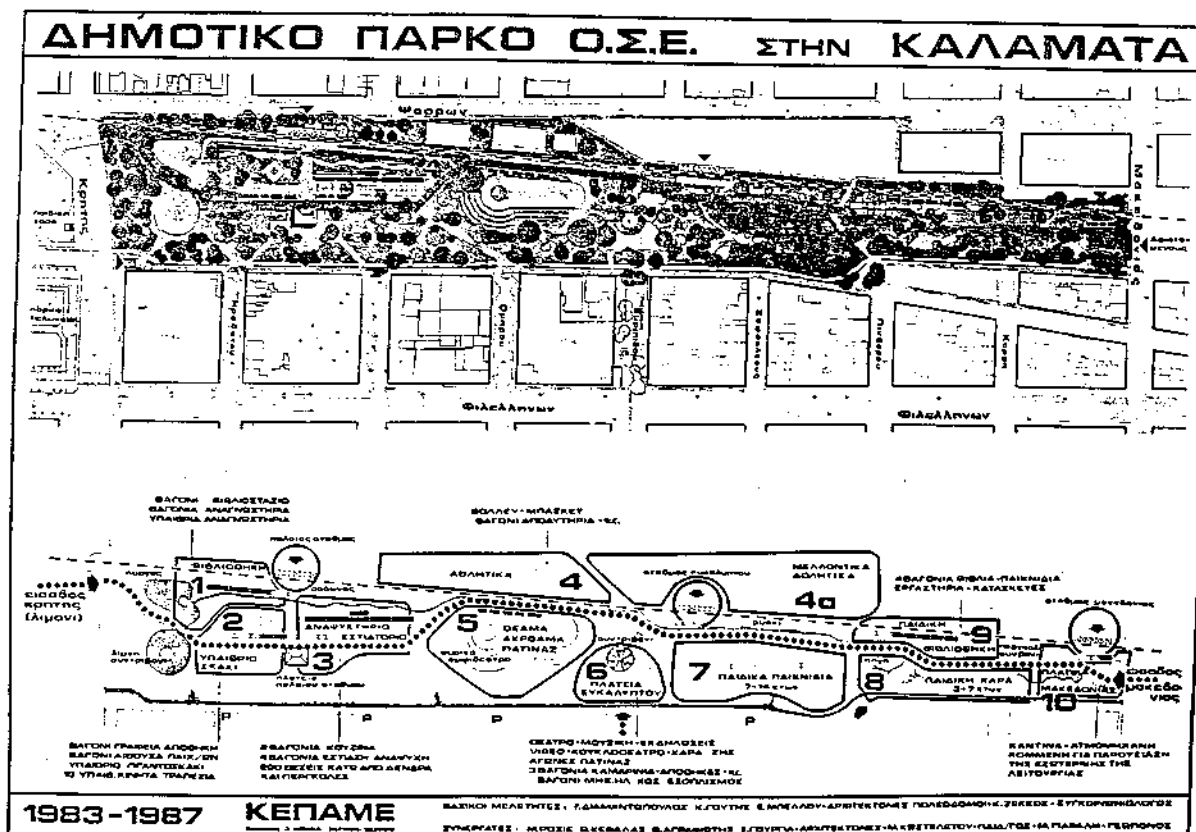

εστίασης/ γαστρονομίας- θεάματος- χορού- μουσικής- κ.λ.π. Κάθε λειτουργία ορίζει έναν υπαίθριο χώρο, με ένα ή περισσότερα βαγόνια και ατμομηχανές ιδιαίτερης αισθητικής και ιστορικής αξίας, με όλον τον αναγκαίο κοινωνικό εξοπλισμό.

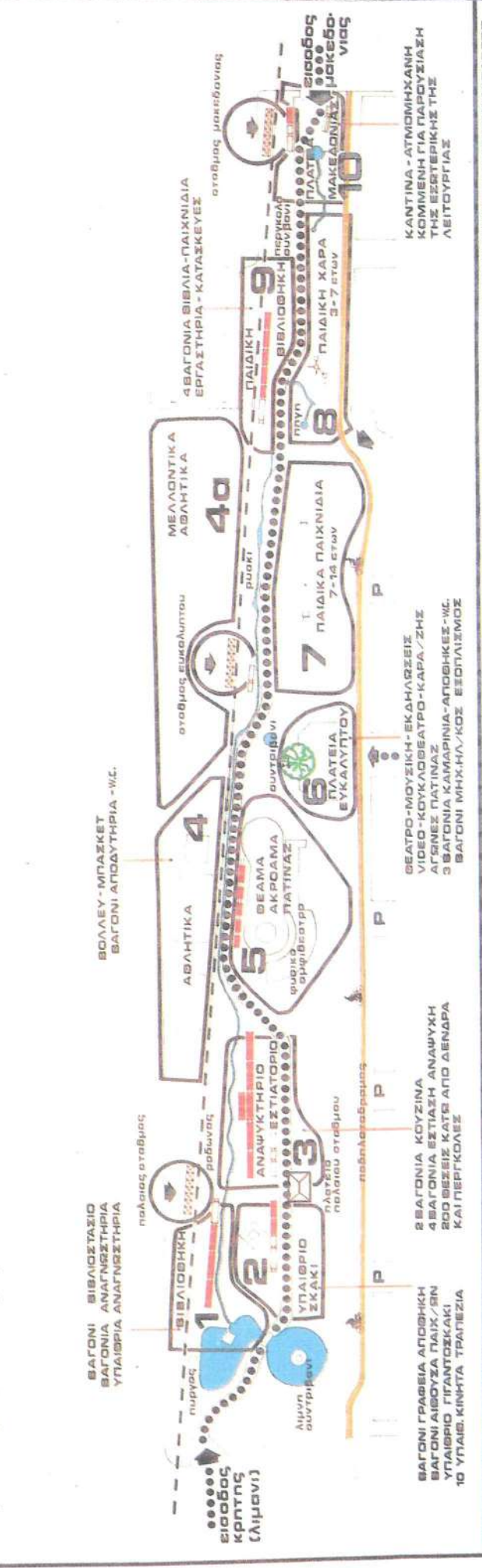
- Ο σεισμός του Σεπτεμβρίου 1986, δύο βδομάδες μετά τα επίσημα εγκαίνια του «πάρκου των τραίνων», το μετέτρεψε (για δύο χρόνια) σε «πάρκο των σεισμοπλήκτων» χωρίς να υπάρξει τελικά αξία λόγου ζημιά από τις εκατοντάδες σκηνές που το πλημμύρισαν και τις μονάδες «περίθαλψης» και «σίτισης» που φιλοξενήθηκαν.

- Το «θεματικό» αυτό άλσος αναψυχής έσωσε όμως και πάρα πολλές ζωές ήδη τη μέρα του σεισμού: την ώρα του πρώτου σεισμού, σαββατόβραδο φιλοξενούσε χιλιάδες επισκέπτες, ενώ παράλληλα άλλοι τόσοι σώθηκαν γιατί έπαιρναν μέρος, λίγο πιο κάτω, στο λιμάνι, όπου γίνονταν τα εγκαίνια της γραμμής για το φέρρυ - μπόουτ Καλαμάτα- Κρήτη.

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΤΩΝ ΤΡΑΙΝΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Αποψη του Δημοτικού Πάρκου Σιδηροδρόμων

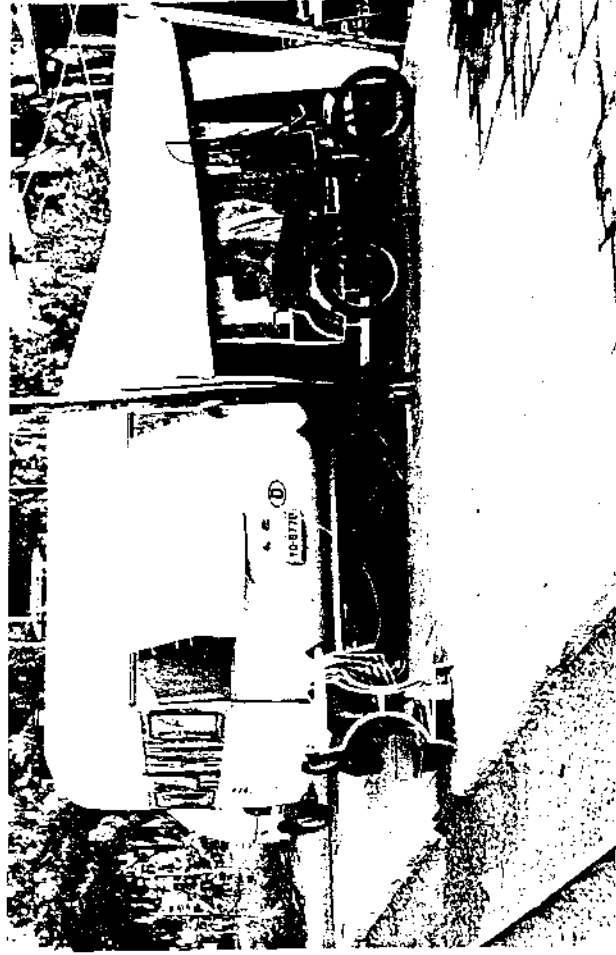
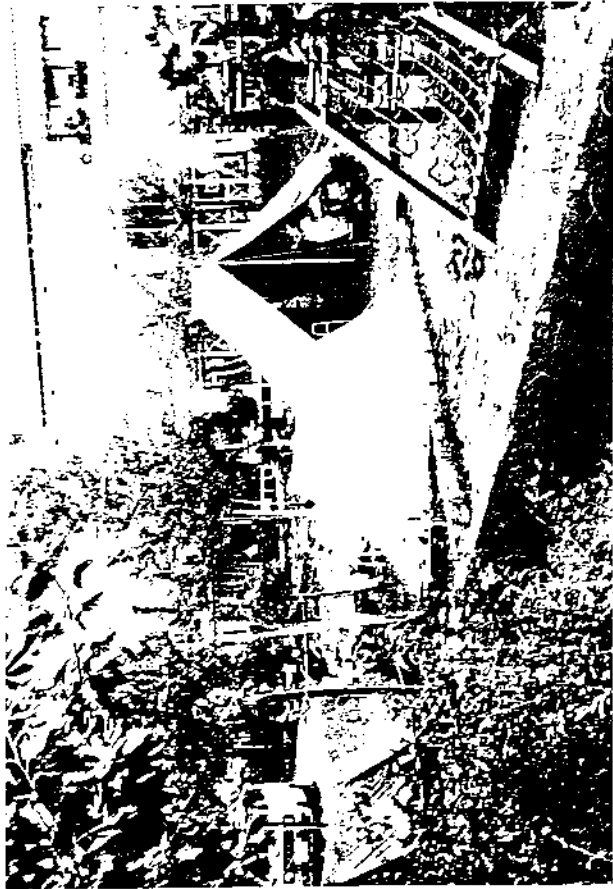
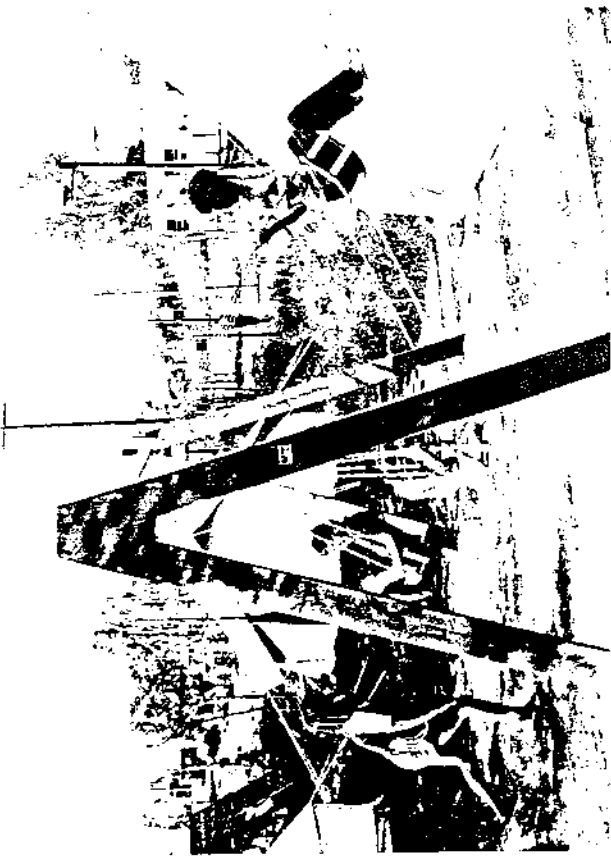
Au moment du séisme du 13 Septembre, la plus grande partie de la population se trouvait hors des maisons

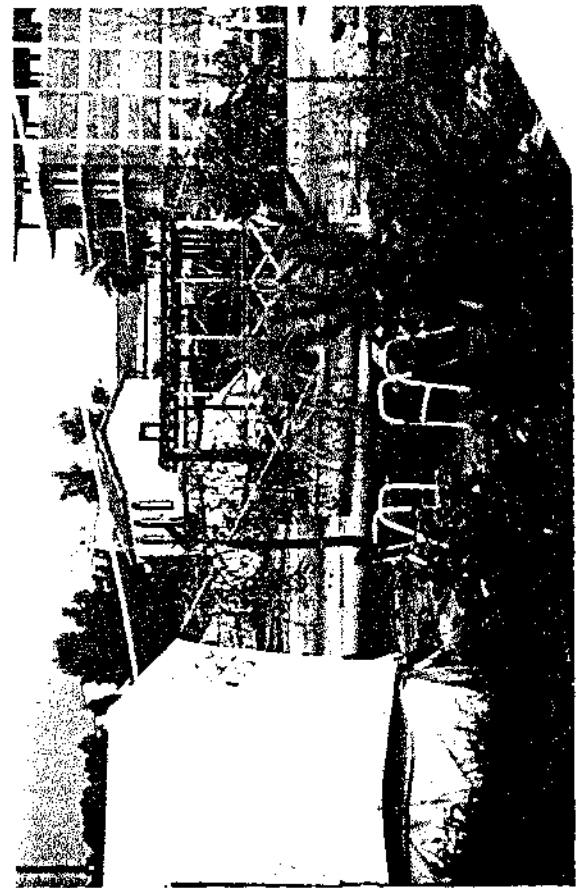
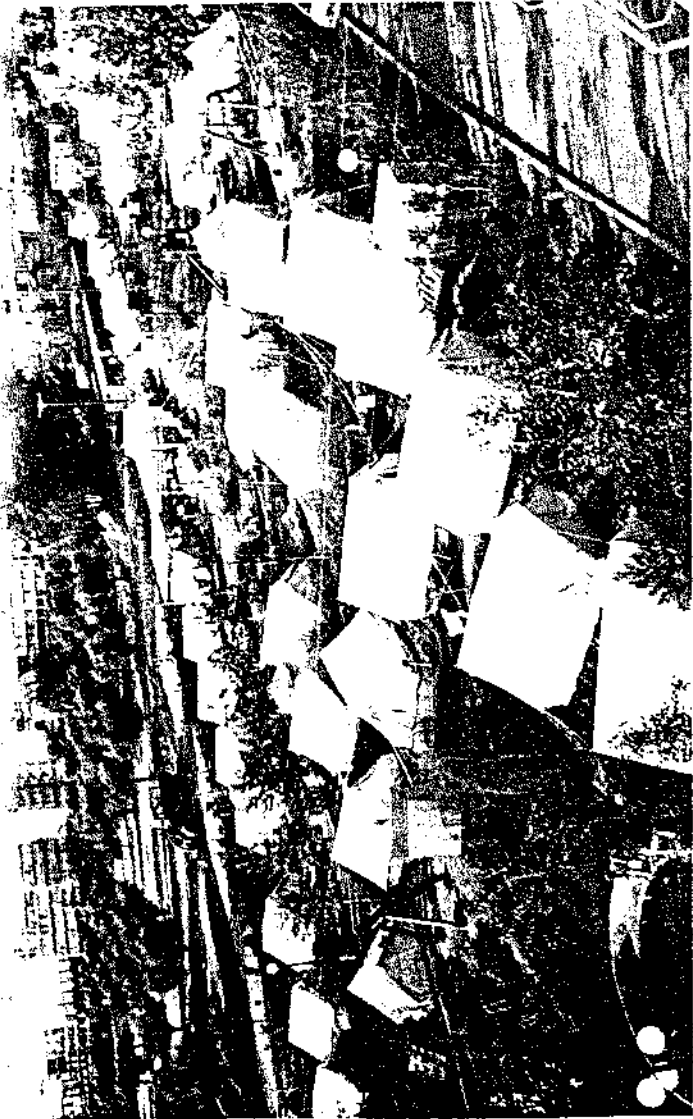
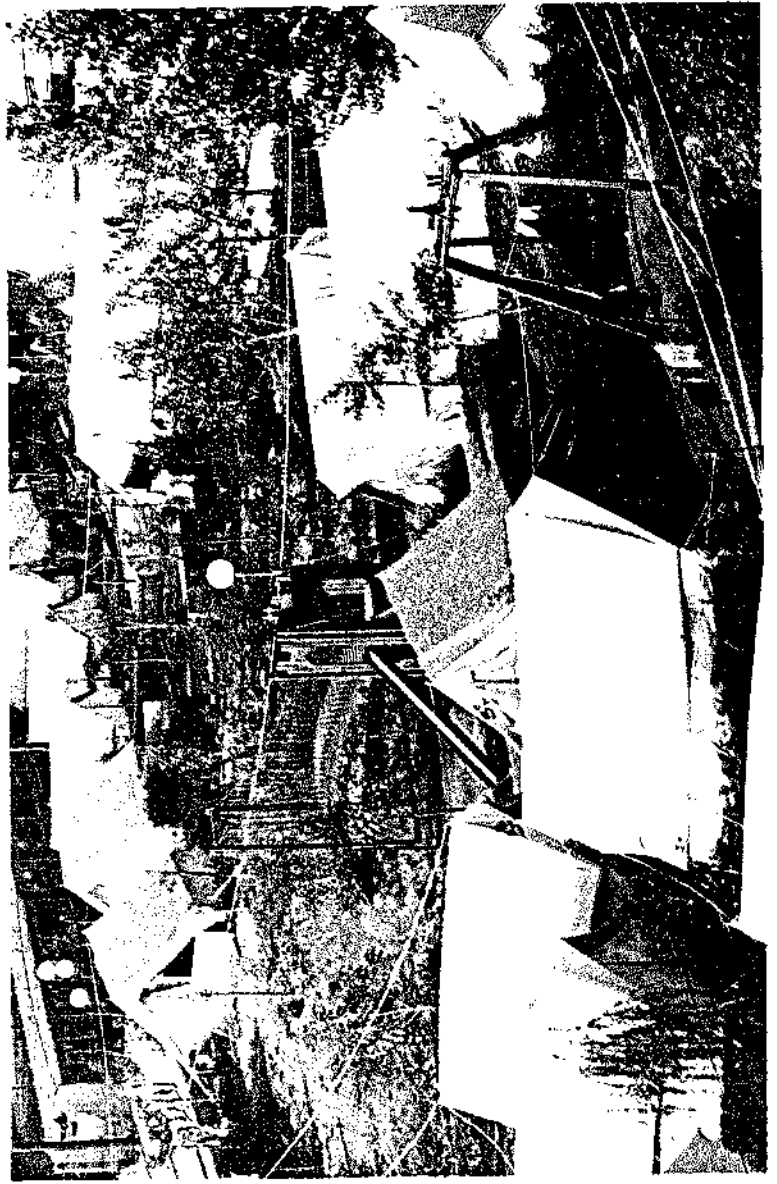
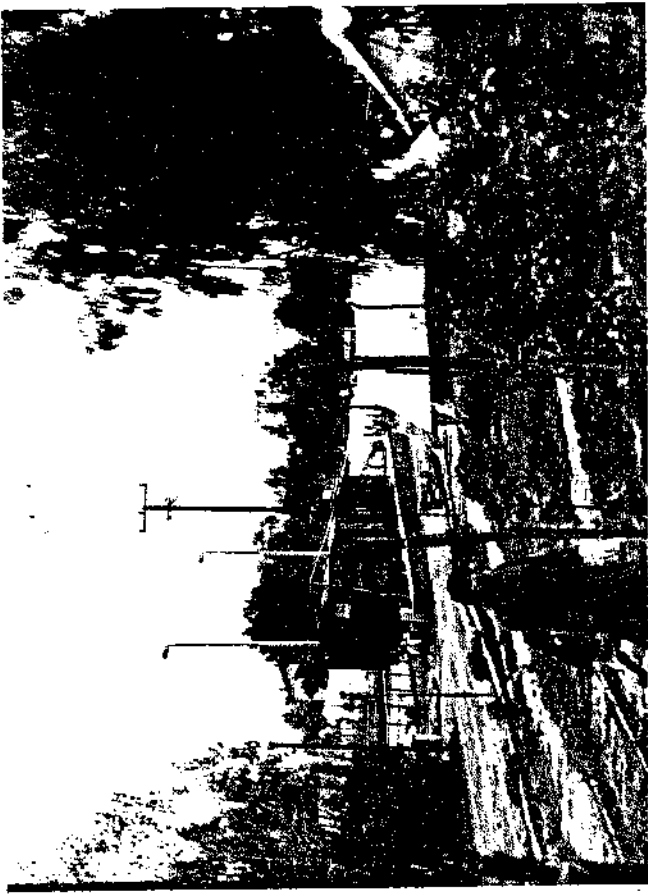
“On inaugurerait la nouvelle ligne maritime de Ferry Boat”

Ε. ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΤΟΥ '86

Οι σεισμοί που έπληξαν την Καλαμάτα, το Σεπτέμβριο του 1986, όρισαν ένα νέο ρόλο στο δημοτικό πάρκο. Η μάλλον δύο ρόλους. Πρώτα, κατά τη διάρκεια του σεισμού το Σαββατόβραδο έσωσε πολλές ζωές, γιατί συγκέντρωσε χιλιάδες κατοίκους στην περιοχή του, μακριά απ' τα κτίσματα (άλλος τόσος και περισσότερος κόσμος σώθηκε γιατί έπαυσε να υπάρχει, λίγο πιο κάτω - στο λιμάνι, στα εγκαίρια του φέρρι - μπόουτ για την Κρήτη). Ο δεύτερος ρόλος φάνηκε απ' τις πρώτες μέρες μετά το σεισμό: πλημμύρισε από εκατοντάδες σκηνές σειοπαθών, που δεν μπορούσαν βέβαια να κατακούν σπιτι τους. Εκεί φιλοξενήθηκαν και μονάδες περιβαλφής καθώς και στίσις. Μετά άρχισε η αναζωογόνηση του πάρκου, αν και πρέπει να τονίσουμε ότι σ' όλη αυτή τη διάρκεια ούτε οι σειοπλήκτοι έκαναν ιδιαίτερη ζημιά γύρω απ' τις σκηνές του, ούτε το συνεργείο του Δήμου, η ψυχή του πάρκου, λυπήθηκε κόπους και θυσίες για να το φροντίζει. Το πράσινο και τα βαγόνια διασώθηκαν, οι λειτουργίες ξανάρχισαν να ζουν.

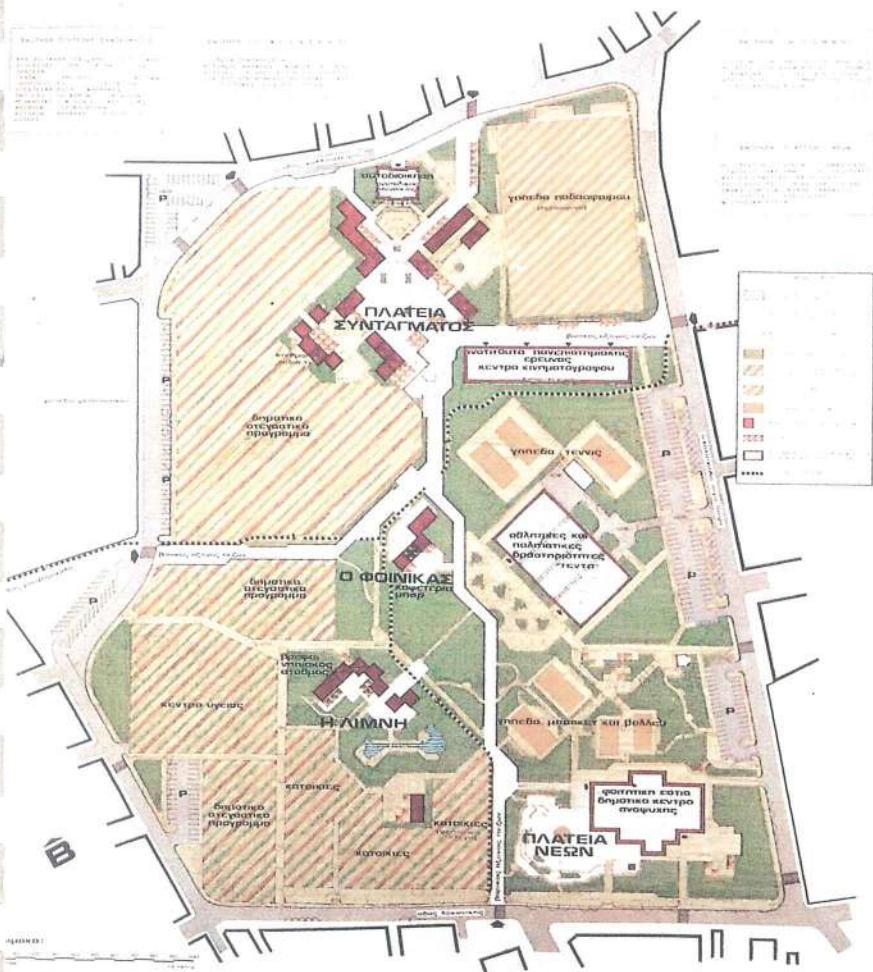
Δ/3. ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΟ ΠΡΩΗΝ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

• Τα 110 στρέμματα που καλύπτει μέσα στην πόλη το στρατόπεδο της Καλαμάτας προβλέπονταν από την πολεοδομική μελέτη Γ.Π.Σ. να μετατραπούν σε «κέντρο κοινωνικής ζωής» της ανατολικής περιοχής της πόλης. Οι διαπραγματεύσεις του Δήμου με την ηγεσία του Στρατεύματος άρχισαν πριν το σεισμό, αλλά η βασική δυσκολία μεταφοράς των εγκαταστάσεων (παρόλο που υπήρχε διαθέσιμο το πρώην γήπεδο βολής του στρατού, έξω από το σχέδιο της πόλης) μπορούσε να δικαιώσει τις διαπραγματεύσεις. Η τελική όμως συμφωνία επιταχύνθηκε μετά τη μεγάλη περιπέτεια (το Σεπτέμβρη του 1986), κατά την οποία γκρεμίστηκαν και τα περισσότερα κτίσματα του Στρατοπέδου. Τελικά, παρά την έντονη προσπάθεια της Δημόσιας Αρχής («Υπουργός...Καλαμάτας»!) να καλυφθεί όλη η έκταση του στρατοπέδου με «λυόμενα» προκατασκευασμένα οικήματα, (που ποιος ξέρει αν θάφευγαν ποτέ), το κέντρο διαμορφώθηκε, αναβαθμίζοντας άμεσα όλες τις υποβαθμισμένες ανατολικές συνοικίες και έμμεσα όλη την πόλη. Συγκεκριμένα δημιουργήθηκε στα 110 στρέμματα:

- Πλούσιο πράσινο, που σε λίγα χρόνια είχε θεριέψει.
- Κλειστό αθλητικό- πολιτιστικό κέντρο (τέντα).
- Τριώροφη εκτεταμένη «φοιτητική εστία» για 300 φοιτητές.
- Βρεφονηπιακός σταθμός.
- Στεγαστικό πρόγραμμα 150 κατοικιών του Δήμου Καλαμάτας που θα «διατεθούν», κατά προτεραιότητα, σε σεισμόπληκτους.
- Το Διοικητήριο της περιοχής με αποκεντρωμένες μονάδες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.λ.π.
- Εμπορικό κέντρο 30 καταστημάτων, που θα νοικιαστούν κατά προτεραιότητα, σε σεισμόπληκτους επαγγελματίες.
- Αστικό Κέντρο Υγείας.
- Κέντρο Πανεπιστημιακής Έρευνας με την ίδρυση καταρχήν δύο Ινστιτούτων (Βιοτεχνολογίας από την Γεωπονική Σχολή Αθηνών και Δυναμικής Γεωλογίας από το Γεωλογικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών) καθώς και ειδικές εγκαταστάσεις για εκπαιδευτικά προγράμματα στα οπτικοακουστικά μέσα (κινηματογράφος- video κ.λ.π.).
- Εγκαταστάσεις του Ραδιοφωνικού Σταθμού Καλαμάτας.
- Γήπεδο ποδοσφαίρου.
- Πέντε ανοιχτά γήπεδα βόλει- μπάσκετ- τένις.
- Εγκαταστάσεις του Φιλογυμναστικού Ομίλου Καλαμάτας- Φ.Ο.Κ.
- Τέλος, υπάρχουν όλες οι εξυπηρετήσεις για το αυτοκίνητο (parking), τους πεζούς (πεζόδρομοι), το ποδήλατο, διάδρομοι για άτομα με ειδικές ανάγκες.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ.

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ - ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

1987 - ΚΕΠΑΜΕ

ΣΤΡ. ΔΑΜΑΡΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ - ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Μ. ΚΟΥΤΣΟΣ, Β. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ, Σ. ΕΠΙΦΑΝΙΑΚΗΣ, Π. ΚΑΡΑΪΩΑΝΝΙΔΗΣ, Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ: Σ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Σ. ΔΑΜΑΡΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, Σ. ΚΑΡΑΪΩΑΝΝΙΔΗΣ, Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η κάτοψη της μελέτης του Ανατολικού Κέντρου

Αναπτύσσεται σε έκταση 110 στρεμμάτων του παλαιού Στρατοπέδου που παραχωρήθηκαν στο Δήμο Καλαμάτας.

Περιλαμβάνει:

- Στεγαστικό πρόγραμμα 150 κατοικιών του Δήμου Καλαμάτας που θα "διατεθούν", κατά προτεραιότητα, σε σεισμόπληκτους.
- Το Διοικητήριο της περιοχής με αποκεντρωμένες μονάδες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.λπ.
- Εμπορικό κέντρο 30 καταστημάτων που θα νοικιαστούν, κατά προτεραιότητα, σε σεισμόπληκτους επαγγελματίες.
- Αστικό Κέντρο Υγείας.
- Κέντρο Πανεπιστημιακής Έρευνας, με την ίδρυση κατ' αρχήν δύο Ινστιτούτων (Βιοτεχνολογίας από την Γεωπονική Σχολή Αθηνών και Δυναμικής Γεωλογίας από το Γεωλογικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών) καθώς και ειδικές εγκαταστάσεις για εκπαιδευτικά προγράμματα στα οπτικοακουστικά μέσα (κινηματογράφος - video κ.λπ.).
- Εγκαταστάσεις του Ραδιοφωνικού Σταθμού Καλαμάτας.
- Φοιτητική Εστία για 300 φοιτητές.
- Βρεφονηπιακό Σταθμό.
- Αθλητικό Κέντρο που περιλαμβάνει κλειστό αθλητικό - πολιτιστικό κέντρο (ΤΕΝΤΑ).
- Γήπεδο ποδοσφαίρου.
- Πέντε ανοιχτά γήπεδα βόλλεϋ - μπάσκετ - τέννις.
- Εγκαταστάσεις του Φιλογυμναστικού Ομίλου Καλαμάτας - Φ.Ο.Κ.
- Τέλος, υπάρχουν όλες οι εξυπηρετήσεις για το αυτοκίνητο (πάρκινγκ), τους πεζούς (πεζόδρομοι), το ποδήλατο (ποδηλατοδρόμιο), διάδρομοι για άτομα με ειδικές ανάγκες και πολύ-πολύ πράσινο.

Δ/4 Το δυτικό κέντρο- εξεύρεση γης με βάση το Ν. 1337/83-, ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΕ ΓΗ.

Το πρόβλημα της εξεύρεσης γης για κοινωνική χρήση είναι στην Καλαμάτα, όπως σε όλες τις ελληνικές πόλεις, πρωταρχικό. Στη δυτική περιοχή, στη Λαγκάδα, είχε προβλέψει το Γ.Π.Σ. μια έκταση 65 στρεμμάτων, (μέχρι τότε αυθαίρετη – αραιοκτισμένη – απλησίαστη - παραμελημένη και φυτεμένη με καρποφόρα απόλυτα πια παρατημένα) για το Δυτικό Κέντρο Κοινωνικής Ζωής. Η περιοχή είχε πλήρη έλλειψη ελεύθερων χώρων και κοινωνικού εξοπλισμού, ήταν δε κατάλληλη από σεισμολογική πλευρά.

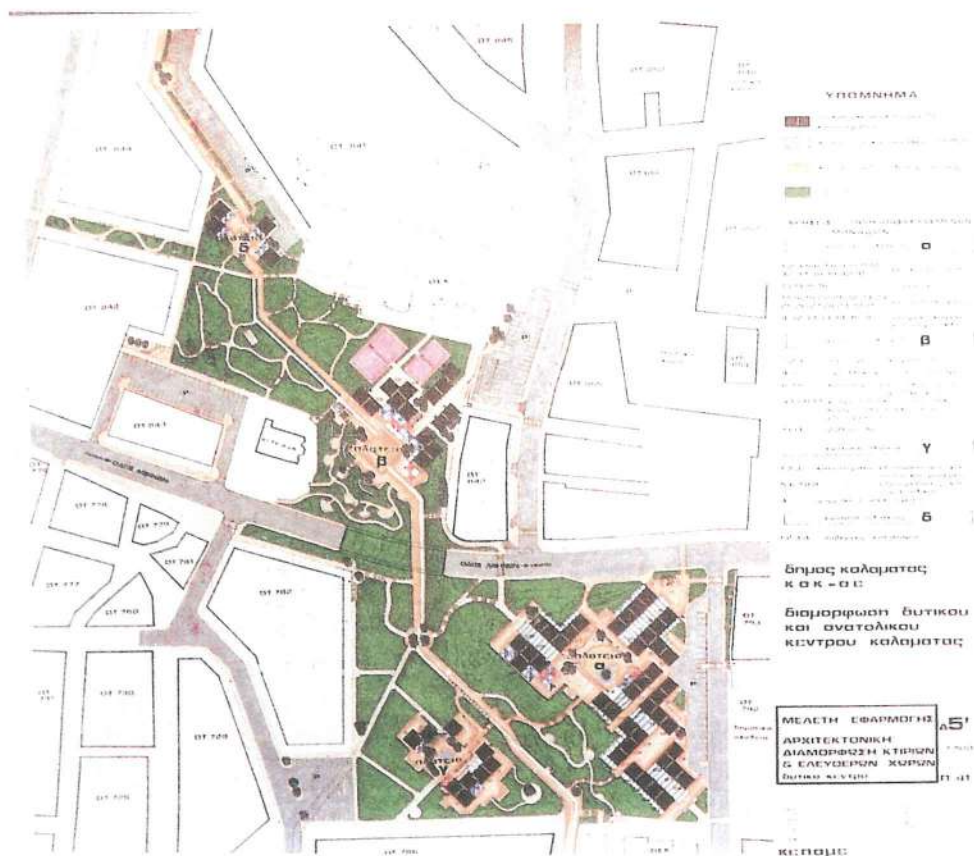
Μεγάλο τμήμα των 65 στρεμμάτων ήταν ιδιοκτησία μιας οικογένειας και οι υπόλοιποι ιδιοκτήτες ήταν επίσης πρώην μεγαλοκτηματίες. Ιδιαίτερα θετικό στοιχείο ήταν το γεγονός της ύπαρξης, σε επαφή με το μελλοντικό κέντρο του μεγάλου νεοδημιουργούμενου οικιστικού συγκροτήματος του Ο.Ε.Κ. (35 στρ.). Ο Ν. 1337/83 ορίζει στο άρθρο 8- «εισφορά σε γη» πως θα μπορούσε «επαναστατικά» να λυθεί σε σοβαρό βαθμό το πρόβλημα απόκτησης της γης για το κέντρο. Αλλά, όχι μόνο οι μεγαλοϊδιοκτήτες αντέδρασαν έντονα, αλλά και ο Ο.Ε.Κ. αρνιόταν πως έπρεπε να δώσει την σημαντική εισφορά (που όριζε ο νόμος για τη μεγάλη του ιδιοκτησία) στο Δήμο. Τελικά πείστηκε ο Ο.Ε.Κ. για τη νομιμότητα της απόδοσης εισφοράς στο Δήμο, αλλά και οι μεγάλοι ιδιοκτήτες αναγκάστηκαν να παραχωρήσουν σημαντικό τμήμα της ιδιοκτησίας τους (την παραμελημένη ζούγκλα), μετά και από τροποποίηση που έγινε στο σχέδιο πόλης. Ο δήμαρχος είχε τολμήσει την εφαρμογή του νόμου για «εισφορά σε γη» σε μεγάλες ιδιοκτησίες. Και είχε νικήσει η Αυτοδιοίκηση. Και είχε βοηθήσει σ' αυτό και ο ...σεισμός!

Σήμερα στο Δυτικό Κέντρο λειτουργεί, η μεγάλη καινούρια γέφυρα χρησιμοποιείται και γύρω- γύρω ξεφύτρωσαν οι ωραιότερες διώροφες κατοικίες του Ο.Ε.Κ., με 500 διαμερίσματα.

Το Δυτικό Κέντρο περιλαμβάνει:

- Στεγαστικό πρόγραμμα 500 κατοικιών του Ο.Ε.Κ.
- Εμπορικό Κέντρο 30 καταστημάτων.
- Βρεφονηπιακό Σταθμό της Εργατικής Εστίας.
- Αθλητικό- Πολιτιστικό Κέντρο, που περιλαμβάνει δύο ανοιχτά γήπεδα μπάσκετ- βόλεϊ, κέντρο νεολαίας, κ.λ.π.
- Αποκεντρωμένες δημόσιες και δημοτικές υπηρεσίες.
- 12θέσιο Δημοτικό Σχολείο.
- Γέφυρα για την ασφαλή και άνετη κυκλοφορία οχημάτων και πεζών.
- Τέλος, υπάρχουν όλες οι εξυπηρετήσεις για το αυτοκίνητο (πάρκινγκ), τους πεζούς (πεζόδρομοι), το ποδήλατο, διάδρομοι για άτομα με ειδικές ανάγκες και πολύ- πολύ πράσινο.

ΔΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Η κάτοψη της μελέτης του Δυτικού Κέντρου

Αναπτύσσεται σε έκταση 150 στρεμμάτων που αγοράστηκαν από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (τα 30 στρέμματα πριν από τον σεισμό και τα 120 μετά τον σεισμό).

Από αυτά, τα 60 περίπου στρέμματα έχουν ήδη μεταβιβαστεί στο Δήμο.

Το Δυτικό Κέντρο περιλαμβάνει:

- Στεγαστικό πρόγραμμα 500 κατοικιών του Ο.Ε.Κ.
- Εμπορικό Κέντρο 30 καταστημάτων.
- Βρεφονηπιακό Σταθμό της Εργατικής Εστίας.
- Αθλητικό - Πολιτιστικό Κέντρο, που περιλαμβάνει δύο ανοιχτά γήπεδα μπάσκετ - βόλλευ, κέντρο νεολαίας κ.λπ.
- Αποκεντρωμένες δημόσιες και δημοτικές υπηρεσίες.
- 12θέσιο Δημοτικό Σχολείο
- Γέφυρα για την ασφαλή και άνετη κυκλοφορία οχημάτων και πεζών
- Τέλος, υπάρχουν όλες οι εξυπηρετήσεις για το αυτοκίνητο (πάρκινγκ), τους πεζούς (πεζόδρομοι), το ποδήλατο (ποδηλατοδρόμιο), διάδρομοι για άτομα με ειδικές ανάγκες και πολύ-πολύ πράσινο.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Τώρα εκτελούνται:

- ΟΛΑ τα έργα υποδομής (ύδρευση - αποχέτευση - ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, δρόμοι, πεζόδρομοι, πλατείες, πάρκιν, πράσινο κ.λπ.).
- Το εμπορικό κέντρο.
- Το αθλητικό - πολιτιστικό κέντρο.
- Ο Βρεφονηπιακός Σταθμός.
- Η γέφυρα έχει ολοκληρωθεί.
- Τα έργα αυτά έχουν προϋπολογισμό 900 εκ.

Χρηματοδοτούνται από:

EOK - Γραμμή 550	400 εκ.
Μ.Ο.Π.	100 εκ.
Ελληνικό Δημόσιο - Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.	400 εκ.
ΣΥΝΟΛΟ	900 εκ.

Προβλέπεται ότι θα ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος του 1989.

Δ/5 Μετασεισμικές ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

- Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να προσπαθήσουμε να καταγράψουμε **τι άλλαξε** στις **ΑΝΑΓΚΕΣ** και στις **ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ** της πόλης, μετά το σεισμό.
- Οι μετασεισμικές **ανάγκες**, τα καινούργια προβλήματα, δεν είναι και τόσο πρωτόγνωρα. Όπως στις άλλες πόλεις τα εγγενή προβλήματα απλώς αλλάζουν κάπως μορφή με τον καιρό, παίρνουν κάπου κάπου μεγαλύτερη ένταση, οπότε γίνονται πιο εμφανή και πιο κατανοητά.

Μετασεισμικά προβάλλουν έντονα:

- Η ανάγκη για ύπαρξη **χώρων ελεύθερων**, τεχνικά εξοπλισμένων, μέσα ή γύρω από την πόλη, για το στήσιμο των 6.000 σκηνών (σε πρώτη φάση) και των 2.500 λυόμενων (σε δεύτερη φάση).
- Η ανάγκη για ριζική ανανέωση του οικιστικού δυναμικού (**κατοικία**) που καταστράφηκε.
- Η ανάγκη ουσιαστικής τομής στη **μικροδομή** της πόλης, που χτυπάει τους πρώτους μήνες στο μάτι: μεγάλη πυκνότητα δόμησης στις κεντρικές περιοχές τα πολυώροφα που φοβερίζουν από ψηλά, οι υφιστάμενες πλατειούλες, το μοναδικό πάρκο...
- Η ανάγκη για ανάπτυξη των υποβαθμισμένων περιοχών και επαρκή εξοπλισμό τους με κοινωνικές εξυπηρετήσεις.
- Η απόλυτη ανάγκη αναζωογόνησης και ανάπτυξης της οικονομικής ζωής του τόπου.
- Η ανάγκη για το καλύτερο δυνατό **κυκλοφοριακό δίκτυο**, που να επιτρέπει να βγαίνεις από τις χτισμένες περιοχές, όσο πιο σύντομα γίνεται, σε μια μεγάλη περιμετρική αρτηρία έξω από την πόλη, χωρίς να διασχίζεις όλο το κέντρο της Καλαμάτας.
- Η ανάγκη επένδυσης μεγάλης προσπάθειας για την αποκατάσταση της ατμόσφαιρας της παλιάς πόλης, απόλυτη ανάγκη διατήρησης της **πολιτιστικής κληρονομιάς**.
- Η ανάγκη ταχύτατης συγκέντρωσης – μελέτης – αξιοποίησης όλων των νέων στοιχείων – προβλημάτων – απαιτήσεων – δυνατοτήτων και πιθανού **επαναπροσδιορισμού** ακόμα και των γενικών στόχων αν χρειαστεί.
- Το ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι πως αυτές οι μετασεισμικά τονισμένες ανάγκες εμπεριέχουν και τις δυνατότητες αντιμετώπισης τους, εφ' όσον υπάρξει η απαιτούμενη πολιτική βούληση. Μπορούμε να μιλάμε για δυνατότητες οικονομικές – κοινωνικές – ψυχολογικές – θεσμικές – πολιτικές (όχι βέβαια ψηφοθηρικές...):
  - Το **ψυχολογικό κλίμα** που δημιουργήσε η καταστροφή είναι μια δυνατότητα να «περάσουν» μέτρα που άλλοτε θα συναντούσαν καθολική αντίδραση. Θα τον περνούσε για τρελό ο μέσος ιδιοκτήτης ή ενοικιαστής, τους πρώτους μήνες, όποιον τολμούσε να του μιλήσει για ξαναχτίσιμο εξάωροφων, ή ακόμα και τριώροφων κτιρίων. Στην Ελλάδα όμως ξεφουσκώνουν όλα γρήγορα. Ακόμα και ο φόβος...
  - Η δυνατότητα περαιτέρω **μείωσης των συντελεστών** δόμησης και των υψών, μια και η μείωση η οποία πραγματοποιήθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, (το Σεπτέμβρη του 1985) έχει αφήσει μερικές χτυπητές περιπτώσεις απαράδεκτα ψηλών συντελεστών.
  - Η δυνατότητα διατήρησης των «κενών χώρων», που δημιουργήσε ο σεισμός σε ιδιαίτερα βεβαρημένα σημεία της πόλης υπάρχει: **με το**

σύστημα προσφοράς οικοπέδου αλλού, ή κατοικίας σε δημοτικό πρόγραμμα.

- Η δυνατότητα που δημιουργεί το αναπτυξιακό πρόγραμμα του Δήμου για αποκατάσταση και **τόνωση της οικονομικής ζωής** της πόλης.
- Η δυνατότητα διατήρησης και αποκατάστασης του **παραδοσιακού οικιστικού πλούτου** της Καλαμάτας δεν ήταν τελικά ανάλογη με τις ανάγκες (έτσι π.χ. δεν μπόρεσε ο δήμος να αγοράσει για κοινωνικές χρήσεις όσα διατηρητέα είχε προγραμματίσει, ενώ η αγορά τους θα ήταν ένα μικρό ποσοστό του κόστους αποκατάστασης τους).
- Οι δυνατότητες που δόθηκαν και αξιοποιήθηκαν για μια νέα **αεροφωτογράφιση** και βιντεογράφιση, καθώς και για την πραγματοποίηση του πρωτοφανέρωτου για την Ελλάδα πακέτου μελετών και ερευνών της **μικροζωνικής**, πρέπει να τονιστούν ιδιαίτερα.
- Οι δυνατότητες να δημιουργηθούν μόνιμες ζώνες υποδοχής σκηνών και λυομένων οικίσκων, πλήρως τεχνικά εξοπλισμένων, δεν είναι αμελητέες. Σ' αυτές προστίθενται οι νέοι μεγάλοι ελεύθεροι χώροι, που δημιουργούνται στο ανατολικό και στο δυτικό κέντρο της Καλαμάτας. Παράλληλα όμως η δυνατότητα να παραμείνουν για μεγάλο διάστημα τα συγκροτήματα των λυομένων προσωρινών οικίσκων ακόμα και όταν δε θα χρειάζονται πια για αντιμετώπιση μετασεισμικών αναγκών, μετατρέπόμενα σε **παραγκουπόλεις**, επικρέμαται δυστυχώς πάνω από την πόλη.
- Τέλος, οι δυνατότητες να λυθεί κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο ριζικά η **κυκλοφοριακή** σύνδεση των διαφόρων περιοχών της Καλαμάτας (συνοικίες) απευθείας με νέα υπερτοπική αρτηρία προς Αθήνα, Σπάρτη, κ.τ.λ., κινδυνεύουν να τιναχθούν στον αέρα. Οι τόσες προσπάθειες του Δήμου με τα υπουργεία για να υιοθετηθεί η λύση της **περιμετρικής αρτηρίας**, που θα περνάει εφάπτομενικά στο βόρειο τμήμα της πόλης και από εκεί θα τροφοδοτεί τις διάφορες περιοχές της πόλης, χωρίς να βαρύνει τις άλλες και ιδίως το κέντρο της πόλης, μοιάζει να παραπέμπεται στις καλένδες.
- Έτσι προβάλλει η τελευταία δυνατότητα: να τιναχτεί όλο το ρυθμιστικό σχέδιο στον αέρα, όχι όσον αφορά λεπτομερειακές ρυθμίσεις του, αλλά το ουσιώδες, **το όραμα!**...

Δ/6 Οι όχθες του Νέδοντα στην υπηρεσία των αντισεισμικών μέτρων

- Ο ποταμός Νέδοντας διασχίζει την πόλη της Καλαμάτας από Βορρά προς Νότο. Παρουσιάζει ελάχιστη παροχή νερού, ενώ συχνά είναι σχεδόν στεγνός. Σε μεγάλο τμήμα του έχει γίνει διαμόρφωση στις όχθες του και στον πυθμένα. Έτσι δημιουργήθηκαν χώροι στάθμευσης (parkings) στα πιο χρήσιμα σημεία (στο ιστορικό κέντρο) και ένα παρκάκι με παιδικά παιχνίδια, πουλιά και άλλα μικρά ζώα, το Δημοτικό Αναψυκτήριο κ.λ.π.

Στο υπόλοιπο του Νέδοντα, η ανατολική όχθη σε μήκος γύρω στα 2 χλμ. μετατρέπεται σε καταπράσινη ζώνη, με υπαίθριο κοινωνικό εξοπλισμό (παιδικές χαρές, γωνιές ξεκούρασης, μικροαθλητικά...), προφυλαγμένη από τα αυτοκίνητα, για τα οποία διατίθεται η δυτική όχθη, όπου έχει ήδη δημιουργηθεί η ωραιότερη οδός Αρτέμιδος. Άλλωστε, η ανατολική όχθη του Νέδοντα έχει προβλεφθεί σαν μόνιμα εξοπλισμένος (με αποχετεύσεις, παροχέτευση νερού, ηλεκτρικό, τηλέφωνο) χώρος, για φιλοξενία προσωρινών καταλυμάτων σε περίπτωση ανώτερης βίας.

Δ/7 ΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ - ΕΝΑ ΜΕΛΛΟΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

- Η διατήρηση της ιστορικής συνέχειας της πόλης μπαίνει πολύ πιο έντονα, μετά τους τελευταίους σεισμούς. Δεν ήταν εύκολο να περιοριστούν τα 350 αξιόλογα κτίρια της αρχικής καταγραφής στα 99, που τελικά κηρύχθηκαν από το Υ.Π.Π.Ο. ως διατηρητέα, και 50 από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Κριτήρια της τελικής επιλογής ήταν η ιστορική και αρχιτεκτονική αξία των κτιρίων καθώς και η σημασία τους για την πόλη της Καλαμάτας.

- Πάντως η κήρυξη των «διατηρητέων κτιρίων ή συνόλων» πρέπει να υπακούει σε πολύ ξεκάθαρες αρχές. Και η πρώτη είναι: οι επισκευές ή ανακατασκευές να είναι πλήρως **αντισεισμικές** για να μπορέσουν να μας δίνουν την ομορφιά τους άλλα 100 χρόνια τουλάχιστον. Απαιτήση που μεταφράζεται σε 5,10,15 ή και παραπάνω εκατομμύρια για κάθε ιδιαίτερα αξιόλογο κτίριο.

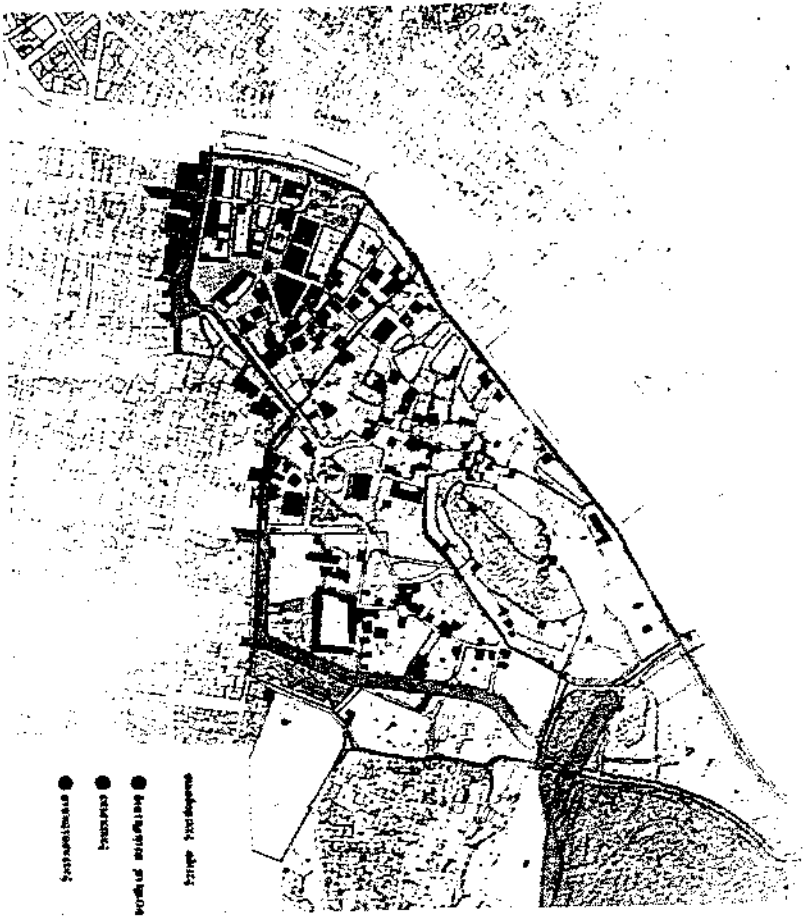
Τι θα γίνει με τα 1000 ή 1500 υπόλοιπα, που δίνουν κυρίως τον χαρακτήρα στο ιστορικό κέντρο; Φτάνει το να είναι διώροφα τα καινούρια ιδιωτικά κτίσματα και με στέγη; Ή χρειάζεται να προβλεφθούν και τα υλικά της πρόσοψης (όχι αλουμίνια π.χ. ή πλαστικά), οι αναλογίες των ανοιγμάτων, το είδος των μπαλκονιών, το χρώμα; Δύσκολο θέμα., κι όμως:

Δεν υπάρχει μέλλον χωρίς παρελθόν!

Για την αναδείξη των μνημείων της περιοχής και τη διατήρηση του χαρακτήρα της παλιάς πόλης υιοθετήθηκαν οι εξής προτάσεις:

1. Διατήρηση του Παλατιοδικικού ιστού και της υφιστάμενης χάραξης των δρόμων.
2. Εξασφάλιση χώρων υψών στις οικοδομές.
3. Υποστήριξη των παλαιών χρήσεων.
- α. Επιτορικό κέντρο γύρω από την Πλατεία 23ης Μαρτίου.
- β. Κατοικία στην υπολείπιτη περιοχή.
4. Εντοξή των μνημείων σε σύστημα πεζοδρόμων.

Προστασία και αναδείξη των μνημείων στην παλιά πόλη (ιστορικό κέντρο).

Χάρτης χαρακτηρισμού επεμβάσεων κτιρίων ζώνης προστασίας κάστρου Καλαμάτας

5. Διεύθυνση της κυκλοφορίας.
- α. του κέντρου όγκου κυκλοφορίας στους διαθέσιμους περιφερειακούς δρόμους
- β. διεύθυνση της προσέγγισης οχημάτων και μνημείων με άξονες τοπικής κυκλοφορίας
6. Κυκλοφοριακή ρύθμιση Επιτορικού Κέντρου.
7. Εντοπιζόμενες διατεθειμένες χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων.
8. Διατήρηση και εμπλουτισμός πρασίτου της περιοχής.

Πρόταση επεμβάσεων για την προστασία της περιοχής γύρω από το κάστρο Καλαμάτας.

Το ιστορικό κέντρο της πόλης

Το ιστορικό κέντρο της Καλαμάτας αποτελεί αναμφισβήτητα το πιο σημαντικό κομμάτι της πόλης μας, αφού συμπεριλαμβάνει μια ιστορία χιλίων χρόνων, αποτυπωμένη στα μνημεία του (Ώατρο, Αγία Απώστολοι κ.λ.π.) και τα κτίριά του (περίοδο τουρκοκρατίας, νεοκλασικά, παραδοσιακά κ.λ.π.)

Είναι πράγματι εντυπωσιακό, με έναν απλό περίπλοτο να βλέπεις «ζωντανή» την ιστορία της πόλης.

Το Ειδικό Προεδρικό Διαταγμα λοιπόν, με το οποίο χαρακτηρίστηκε αυτό το τμήμα της πόλης σαν παραδοσιακό, έχει στόχο να διατηρήσει την περιοχή αυτή, με τη λήψη ειδικών μέτρων για το χτίσιμο των κτιρίων (λίγοι όροφοι, κεραμοσκεπείς στέγες, κουφώματα κ.λ.π.) αλλά και την ανάπτυξη αυτής της περιοχής με ειδική μελέτη. Η μελέτη αυτή ολοκληρώνεται από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. σε συνεργασία με το Δήμο και το κλιμάκιο Καλαμάτας του Υπουργείου Πολιτισμού.

Ανομφισβήτητα τα έργα στο ιστορικό κέντρο είναι από τα πιο δύσκολα και σύνθετα. Έχουν σαν στόχο να δώσουν το κλίμα και τις ιστορικές διαστάσεις της περιοχής αυτής και τη ζωντάνια με νέες λειτουργίες, εμπορικές και πολιτιστικές, που να ταυρίζουν στο χώρο (π.χ. βιοτεχνία καλαματιανού μαντηλιού, στην παλιά δημοτική αγορά, σε συνδυασμό με τη λειτουργία μαγαζιών με ειδή λαϊκής τέχνης) Δημοτικό ωδείο, που ήδη λειτουργεί, πολιτιστικός σύλλογος «Ορφείας», αρχαιολογικό και λαογραφικό μουσείο, κ.λπ. Ηδη το πρόγραμμα ανοικοδόμησης της περιοχής προχωράει πολύ καλά, με την ιδιαίτερη φροντίδα του κλιμακίου Καλαμάτας του Υπουργείου Πολιτισμού και αναμένεται, μέσα στο 1990, να ξεκινήσουν και τα έργα ανάπτυξης της περιοχής (ειδικές πλακοστρώσεις, φωτισμός, πεζοδρομήσεις, κ.λ.π.).

Το Δημαρχείο της Καλαμάτας έπαθε μεγάλες ζημιές κατά τους σεισμούς, ιδιαίτερα στον πάνω όροφο του. Τώρα αποδόθηκε πάλι στη βασική για την πόλη λειτουργία του, απaráλλαχτο, μα εξοπλισμένο για νέες περιπέτειες.

